

แผนทำลาย พระพุทธศาสนา

พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ จิตตภาณ)

วัดบวรนิเวศวิหาร

เรียบเรียง

จัดพิมพ์เผยแพร่
เพื่อ

พิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา

มกราคม ๒๕๒๖

ผู้อุปการะ

△ ธนาคารทหารไทย

△ บริษัท นวชนกิจ

คำนำ

ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ได้เข้ามาเผยแพร่พระศาสนาของเขาในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชจากยุคนั้นถึงปัจจุบันนี้ ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ต้องการให้คนไทยทั้งประเทศเป็นคริสต์ ไม่ว่าจะเป็นใช้วิธีการอย่างไรก็ตาม จะกล่าวเฉพาะที่เป็นปฏิบัติการรุนแรงบางประการ เช่น

๑. ใช้เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ (ฟอลคอล) เป็นเครื่องมือรวมทั้งการทหาร การทูต การเงิน เพื่อนำพระนารายณ์มหาราชเข้ารีต จนเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่ทำให้พระเพทราชาและขุนหลวงสรศักดิ์ยึดอำนาจ.

๒. ในรัชสมัยของรัชกาลที่ ๓ บาทหลวงโรมันคาทอลิกได้แต่งหนังสือชื่อ ปุจฉาวิสดานาเป็นคำถาม ตอบ ๒๗ ข้อดำพระพุทธรูปศาสนาด้วยถ้อยคำรุนแรง ๒๓ ข้อ จนถึงท่านเสนาบดีในสมัยนั้นเรียกตัวไปคาดโทษห้ามเผยแพร่หนังสือนั้น และริบหนังสือนั้นทั้งหมด แต่ทางศาสนาคริสต์ก็คงแอบแจกกันอ่านในหมู่พวกตนอยู่เรื่อย ๆ มาตามโอกาส

๓. ในปีพ.ศ. ๒๕๐๑ ศาสนาคริสต์ได้พิมพ์หนังสือ ปุจฉาวิสดานาขึ้นมาอีก เรียกว่าปุจฉาวิสดานา ๑๙๕๘ ทั้ง ๆ ที่ในปีนั้นรัฐบาลไทยเจียดจ่ายงบประมาณช่วยในการสร้างวัดคริสต์ถึง ๓๕,๐๐๐ บาท และการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ๑๐,๐๐๐ บาท

หนังสือนี้ทำให้คนไทยรวมตัวกันขึ้นทำการประท้วง มีการออกหนังสือโต้ตอบโดยปาฐกถาของ พ.ท.ปิ่น มุทุกันต์ ทำให้เรื่องสงบลงได้ระยะหนึ่ง

๔. ประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๘ นี้เอง ทางศาสนาคริสต์มาแนวใหม่อีกครั้ง ด้วยการตั้งชื่อนักบวช ศาสนสถาน พิธีกรรมของตนเลียนแบบพุทธ เช่น พระสังฆราช อัครสังฆราช วัดสามเณร พระ ทั้ง ๆ ที่ชื่อเหล่านี้ไม่มีในคริสต์ศาสนา กรณีนี้ทำให้คนไทยที่รักห้วงใยพระพุทธศาสนา ได้จับกลุ่มถกเถียงกันพอสมควร แต่เห็นว่าไม่รุนแรงนักจึงปล่อยเลยตามเลยไปทางกรรมการศาสนาเองได้เรียกประชุมศาสนาของเขามาทำความเข้าใจความตกลงกัน มีการบัญญัติคำสำหรับเรียกชื่อต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว เขาตกลงตามนั้นแต่เมื่อเวลาผ่านไป เขากลับนำชื่อในพระพุทธศาสนาเข้าไปใช้อีก

มูลกรณีที่น่าไปสู่การติงชาวคริสต์ เตือนชาวพุทธในคราวนี้ คือ

๑. ผลจากมติของสมัชชชาวดิกันที่ ๒ ค.ศ. ๑๙๖๒-๑๙๖๔ คริสต์นิกายโรมันคาทอลิกได้วางแผนใหม่ ในการดูดกลืนเอาศาสนธรรม ศาสนิกชนศาสนาอื่นด้วยวิธีที่เรียกว่า ไดอาลอค เช่น

“งานเผยแผร์ของพวกเรา จะต้องช่วยทำให้พวกเรา เป็นที่รู้จักแก่ผู้นับถือพุทธศาสนา แต่การที่จะให้งานนี้สำเร็จผลได้ในปัจจุบัน จำต้องมีการปรับปรุงวิธีการกันใหม่ ทั้ง

วิธีการแต่งงานบทสนทนาโต้ตอบ วิธีสอนบทสนทนานั้น และวิธีสื่อสารทางสังคม...แต่การร่วมงานที่ได้ประโยชน์มากที่สุดก็คืองานที่ผู้เปี่ยมวาญูของเรา จะไปจัดทำเอากับคัมภีร์และตำรับตำราทางพุทธศาสนา เพื่อจะได้ดูกลั่นเอาหลักธรรมที่ดี ๆ เข้ามาไว้ในวัฒนธรรมคริสต์ของท้องถิ่น”

คริสต์ได้ดำเนินแผนในลักษณะค่อย ๆ กระแซะเข้าไปแบบรุกราน ซึ่งผลงานที่ได้ทำสำเร็จมาแล้วคือ การศึกษา สังคมสงเคราะห์ จนแผนการศึกษาชาติไม่มีคำว่า พุทธศาสนา ธรรมจริยา ศีลธรรม อันนำไปสู่ปัญหาทางสังคมปัจจุบัน ในขณะที่เด็กพุทธไม่มีการเรียนการสอนเรื่องศาสนา ศีลธรรม ธรรมจริยา โรงเรียนคริสต์กลับทำได้ตามสบาย แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย เสียใจ แต่ทำอย่างไรได้เมื่อคนของเราฉลาดน้อยกว่าเขา จนปล่อยให้เขาครอบงำทางความคิดวิญญานได้

๒. จากเอกสารหลักฐานหลายเล่มของคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่สร้างความไม่พอใจให้แก่ชาวพุทธที่ทราบเรื่องนี้ คือ งานเขียนที่ขาดหลักฐานทั้งทางพุทธและคริสต์นั้น คือ

๒.๑ บอกว่าพระพุทธเจ้าเป็นเพียงปกาศกของพระเจ้า พระเจ้าได้มอบหมายธรรมะส่วนหนึ่ง เพื่อให้พระองค์มาประกาศข่าวแก่ชาวตะวันออก เพื่อให้เตรียมตัวต้อนรับพระเยซูคริสต์ ซึ่งหมายความว่า พระพุทธเจ้าเป็นเด็กรับใช้ของพระเจ้าและพระเยซูคริสต์

๒.๒ บอกว่า พระธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เกิดจากการประทานให้ของพระเจ้า แต่เป็นการประทานให้มาเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ที่สมบูรณ์จริง ๆ คือที่ประทานให้แก่พระเยซูคริสต์ วิญญาณอ่านแล้วย่อมเข้าใจได้ทันทีว่า คริสต์ต้องการจะบอกว่า พระพุทธคุณบทว่า สมมาสมพุทโธ วิชชาจณสมปนโน โลกวิทู พุทโธ ของพระพุทธเจ้าไม่จริง เพราะพระพุทธเจ้ารับการบันดาลจากพระเจ้าให้รู้ธรรม และรู้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ข้อนี้จึงเป็นการดูหมิ่นทั้งพระพุทธเจ้า และพระธรรม

๓. เมื่อได้สร้างฐานเชื่อมโยงให้เกิดความเข้าใจว่า **“พระพุทธเจ้าและพระธรรม”** ล้วนมาจากพระเป็นเจ้าของเขาแล้ว ได้มีการกระทำย่ำยีพระธรรมในหลายลักษณะ เช่น

๓.๑ นำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ไปอรรถาธิบายศาสนาของเขา โดยไม่บอกว่าเป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

๓.๒ นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปบิดเบือน เพื่อแสดงให้เห็นว่า หลักอริยสัจ ๔ อนัตตา ปฏิจสมุปบาทเป็นต้นนั้น ของคริสต์มีอยู่แล้วอย่างสมบูรณ์

๓.๓ บอกให้ชาวคริสต์ทราบว่ายูตตริมนุสสรธรรมในคริสต์ศาสนามีอยู่แล้ว พระอริยบุคคลในคริสต์ศาสนาก็มี และนิพพานในพระพุทธศาสนาคือสวรรค์นั่นเอง

๓.๔ ปฏิเสธผลการทำตามหลักไตรสิกขา คือศีล สมาธิ ปัญญาของพระพุทธศาสนาว่า ไม่ได้ผลอะไร

เลย โดยบอกว่าพระพุทธเจ้าตรัสเรื่องนี้เอง แล้วสรุปว่าคนที่ช่วยให้ได้รับผลจริง ๆ คือพระศรีอริยเมตไตร แล้วสรุปว่าพระศรีอริยเมตไตรคือพระเยซู

๓.๕ บอกว่าพระพุทธศาสนาได้หมดไปแล้วเมื่อ พ.ศ. ๕๐๐ ยุคนี้เป็นยุคของพระศรีอริยเมตไตรคือพระเยซู

แม้ว่าคริสต์จะมีแผนการอีกเป็นอันมาก แต่ชาวพุทธเราถือว่าเป็นสิทธิที่เขาจะกระทำได้ จึงไม่ได้ข้องใจในประเด็นอื่น ๆ อีกมาก สรุปว่าที่เราต้องการให้เขาเลิกกระทำคือ

“การย่ำยีคูหมิ่นพระรัตนตรัยในรูปของการบิดเบือน โดยปราศจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา และ พระคัมภีร์ของคริสต์ศาสนาดังกล่าวเท่านั้น”

การที่ชาวพุทธกลุ่มต่าง ๆ ได้รวมตัวขึ้นมีวัตถุประสงค์ ตามลำดับดังนี้

๑. เป็นการบอกกล่าวให้ชาวพุทธได้ตระหนักถึงศาสนภัยที่มาในรูปของมิตร

๒. เพื่อดึงชาวคริสต์ให้ตระหนักว่า นักบวชในศาสนาคริสต์ได้สร้างพฤติกรรมที่ไม่เป็นมิตรต่อชาวพุทธอีกครั้งหนึ่งแล้ว

๓. เพื่อให้ นักบวชคริสต์ นักศาสนาคริสต์ที่ทำงานประสานแนวของวาทิกันอยู่ ซึ่งที่พบหลักฐานในปัจจุบันคือ อดีตบาทหลวงกิริติ บุญเจือ, รศ. เสรี พงศ์พิศ, บาทหลวงยอห์น

อูลลิอานา บาทหลวงมนัส จวบสมัย บาทหลวงรัตน์ บำรุงตระกูล,
สมร เรื่องชาญเป็นต้น ยุติการกระทำดังกล่าวเสีย

๔. เนื่องจากเป็นนโยบายจากวาติกัน จึงมีเป้าหมายอยู่ที่
ที่ขอร้องให้วาติกันยุติการใช้นโยบายดังกล่าวในประเทศไทย
อันตรายที่พอมองเห็นจากแผนการทำงานของคริสต์

๑. คริสต์ทำงานด้วยปรัชญาที่ว่า จะต้องเอาไม้ไผ่เป็น
ด้ามตัดต้นไม้ คนที่ทำงานแนวนี้อาจจะเป็นคนไทยเกือบ
ทั้งหมด แสดงว่าแผนการของเขาสำเร็จผล

๒. ทราบมาเป็นการลับว่า คริสต์วางแผนจะเอาประเทศ
ไทยให้เป็นประเทศที่คนส่วนมากนับถือศาสนาคริสต์ในปี
ค.ศ. ๒๐๐๐ คืออีก ๑๘ ปีข้างหน้า และจะมาฉลองกันที่เมืองไทย
โดยจะให้เมืองไทยเป็นศูนย์ของคริสต์จักรโรมันคาทอลิกใน
เอเชียอาคเนย์

๓. เนื่องจากคริสต์มีทุนดำเนินงานมหาศาลมาก สามารถ
เลือกคนเรียนดีส่งเสริมให้เรียนชั้นสูง ๆ เข้ามามีอิทธิพลในการ
ศึกษา การบริหาร ปัจจุบันแม้คริสต์จะมีไม่ถึง ๑ เปอร์เซ็นต์
เขายังเปลี่ยนแปลงหลักสูตรธรรม ธรรมเนียมในแผนการศึกษา
ชาติได้แล้ว ถ้าเขามีคนสัก ๕ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ไทยก็คงอยู่ใน
สภาพเดียวกันกับเวียดนามใต้สมัยโงดินเดียม ที่เป็นพวกโรมัน
คาทอลิกเช่นเดียวกัน

กลุ่มพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจึงเกิดขึ้น
ด้วย บทเรียนจากอดีต อันตรายในปัจจุบันและภัยที่พอจะมองเห็น

ได้ในอนาคตดังกล่าวมานี้.

หนังสือ **“แผนทำลายพระพุทธศาสนา”** เล่มนี้ จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นอีกเล่มหนึ่ง เพื่อให้ชาวพุทธ ชาวคริสต์ ได้อ่านเรื่องราวต่าง ๆ สะเอียดขึ้น หากว่าใครก็ตามมีสัมมาทิฐิพอสมควร ได้อ่านหนังสือนี้แล้วคงไม่มองไปในด้านที่เห็นว่า เป็นการก่อให้เกิดความแตกแยกแค้น เอกสารต่าง ๆ ที่นำมาอ้างอิง อันเป็นเอกสารที่ชาวคริสต์ทำขึ้นนั้น เป็นการ **“ให้มองเหรียญเพียงด้านเดียว”** ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพลิก **“อีกด้านหนึ่งขึ้นมาให้ดูด้วย”** อันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกระทำ เพราะถึงคราวที่จะต้องทำ เนื่องจาก

- มีความคิดและความเข้าใจสับสน ในหมู่ชาวพุทธ และชาวคริสต์ ที่มีใจเป็นธรรมทั้งหลาย เพราะขาดข้อมูลบ้าง ขาดความสนใจบ้าง

- ผู้ใหญ่ในฝ่ายคริสต์จักรหลายท่าน ไม่ยอมรับว่าเรื่องที่น่ามาบอกกล่าวทั้งหมดเป็นความจริงแต่กลับบอกว่า เป็นความเข้าใจผิดของชาวพุทธเองบ้าง อ่านหนังสือไม่เข้าใจบ้าง บางคนยังกล่าวว่าเป็นการสร้างเรื่องขึ้นมาเองบ้าง

- เพื่อให้ชาวพุทธเราเองได้ทราบว่า ในแต่ละประเด็นที่คริสต์โรมันคาทอลิกกล่าวหาานั้น หลักฐานทางคัมภีร์พระพุทธศาสนาว่าไว้อย่างไร จะไม่ต้องเสียเวลาค้นคว้า และสามารถชี้แจงให้เกิดความเข้าใจกันได้ง่ายขึ้น

หนังสือเล่มนี้ แม้จะมีข้อความบางตอนหนักไปบ้าง แต่พึง

เข้าใจว่า นำมาบอกกล่าวเพื่อให้เกิดความเข้าใจดีต่อกัน เพราะ
อย่างไร ๆ เราเป็นชาวไทยด้วยกัน และต้องอยู่ร่วมแผ่นดิน
เดียวกัน การอยู่ร่วมกันฉันมิตร ย่อมดีกว่าคิดเป็นศัตรูกันมิใช่
หรือ?

กลุ่มพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา
มกราคม ๒๕๒๕

อนุโมทนากถา

การพิมพ์หนังสือเผยแพร่ทุกครั้ง ล้วนได้รับอุปการะ
สนับสนุนจากท่านผู้มีศรัทธา บริจาคปัจจัยสนับสนุนเรื่อยมา
โดยลำดับ สำหรับการพิมพ์ในคราวนี้ ได้พิมพ์จากทุนบริจาค
ของท่านผู้มีนามต่อไปนี้ คือ

1. ธนาการศรัณนคร	20,000 บาท
2. นายเทียม กาญจนจारी	10,780 บาท
3. คุณพูนศรี เจริญพงษ์ และ คณะ	2,100 บาท
4. ข้าราชการ ร.พ.ช.	1,780 บาท
5. น.พ.สุขชัย-ปรียา จารุคุล	1,200 บาท
6. คณะพระอาจารย์พัก จันทบุรี	1,200 บาท
7. ม.ร.ว.รสถิน คัคณางค์	1,000 บาท
8. คุณอุดม รัมมณีย์	1,000 บาท
9. คุณวินเลศ-สุนทรี ภาณุตานนท์	1,000 บาท

ทั้งนี้ขออนุโมทนาในกุศลศาสนบูชาของท่านที่กล่าว
นามมาแล้ว ขอให้ทุกท่านที่บริจาคเป็นค่าพิมพ์หนังสือ
ในคราวนี้ และในคราวก่อนๆ ทั้งที่บริจาคไว้แล้วแต่ยัง
ไม่ได้นำมาใช้ในการพิมพ์ พร้อมด้วยท่านผู้ได้รับหนังสือ

นี้และได้อ่าน จงประสบความสุขความเจริญ ปราศจาก
ทุกข์ โศก โรค ภัย มีความเจริญงอกงามในธรรมอันพระ
ผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศแสดงไว้ดีแล้ว ตลอดกาลนาน
เทอญ.

พระโสภณคณาภรณ์

มกราคม 2526

สารบัญ

หน้า

๑. เพื่อความเข้าใจดีต่อกัน	๑
๒. สงครามศาสนา	๑ ๒ ๒
ใครกันแน่ที่จะเป็นศูนย์กลางให้เกิดขึ้น	
๓. มองดูให้ชัด แล้วจะรู้ถึงเจตนาที่แท้จริง	๑ ๕ ๒
๔. ชาวพุทธควรกำหนดอย่างไร	๑ ๕ ๓

เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน

โดย พระโสภณคณาภรณ์

วัดบวรนิเวศวิหาร

๑. ความขัดแย้งระหว่าง พระพุทธศาสนา กับ ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีความเป็นมาอย่างไร ? รู้สึกว่าไม่น่าจะเกิดเรื่องแบบนี้ขึ้นเลยใช่ไหม?

- เมื่อว่ากันตามหลักของศาสนาที่บริสุทธิ์จริงแล้ว ไม่ควรมีการขัดแย้งกัน เพราะศาสนาเป็นเรื่องของระบบพัฒนาชีวิต จิตใจของมนุษยชาติ เป็นการยกระดับชีวิตของคนให้สูงขึ้น ตามเป้าหมายของศาสนานั้น ๆ แต่เราจะพบว่าศาสนาต่าง ๆ มักมีการขัดแย้งเกิดขึ้นเสมอ ทั้งในศาสนาเดียวกันและต่างศาสนากัน ซึ่งประวัติศาสตร์ของแต่ละศาสนาย่อมยืนยันได้ถึงความจริงข้อนี้

สำหรับการขัดแย้งระหว่างคริสต์ศาสนา นิกายโรมันคาทอลิก กับ พระพุทธศาสนานั้น ถ้าเราจะพูดถึงความเป็นมาแล้ว มีความขัดแย้งกันในด้านหลักการสำคัญ ๆ อยู่ในตัวของศาสนาเองมาแต่เดิมแล้ว เช่น ศาสนาคริสต์เป็นประเภทเทวนิยม นับถืออำนาจของพระเจ้า แต่พระพุทธศาสนาเป็นอเทวนิยม

ไม่ยอมรับอำนาจพระเจ้า ไม่มีการพูดถึงพระเจ้าในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม แต่ยอมรับความมีอยู่ของเทวดา มาร พรหม ในฐานะของกระบวนการตามธรรมชาติ และท่านเหล่านั้นเป็นเพียงเพื่อนร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันเท่านั้น

เนื่องจากพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นในโลกก่อนศาสนาคริสต์ถึง ๖๑๘ ปี ทั้งเป็นการเกิดขึ้นในท่ามกลางสังคม ความเชื่อถือเหตุผลที่แตกต่างกัน เมื่อถึงคราวมารู้จักเกี่ยวข้องกัน ชาวพุทธเองนั้นเนื่องจากอาศัยพื้นฐานการยอมรับนับถือมนุษย์ สัตว์ เทวดา มาร พรหมในฐานะเพื่อนร่วมโลก ร่วมทุกข์ในสังสารวัฏ ดังกล่าว จึงมีความรู้สึกเป็นมิตรกับคนทุกคน แม้ว่าจะต่างกันในด้านอื่น ๆ แต่เป็นเพื่อนกันในฐานะดังกล่าว ข้อนี้พึงเห็นการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงมีหลักธรรมที่ทรงสั่งสอนอยู่ ๔ แนวคือ

๑. ปฏิวัติ คือเป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อถือ หลักปฏิบัติในสังคมอย่างหน้ามือเป็นหลังมือ เช่น ความเชื่อว่าการฆ่าสัตว์บูชาอัญญเป็นบุญ พระพุทธศาสนาบอกว่าเป็นบาป แต่มีการสั่งสอนแนะนำกันในหมู่ชาวพุทธ คนที่เชื่อว่าเป็นบุญถ้าเขาไม่ถามก็จะไม่ตอบ

๒. ปฏิรูป คือการนำเอาความเชื่อถือ หลักปฏิบัติที่นิยมกันในสมัยนั้นเอา มาปรับปรุงเพิ่มเติมให้มีผลในทางปฏิบัติอันอำนวยประโยชน์ ความสุขอย่างแท้จริง แก่ผู้ปฏิบัติตาม โดยบอก

ไว้อย่างชัดเจนว่าอะไรเป็นของเดิม อะไรเป็นของที่เพิ่มเติม
ใหม่

๓. ตั้งหลักการ วิธีใหม่ ที่เป็นผลตรงจากการตรัสรู้ของ
พระองค์เช่น หลักอริยสัจ อนัตตา ปฏิจazzสมุปบาท เป็นต้น

๔. ยอมรับนับถือความคิดเห็น คำที่เป็นสุภาษิตของ
นักปราชญ์ต่าง ๆ ในสมัยก่อน และในสมัยพุทธกาล เมื่อลงกัน
สมกันกับหลักความจริง เมื่อนำมากล่าวมาแสดงกับบอกไว้เสร็จ
เลยว่า ใครกล่าวข้อความเหล่านี้ไว้ ซึ่งหมายความว่าท่านเจ้าของ
ความคิด วาทะเหล่านั้น ได้รับยกย่องจากพระพุทศาสนาที่
พระพุทศานานำคำของท่านมากล่าว โดยไม่ได้เป็นการละเมิด
ลิขสิทธิ์ หรือบิดเบือนของท่านแต่ประการใด พระพุทศาสนา
เองก็มีศักดิ์ศรีเพราะไม่เป็นการขโมยธรรมะของคนอื่น ทั้งนี้
เพราะว่าการขโมยธรรมะคือคำสอนของคนอื่น มาอ้างว่าเป็นของ
ตน พระพุทเจ้าทรงจัดเป็นมหาโจรประเภทหนึ่งในมหาโจร
๕ ประเภทที่ทรงแสดงไว้ในวินัยปิฎก

ยิ่งในการเผยแผ่พระพุทศาสนาด้วยแล้ว พระพุทเจ้า
ทรงแสดงเจตนารมณ์ในการทำงานตลอดถึงหลักการและวิธีการ
ไว้บนพื้นฐานของการยอมรับนับถือฐานะของสัตว์โลกว่า เป็น
เพื่อนร่วมทุกข์กันดังกล่าว ดังนั้นการบำเพ็ญบารมี ความเพียร
พยายามจนได้ตรัสรู้ และงานที่พระพุทเจ้าทรงกระทำจึงมีเป้า
หมายอยู่ที่

**“เพื่อให้เกิดประโยชน์ แก่บุคคล และความสุขแก่สิ่งที่มี
ชีวิตทั้งหลาย”**

เมื่อส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา จึงทรงแสดงให้เห็นถึงงานที่พระองค์จะต้องทำด้วยพระพุทธรูปดำรัสเป็นใจความว่า

**“พวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อเกื้อกูลแก่คนมาก เพื่อ
ความสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์
เกื้อกูล เพื่อความสุข แก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย จงแสดง
ธรรมอันงามในเบื้องต้น ท่ามกลาง ที่สุด ให้ถูกต้องสมบูรณ์
ทั้งเนื้อหาและพยัญชนะ คนที่มีกิเลสน้อยเบาบางนั้นมีอยู่
แต่ถ้าไม่ได้ฟังธรรมจะเสื่อมจากความดีที่เบาบางได้..”**

ในการทำงานเผยแผ่พระศาสนานั้น ทรงวางหลักในการ
สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคนอื่นว่า

**อนุปวาโท คือไม่กล่าวร้ายในลักษณะ ก้าวร้าว
บิดเบือน ใส่ร้าย ดูหมิ่นเบา**

**อนุปมาโต คือไม่ทำลายไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่ง
ของ ศาสนสถานของคนอื่น**

งานของพระพุทธศาสนาจึงเป็นงาน พัฒนาปัญญาของ
ตนก่อน เพื่อให้จิตใจมีความบริสุทธิ์มากพอ แล้วสัมผัสโลกคือหมู่
สัตว์ด้วยความกรุณา เพื่อช่วยเหลือในการสร้างปัญญา พัฒนา
ความบริสุทธิ์สืบต่อกันไปจากคนสู่คน จากหมู่คณะ สู่หมู่คณะ
จนถึงจากยุคสู่ยุค พระพุทธศาสนามีพื้นฐานที่ควรตระหนักไว้
สำหรับกรณีที่จะพูดกันดังนี้

๒. “ฝ่ายคริสต์ศาสนามีอะไรที่ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานที่แตกต่างกันกับพระพุทธศาสนา?”

พื้นฐานที่แตกต่างกันนั้นมีมาก แต่จะพูดเฉพาะในประเด็นเดียว คือ การมองโลกและชีวิตในแง่ของคริสต์ศาสนา เช่น

๑. คริสต์ถือว่าโลก ชีวิต สรรพสิ่งล้วนเกิดขึ้นจากการสร้างของพระเจ้า ทุกอย่างในโลกจึงเกิดมาจากแหล่งเดียวกัน คือการสร้างของพระเจ้า

๒. คริสต์ยอมรับนับถือฐานะ ศักดิ์ศรีของคนดีว่าต้องเป็นคริสตศาสนิกชนเท่านั้น คนนอกนั้นเป็นพวกนอกรีต ซาตานอนารยะ ทรมานต่อพระเจ้าเป็นต้น แต่คนเหล่านั้นจะกลับเป็นคนดีได้หากกลับใจมานับถือคริสต์ศาสนา สรุปว่าคนจะเป็นคนดีได้ต้องเป็นคนที่น่าถือศาสนาคริสต์เท่านั้น

๓. มองศาสนาในศาสนาอื่นว่าเป็นซาตาน อันเป็นศัตรูสำคัญของพระเจ้าที่จะต้องทำลาย

เมื่อการมองโลก ชีวิตในมุมนี้ หลักการทำงานของคริสต์ศาสนาจึงมีเป้าหมายที่ “เปลี่ยนชาวโลกทั้งปวงให้เป็นคริสต์ เพื่อขจัดพวกนอกรีต ซาตานให้หมดไป จากวารสารแถลงกิจของวาติกันเล่มที่ ๑๐ หน้าที่ ๗-๘ แสดงวัตถุประสงค์ดั้งเดิมไว้ว่า

- ท่านจงไปทำให้ประชาชาติทั้งหมด เป็นสาวกของพระเยซู ถ้อยคำเหล่านี้ควรได้รับการจารึกด้วยตัวทองที่หน้าแท่นบูชา

- การกึ่งที่แท้จริงของคริสตศาสนจักร ที่ได้รับมอบจากพระเจ้า คือการประกาศพระวรสารแห่งพระเยซูคริสต์เจ้า ไปจนสุดทุกมุมโลก การกึ่งแห่งการเผยแพร่แบบมิชชันนารีจะยอมให้มีอุปสรรคใด ๆ มากำจัด ขัดขวางไม่ได้เลย

อาจจะเป็นเพราะ “ต้องการจะให้คนทั้งโลกเป็นสาวกของพระเยซู โดยไม่ยอมให้มีอุปสรรคใด ๆ มาขัดขวางนี้เอง” ทำให้การทำงานเผยแผ่ศาสนาของคริสต์ในยุคหลัง ทำงานได้ก้าวหน้ารวดเร็ว บางกรณีก็รุนแรง และโหดร้าย ซึ่งประวัติศาสตร์ของคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ย่อมยืนยันถึงความจริงเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี พอ ๆ กับประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนา ที่ยืนยันถึงความจริงในทางตรงกันข้าม

๓. “สำหรับประเด็นที่ว่าความขัดแย้งระหว่างพระพุทธศาสนา กับ คริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิก มีความเป็นมาอย่างไรนั้น”

เมื่อก้าวเฉพาะประเทศไทย นิกายนี้เข้ามาเผยแผ่ในประเทศไทยในรัชสมัยของพระนารายณ์มหาราชคือประมาณ ๓๐๐ กว่าปีมาแล้ว การเผยแผ่ในคราวนั้นคงทำตามเป้าหมายดังกล่าว เขาจึงใช้อุบายวิธีต่าง ๆ ทั้งทางการทูต การเมือง การทหาร อำนาจเงิน โดยมีเจ้าพระยาวิชาเยนทร์(ฟอลคอน) เป็นตัวเชื่อม ได้ใช้ความเพียรพยายามอย่างมาก ที่จะให้พระนารายณ์มหาราชเข้ารับเป็นคริสต์เตียน การเผยแผ่คงรุนแรงมากทีเดียว เพราะจิตรกรรมฝาผนังบางแห่งเขียนเป็นรูป

บาทหลวงห่มจีวรพระ แต่สวมหมวกบาทหลวง แสดงให้เห็นว่า
ชาวไทยสมัยกรุงศรีอยุธยารู้สึกเจ็บแค้นมาก และที่เห็นได้ชัดคือ
เมื่อพระเพทราชากับขุนหลวงสรศักดิ์ยึดอำนาจ ได้ปฏิบัติการ
โต้ตอบคริสต์ศาสนารุนแรงมากเช่นกัน มีทั้งฆ่าทั้งจับทั้งจับตัว
แต่คนไทยก็คือคนไทยที่ใจเย็น มักเป็นม้าอาวรีอยู่เสมอมา เรื่อง
รุนแรงในอดีตค่อย ๆ ลมเลือนกันไป จนสามารถอยู่ร่วมกันอย่าง
สันติสุขพอสมควรสืบต่อมา

มาถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
บาทหลวงในคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ได้พิมพ์หนังสือ
ชื่อ “**ปจฺจาวลีขบชนาขึ้น**” มีคำถามคำตอบ ๒๗ ข้อ เป็น
ข้อความดูหมิ่นด่าว่าพระรัตนตรัยถึง ๒๓ ข้อ แต่ท่านเสนาบดี
ในสมัยนั้นท่านสนใจงานพระศาสนา จึงเรียกตัวบาทหลวงไปคาด
โทษห้ามพิมพ์ เผยแพร่หนังสือเล่มนั้น ถ้าขึ้นทำอีกจะขับออกจาก
บ้านเมืองไป เรื่องก็สงบมาอีกระยะหนึ่ง

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บาทหลวง
พยายามที่จะติดต่อให้พระองค์สนับสนุนศาสนาคริสต์ แต่เพราะ
ความเป็นนักปราชญ์ทางศาสนาของพระองค์ จึงทรงใช้อุบายวิธี
แก้ปัญหาในลักษณะที่นิมนต์ผ่านพ้นความรุนแรงไปได้

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๑ ทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
ได้นำเอาหนังสือปจฺจาวลีขบชนาขึ้นมาพิมพ์อีกครั้งหนึ่ง จนเกิดมี
การรวมตัวกันประท้วง และจัดการโต้ตอบคำถามหาเหล่านั้นกัน

ขึ้น เพราะพุทธศาสนิกชนไทยมีความรู้สึกทุกขใจ น้อยใจ และเสียใจว่า

“เราอุตสาหกรรมน้ำใจอันงามต่อบาทหลวงทั้งหลาย และต่อศาสนาคริสต์ทุกนิกาย การกระทำของบาทหลวงในคราวนั้น จึงเป็นเหมือนเพื่อนเราที่พเนจรมาจากต่างแดน เราต้อนรับให้ความเป็นมิตรด้วยดี แต่กลับสนองคุณด้วยการรื้อทิ้งบูชาพระของเรา แล้วนำเอาพระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่โยนลงบนพื้นดินแล้วไปเท้าเหยียบ ซึ่งแน่นอนเหลือเกิน เพื่อนก็เพื่อนเถอะ ไม่มีใครออกทนต่อการกระทำอันก้าวร้าวเช่นนั้นได้ การรวมตัวกันในคราวนั้นรู้สึกว่าได้ผลดีมาก โดยเฉพาะหนังสือ “ตอบบาทหลวง” โดย พ.ท.ปิ่น มุทุกันต์ อนุศาสนาจารย์กองทัพบก ได้รับความสนใจและแพร่หลายไปกว้างขวางมาก

อาจจะเป็นเพราะบาทหลวงในคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก อยู่ในเมืองไทยมานานทั้งปัจจุบันส่วนมากเป็นคนไทย จึงทราบอรรถาธิบายใจของคนไทยดี ประกอบกับท่านเหล่านั้นมีการศึกษาดี มีจิตวิทยาสูง เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่เลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดี จึงทำให้ท่านเหล่านั้นรู้ว่ากาลใดควรทำอย่างไรแม้ว่าเราจะโต้ตอบเขารุนแรงพอควรก็ตาม เขากลับอยู่สงบโดยไม่ยอมออกหนังสือโต้ตอบออกมา อันเป็นเหตุผลทางจิตวิทยามวลชนอย่างหนึ่ง จนถึงกับคนไทยเราเองกลับยกย่องว่า

**“บาทหลวงเหล่านั้นเป็นผู้ดี ไม่ได้ตอบ ไม่โกรธ
ตอบ บางคนถึงกับย้อนมาตำหนิคนไทยพุทธที่ทำหน้าที่ได้
ว่า รุนแรงไปบ้าง ไม่เป็นผู้ดีบ้าง คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
เลยสลายไป”**

แปลกไหม? ทั้ง ๆ ที่เรื่องทั้งหมดเป็นการเริ่มมาจาก
คริสต์ก่อนทุกคราว ตอนคริสต์ด่าพระพุทธรศาสนาไม่มีใครค่อยรู้
สึกเดือดร้อน แต่พอชาวไทยพุทธได้ตอบ ท้วงติง กลับถูกตำหนิ
ว่าทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ ก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นภายใน
ชาติเป็นต้น หลังจากนั้นก็มาจับกลุ่มร้องเพลง แสดงให้เห็น
ว่าพร้อมที่จะเสียสละทุกอย่าง เพื่อพิทักษ์ชาติ ศาสนา พระ-
มหากษัตริย์ เช่น พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราช-
สุดาฯ ที่ว่า

รักชาติยอมสละแม่	ซีวี
รักเกียรติจึงเจตน์พลี	ชีพได้
รักราชร่วมภักดี	รองบาท
รักศาสน์ราญเคิกไส้	กอบแก้วพระศาสนา

ร้องเพลงกันมาประวัติศาสตร์เดิมก็ย้อนรอยอีกครั้ง แต่มา
ในรูปเพื่อนน้ำมิตรที่ใครไม่เคยคิดว่า เพื่อนเราจะคิดเผาเรือน

**๔. เรื่องที่เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันมากใน
ปัจจุบัน มีต้นตอมาจากไหน และเริ่มต้นเรื่องมานาน
เท่าไรแล้ว?**

- ต้นตอกก็คงมาจากคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเช่นเดิม ซึ่งอาจลำดับความโดยสรุปว่า หลังจากหนังสือได้บาทหลวงแพร่หลายออกไป โรมันคาทอลิกมีท่าที่เป็นมิตรมากขึ้นในสายตาของคนทั่วไป แต่ทางกรมการศาสนาซึ่งมี **พ.อ.ปิ่น มุทุกันต์** เป็น **อธิบดี** ท่านคลุกคลีกับศาสนิกในศาสนาต่าง ๆ มา จึงพอจะทราบแนวทางของศาสนานั้นได้เป็นอย่างดี จึงทราบว่าแม้เราจะอยู่ร่วมกันถึง ๕ ศาสนาใหญ่ ๆ คือ

พุทธ คริสต์ อิสลาม ฮินดู ซิกข์ แต่ศาสนาที่ใช้วิธีรุนแรงบ้าง นิมนต์บ้างเพื่อทำลายพระพุทธรศาสนา ที่เห็นได้อย่างเด่นชัดคือ ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกพวกเดียวเท่านั้น กรมการศาสนาจึงขอให้ราชบัณฑิตยสภาช่วยบัญญัติศัพท์เพื่อใช้เรียกนักบวชของศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกขึ้น เช่นเรียกหัวหน้าของนักบวชว่า **“มุขนายก”** เป็นต้น แต่พอทางราชการเผลอ โรมันคาทอลิกกลับนำเอาชื่อต่าง ๆ ที่เรียกว่า สมณศักดิ์บ้าง ชื่อเฉพาะในพระพุทธรศาสนาบ้าง นำไปใช้เรียกพวกของตน เช่น ซี สามเณร พระสงฆ์ สังฆราช เผลอ ๆ เปลี่ยนมุขนายกมาเป็น **“อัครสังฆราช”** ไปเลย ตอนนั้นวงการใกล้ชิดพระพุทธรศาสนามีการพูดจกกันพอสมควร แต่ไม่มีใครทำอะไรจริง ๆ จัง ๆ ชื่อเหล่านั้นจึงเป็นที่ยอมรับนับถือกัน แม้ในหมู่ไทยพุทธเอง ทั้งที่ชื่อเหล่านั้นเป็นการกดฐานะของสมเด็จพระสังฆราช พระในพระพุทธรศาสนาให้ต่ำลง โดยเข้ามีสังฆราชถึง ๑๐ กว่าท่าน และมี**อัครสังฆราช**คือ **จอมหรือยอดแห่ง**

สังฆราช ซึ่งในความรู้สึกของคนที่เข้าใจภาษาไทย แต่ไม่ค่อยรู้เรื่องพระพุทธศาสนา อาจมีความรู้สึกว่ อัครสังฆราชนั้น ใหญ่กว่าสมเด็จพระสังฆราชของพระพุทธศาสนาได้เหมือนกันนี้ คือการผสมผสานในลักษณะที่ข่มสถาบันสงฆ์อยู่ในที และโดยเจตนาด้วย

เรื่องนี้ทราบกันในตอนหลังว่า เป็นแผนที่สั่งตรงมาจากกรุงวาทิกันทีเดียว ในหนังสือวารสารแถลงกิจจากการสังคายนาครั้งที่ ๒ ของวาทิกัน เล่มที่ ๑๐ หน้า ๒๕-๒๗ บ่งไว้ชัดว่า

“งานด้านสมณเพศ เราจะต้องใช้ความเพียรพยายามอย่างมาก ในการที่จะเรียนรู้จากพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับความหวัง ความโน้มเอียงทางจิตใจ และจิตวิทยาเกี่ยวกับสมณเพศของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อที่ว่าเราจะได้ตั้งหมู่สมณะแบบคริสต์ขึ้นมาบ้าง...คริสตศาสนจักรของเรา จะไม่ใช่เป็นเพียงประดิษฐานมันคงด้วย “ระบบสมณศักดิ์ที่เป็นของท้องถิ่นเท่านั้น แต่จะต้องประดิษฐานด้วยวัฒนธรรมคริสต์ที่เป็นของท้องถิ่นเช่นกันด้วย”

แม้ว่าคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกจะทำในลักษณะดังกล่าว แต่ทางการของไทย และคณะสงฆ์ไทยเองคงทำตนเป็นม้าอารีอยู่เช่นเดิม ทำให้งานด้านการทำลายฐานแห่งศรัทธาของพุทธศาสนิกชน คือพระรัตนตรัยเกิดขึ้นในรูปการบรรยาย หนังสือ

สื่อ วารสารแสงธรรมปริทัศน์เป็นต้น ทำให้ชาวพุทธบางกลุ่มตื่นตัวขึ้นศึกษาพิจารณาเอกสารต่าง ๆ ของเขา ปรากฏว่าเป็นการทำงานอย่างมีการประสานแนวความคิดกัน โดยเชื่อมโยงมาจากวารสารแสงงกิจ หรือ **บุลเลติน** ที่เป็นผลจากการสังคายนาครั้งที่ ๒ ของวาติกันทั้งสิ้น โดยใช้ระบบใหม่ที่เรียกว่า ไดอาลอกที่มาแปลกันในเมืองไทยว่า **“ศาสนสัมพันธ์”** โดยเปลี่ยนนอกหุ้มไว้ด้วยเมตตา ไมตรี ร่วมงาน ประสานประโยชน์ แต่เป้าหมายที่ซ่อนเร้นและเป็นเป้าจริงคือ

- การผสมกลมกลืนทางศาสนาและวัฒนธรรมไทย เพื่อนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นของตน ด้วยวิธีค่อย ๆ กระเซาะแบบดุดกลืน บิดเบือน ผสมผสาน จนประเทศไทยอันเป็นดินแดนแห่งพระพุทธศาสนา กลายเป็นเมืองแห่งคริสต์ศาสนาที่ขึ้นตรงต่อวาติกัน พร้อมด้วยความเปลี่ยนแปลงจากวัฒนธรรมพุทธมาเป็นวัฒนธรรมคริสต์ในที่สุด

ข้อนี้ปรากฏหลักฐานในมติของสังคายนาของวาติกันครั้งที่ ๒ เล่มที่ ๑๐ หน้า ๒๕-๒๗ ว่า

“เมื่อใดพระวรสารของพระเยซูคริสต์ ได้แทรกซึมเข้าไปในวิถีชีวิตด้านวัฒนธรรมของประชาชนได้แล้ว เมื่อนั้นก็หมายความว่าคริสตศาสนจักร ได้รับการสถาปนาขึ้นแล้วท่ามกลางประชาชาตินั้น”

**๕. เมื่อกล่าวโดยสรุปแนวศาสนสัมพันธ์ ที่ทาง
วาติกันกำหนดให้ทำต่อประเทศไทย เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้มีอะไรบ้าง?**

- ข้อนี้ต้องย้อนไปมองที่มติของสังคายนาวาติกันครั้งที่ ๒ ในหนังสือวารสารแถลงกิจเล่มที่ ๑๐ หน้า ๒๔-๒๕ มีข้อความว่า

“การทำงานร่วมกันเป็นบรรทัดฐานที่สภาสังคายนาวาติกันครั้งที่ ๒ ได้กำหนดไว้ด้วยเจตนารมณ์แห่งเอกภาพสากลระหว่างชาวคริสต์ เราจะต้องทำงานร่วมกันกับชาวพุทธให้มากที่สุด เท่าที่สภาศาสนาคริสต์ของเรา และสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของประเทศนั้น ๆ จะเอื้ออำนวยให้เราทำได้

การทำงานประการแรกคือ งานปลูกเร้าความสนใจศาสนา ให้เกิดแก่หนุ่มสาวของประเทศนั้น ๆ พร้อมกับต่อต้านอิทธิพลของวัตถุนิยมและลัทธิไม่เชื่อศาสนา เมื่อประชาชนตื่นตัวสนใจศาสนา ก็ย่อมจะเป็นผลดีแก่งานเผยแผ่ของเราด้วย เพราะการพูดกับคนที่สนใจศาสนา ย่อมได้ผลดีกว่าการพูดกับคนข้างสงสัยและไม่เชื่อศาสนา

ประการที่สองที่เราจะต้องทำร่วมกับชาวพุทธคือ งานด้านกิจกรรมสังคมที่มุ่งสร้างสรรค์ประเทศชาติของคนและในงานด้านการกุศล

**ในหมู่ประชากรซึ่งอยู่ในสภาพเศรษฐกิจที่ล้าหลัง
จะมีงานสังคมสงเคราะห์แก่คนจนให้เราทำได้มากมาย
และจะต้องทำงานเหล่านั้นด้วยการใช้นักเผยแผร์ของเรา
ร่วมกับพระภิกษุสงฆ์ชาวพุทธ**

**แต่การร่วมงานที่ได้ประโยชน์มากที่สุด ก็คืองานที่ผู้
เชี่ยวชาญของเรา จะไปจัดทำเอาที่คัมภีร์และตำราทางพุทธ
ศาสนา เพื่อจะได้ถูกกลืนเอาหลักธรรมที่ดีๆ เข้ามาไว้ในวัฒนธรรม
คริสต์ของท้องถิ่น”**

แผนการทำงานนี้ได้รับการเสริมต่อในเมืองไทยในด้าน
ต่าง ๆ ดังนี้ คือ

๑. ด้านเยาวยชน โรมันคาทอลิกได้เข้าร่วมงานกับ
ชาวพุทธตามแนวศาสนสัมพันธ์ ด้วยการส่งเสริมให้เยาวยชน
ตื่นตัวทางศาสนา เมื่อตื่นตัวแล้วคริสต์ก็ดึงดูดผลประโยชน์
จากจุดนี้

๒. ด้านสังคมสงเคราะห์ พัฒนา บรรเทาสาธารณ
ภัย ทำงานร่วมกับชาวพุทธ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย ไว้เนื้อ
เชื่อใจ เป็นการปูทางเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น

๓. ปรับตัวทางวัฒนธรรม เข้าผสมผสานด้วยการคง
สาระของคริสต์ไว้ แต่เอาวัฒนธรรมไทยเป็นเปลือกหุ้ม เพื่อรอ
คอยเวลาสลัดออกให้เหลือแต่วัฒนธรรมคริสต์ในภายหลัง

**๔. ด้านพิธีกรรมต่างๆ เช่น ผ่าป่า กฐิน ฝังลูก
นิมิต** พยายามเข้าผสมผสานเพื่อหาพวก แต่รักษาเจตนารมณ์

ของคริสต์ไว้ จนคนขาดการสังเกตจะแยกไม่ออกว่าพุทธหรือคริสต์

๕. นำเอาหลักธรรมในทางศาสนาเป็น ทาน ศีล เมตตา กรุณา เสียสละ รับเข้าไว้เป็นหลักธรรมของคริสต์ศาสนา

๖. ในด้านคัมภีร์พระพุทธศาสนา ได้ศึกษาเอาหลักธรรมคำสอนที่ดีๆ ของพุทธศาสนาเข้าไปจัดเป็นส่วนประกอบในการอธิบายธรรมในศาสนาคริสต์ โดยเน้นให้เห็นว่าคำสอนของคริสต์สมบูรณ์กว่า มีมากกว่า สูงกว่าพระพุทธศาสนา

๗. ด้านสมาธิภาวนาของพระพุทธศาสนา เน้นให้ใช้ความฉลาดดัดแปลงเข้าไว้ในคริสต์ศาสนาให้เหมาะสมแล้วบอกว่าเป็นของคริสต์เอง

งานนี้ได้รับการประสานเชื่อมโยงกันเป็นอย่างดีจากบาทหลวงบ้าง อดีตบาทหลวงบ้าง อาจารย์ที่จบการศึกษาจากวิทยาลัยแสงธรรมบ้าง

๖. “แผนการทำงานเหล่านี้รู้สึกว่ายาวข้อดีมากเกินไปเหมือนกันไม่ใช่หรือ?”

ใช่แน่นอน ตรงนี้แหละคือประเด็นหลักที่เราต้องแยกให้ออกว่า ชาวพุทธคัดค้าน ท้วงติงในประเด็นใด แม้เราจะรู้อยู่เต็มอกกว่า แผนการทำงานเหล่านี้เป็นแผนสองหน้า ที่ปัญหาการมาจากต่างชาติ ซึ่งมีฐานะเป็นอาณาจักรคือกรุงวาติกัน คน

ทำงานมีต่างชาติมาก โดยเฉพาะคือคนที่เป็ญญวนและเชื้อสาย
ญวนมากเป็นพิเศษ ทั้งเล็งกาลอนาคตได้ว่า ผลจะออกมาเป็น
อย่างไรก็ตาม แต่เมื่อว่าโดยสิทธิหน้าที่แล้ว เขาสามารถทำได้
ในฐานะที่รัฐธรรมนูญไทยเราเปิดโอกาสให้เขา และงานนั้น
เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยจนไทยต้องเป็น **“อาณานิคมทาง
ความคิดของวาทิกัน”** ก็เป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้ เพราะเป็น
เรื่องของศรัทธา ความศรัทธาใจของคนเหล่านั้นเอง เป็นอันว่า
๕ ข้อแรกชาวพุทธเราไม่ท้วงติงอะไร แม้จะรู้ว่าอะไรเป็นอะไร
ดังกล่าวกก็ตาม ประเด็นที่เราท้วงติงคือข้อที่ ๖-๗

ซึ่ง ๒ ข้อนั้น ถ้าไม่มีการบิดเบือน โหมเม ขี้ตุ๋นว่า เป็นธรรม
ที่พระเจ้าประทานให้พระพุทธเจ้านำมาสั่งสอน แม้การตรัสรู้
ก็เป็นการดลบันดาลของพระเจ้า ที่ช่วยให้พระพุทธเจ้าตรัสรู้
อันเป็นการนำเอาศรัทธาของตน มาย่ำยีศรัทธาและสิ่งที่เคารพ
สูงสุดในพระพุทธศาสนา นี่คือประเด็นที่ต้องท้วงติงกัน และ
เป็นการท้วงติงอย่างมีเหตุผล หลักฐานเพราะว่า

**๑. เรื่องพระเจ้ามอบพระธรรมให้พระพุทธเจ้ามาประ
ภาศแก่โลกส่วนหนึ่งก็ดี เรื่องพระพุทธเจ้าตรัสรู้เพราะการดล
บันดาลของพระเจ้ายกดี พระพุทธเจ้ามีหน้าเป็นปภาศกของพระ
เจ้ายกดี ไม่มีหลักฐานปรากฏในคัมภีร์ของคริสต์
ศาสนา คือ “ไบเบิล” ไม่ว่าคัมภีร์เก่าหรือคัมภีร์ใหม่ก็ตามทั้ง
ไม่ปรากฏหลักฐานในพระไตรปิฎก อรรถกถา แม้แต่คัมภีร์
รุ่นหลังๆ ของพระพุทธศาสนา การพูดเช่นนี้จึงเป็น**

**๑.๑ การกล่าวถึงพระวจนะของพระเยซู และ พระเจ้า
ในศาสนาคริสต์เอง ซึ่งศาสนิกที่ดีไม่ว่าในศาสนาใดก็ตาม
ตาม ไม่เพียงกล่าวถึงพระวจนะศาสนาของตน**

**๑.๒ เป็นการบิดเบือน ลบหลู่ พระพุทธศาสนาซึ่งเป็น
ศาสนาที่เพื่อนร่วมชาติของตนนับถือ และแม้แต่บรรพบุรุษ
ของคนที่ถูก เขียนเรื่องนี้อาจจะเคยนับถือมาก่อนด้วย**

**๑.๓ เป็นการกระทำอย่างมีเป้าหมายเพื่อลดฐานะของ
พระพุทธเจ้า พระธรรมให้ต่ำลงในสายตาและความรู้สึก
ของคนที่ไม่ค่อยรู้เรื่องพระพุทธศาสนามากนัก แม้ว่าจะเป็น
ชาวพุทธเองก็ตาม โอกาสต่อไปคือการโน้มน้าวจิตใจของ
คนเหล่านั้นให้นับถือพระเจ้าของตน ซึ่งการเผยแพร่พระ
ศาสนาไม่ว่าศาสนาใดก็ตาม ต้องวางอยู่เป็นพื้นฐานแห่ง
ศีลธรรม และบริสุทธิ์ใจ ไม่ไปทำด้วยเล่ห์กลมายา ใช้อวด
ยกตนข่มท่าน ดูหมิ่นคนอื่น เพราะการทำเช่นนั้นแม้คนป่
กัทำได้**

**๒. นักศึกษาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาจะพบว่า
แนวโคอาลอกหรือศาสนสัมพันธ์ ที่โรมันคาทอลิกใช้ใน
สองประเด็นนี้ เคยทำให้พระพุทธศาสนาเจ็บแสบมาแล้วในอดีต
จนถึงเสื่อมสลายไปจากประเทศอินเดีย นั่นคือการกระทำของ
ท่าน “คังกราจารย์” นักปราชญ์คนสำคัญในศาสนาฮินดู
ที่มีส่วนอย่างสำคัญในการเปลี่ยนศาสนาพราหมณ์มาเป็นฮินดู
โดยท่านเข้าไปศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ในรูปของ**

มิตรต่อพระสงฆ์ เมื่อแตกฉานดีแล้วจึงนำเอาหลักธรรมนั้นเข้าไปใส่ไว้ในคัมภีร์ของตน แล้วอ้างว่าเป็นของศาสนาตน จนถึงกับนำพระพุทธเจ้าเข้าไปเป็นอวตารปางหนึ่งของ**พระนารายณ์** เรียกว่า**พุทธาวตาร** อันเป็นการลดฐานะของพระพุทธเจ้าจาก**สยัมภู** คือผู้ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง มาเป็นเพียงอวตารของพระนารายณ์ระดับเดียวกับ**พระราม พระกฤษณะ** แต่เพื่อให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าเป็นอวตารของพระนารายณ์ที่ลงมาเพื่อสอนจำสอนผิดๆ ให้คนตกนรกกันมากๆ สวรรค์จะได้ไม่แออัดด้วยประชากรเทวดา อันเป็นการย่ำยีพระธรรมและปฏิสธ ผลของการปฏิบัติตามพระธรรม

กาลต่อมาพวกพราหมณ์ได้นำเอาหลักปฏิบัติที่เรียก**“ตันตระ”** เข้ามาไว้ในพระศาสนาในลักษณะผสมกลมกลืนแบบค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไปจนพระพุทธศาสนานิกายมหายานและหะออกไปเป็นพราหมณ์ภายในเปลือกหุ้มคือพระพุทธศาสนาประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๗ เมื่อ**อิสลามเตอร์ก** ยกเข้ามาในอินเดียจึงทำลายพระพุทธศาสนาจนหมดจากอินเดีย ประเทศอินเดียจึงว่างจากพระพุทธศาสนาอยู่ถึง ๘๐๐ ปี

นี่คือบทเรียนในประวัติศาสตร์ ที่สร้างความย่อยยับให้แก่พระพุทธศาสนามาแล้วในอดีต ซึ่งปัจจุบันนี้คริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ได้มีสถาบันค้นคว้าศาสนาฮินดูขึ้นที่อินเดีย และสถาบันค้นคว้าศาสนาอิสลามขึ้นที่ปากีสถาน ทั้งได้ติดตามศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้มานานแล้ว จึงได้มาในแนวเดียวกันที่นัก

ปราชญ์ในศาสนาพราหมณ์ ฮินดู เคยใช้ทำลายพระพุทธศาสนา
สำเร็จผลมาแล้ว นั่นคือ

๑. การลดฐานะของพระพุทธเจ้าลงเป็นเพียง “ปกาศก”
ของพระเจ้า ซึ่งในหนังสือแสดงธรรมปริทัศน์ปีที่ ๓ ฉบับที่
๑ ม.ค.-เม.ย. ๒๕๒๒ หน้า ๑๓๒ เขียนโดย“บาทหลวงมนัส
จวบสมัย” เพื่อยกย่องพระเยซูให้เป็นพระศรีอารีย์ และ กด
พระพุทธเจ้าเป็นผู้รับใช้ทั้งพระเจ้าและพระเยซู ตอนหนึ่งว่า

“หากประวัติศาสตร์ยืนยันว่า พระพุทธเจ้า
ได้พยากรณ์ถึงพระศรีอารีย์ว่า จะเสด็จมาหลังจากพระ
องค์เสด็จปรินิพพาน ๕๐๐ ปีจริง ถือได้ว่าพระพุทธเจ้า
เป็นปกาศกองค์หนึ่งของพระเจ้า ที่พระองค์ได้ทรง
มอบภารกิจ ให้มาเตรียมประชาชนชาวตะวันตกมารับ
เสด็จพระคริสต์ ยุคพระศรีอารีย์หรือพระเมสสิอันนั้น
เริ่มแล้ว นับแต่พระคริสต์บังเกิด และเรากำลังอยู่ใน
ยุคที่จะต้องช่วยกันนำสารแห่งสันติสุขของพระศรีอารีย์
นี้ ไปถึงประชาชนทุกสังคมโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ..”

อดีตบาทหลวงกิริติ บุญเจือ เขียนไว้ในพระไตรปิฎก
สำหรับชาวคริสต์ สนับสนุนแนวคิดของพวกเขาเดียวกันว่า

“พระเจ้าคือองค์ความจริง ความจริงทุกอย่าง
ย่อมมาจากพระเจ้า ในเมื่อพระพุทธเจ้าตรัสสอนความ
จริง ความจริงนั้นก็ย่อมมาจากพระเจ้าเช่นกัน”

บาทหลวง เอ โมลิงก์ เขียนไว้ในแสงธรรมปริทัศน์
ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ พ.ค.-ส.ค. ๒๕๒๔ หน้า ๕๕ ว่า

**“เราอาจจะยอมรับการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
ว่า เป็นการเข้ามาเกี่ยวข้องของพระเป็นเจ้า”**

บาทหลวงมนัส จวบสมัย เขียนสนับสนุนแนวความคิดนี้
ไว้ในแสงธรรมปริทัศน์ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ หน้า ๑๐๔ ว่า

**“ในแง่ของนักปราชญ์คริสต์ ปฏิจักษ์รูปบาทคือ
แผนการของพระเจ้า ที่มีต่อโลกและมนุษย์ พระผู้เป็น
เจ้าทรงไพบลั่งให้พระพุทธเจ้าตรัสรู้ และนำมาตีแผ่
ให้เห็นแจ้ง”**

การพูดถึงพระพุทธเจ้า และ พระธรรม ของนักปราชญ์
ในศาสนาคริสต์จากตัวอย่างที่ยกมานี้ เป็นการทำงานตามคำ
ประกาศของมติสังคายนาว่าติกันที่ ๒ เล่มที่ ๑๐ หน้า ๓๑ ที่ว่า

**“พระเจ้าเป็นแหล่งกำเนิดเพียงแห่งเดียว และ
ในขณะเดียวกันก็เป็นเป้าหมายสุดท้ายของมนุษย์ชาติ
ทั้งมวล ด้วยเหตุนี้มนุษย์ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นชาวคริสต์
หรือไม่ก็ตาม ล้วนแต่ต้องขึ้นตรงต่อองค์พระเป็นเจ้า
ทั้งสิ้น”**

แนวการทำงานของคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่ประ
สานกันจากว่าติกันถึงเมืองไทยในคราวนี้จึงเป็นการเลียนแบบที่
คังกราจารย์ และนักปราชญ์พราหมณ์ในอดีตได้เคยทำต่อ

พระพุทธศาสนามาแล้วตามที่นำมาสรุปไว้ในตอนต้น นั่นคือ

๑. คังกราจารย์ลดฐานะของพระพุทธเจ้าลงเป็น
พุทธาวตาร อันเป็นอวตารของพระนารายณ์ โรมันคาทอลิก
ลดพระพุทธเจ้าลงไปเป็น ปกาศกของพระเจ้า ซึ่งฐานะต่ำ
กว่าอวตารเสียอีก

๒. พราหมณ์นำเอาคำสอนในพระพุทธศาสนาเข้าไป
ไว้ใน เวทานตะและอุปนิษัท แล้วบอกว่าเป็นวาตะของ
พระพรหม คริสต์นำเอาคำสอนในพระพุทธศาสนาเข้าไปบิด
เบือนบ้าง ปรับไขบ้าง แล้วบอกว่าเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าได้
รับการคล้อยจากพระเจ้า และได้รับการไพบลั่งจากพระเจ้า

๓. แม้ในวารสารแถลงกิจเล่มที่ ๑๐ หน้า ๓๑-
๓๖ จะพูดในทำนองยอมรับว่า ศักดิ์ธรรมมีอยู่บางส่วนใน
ศาสนาอื่นก็ตาม แต่กลับสรุปว่าศักดิ์ธรรมเหล่านั้นแท้ที่จริงแล้ว
เป็นของคริสต์ศาสนา ดังข้อความตอนหนึ่งว่า

“ในศาสนาอื่น ๆ มนุษย์ก็สามารถจะบรรลุถึง
ประสบการณ์บ้างนิดหน่อย เกี่ยวกับพระเจ้าผู้ทรงอยู่
เหนือธรรมชาติ ซึ่งก็ย่อมหมายความว่า ศักดิ์ธรรมที่มี
อยู่ในศาสนาอื่น ๆ เมื่อว่าโดยแก่นแท้แล้ว ก็ล้วนแล้ว
แต่เป็นศักดิ์ธรรมในคริสต์ศาสนา”

ซึ่งเป็นการยอมรับแต่กลับปฏิเสธความรู้ การตรัสรู้

ความดีงามในศาสนาอื่นทั้งหมด รวมทั้งพระพุทธศาสนา เพราะ
เขากล่าวไว้ในตอนต่อไปว่า

**“นอกเหนือจากองค์พระเยซูคริสต์แล้ว ไม่มี
นามผู้ใดที่จะช่วยมนุษย์ ให้สามารถรอดพ้นจาก
ทุกข์ได้เลย”**

๗. “พระพุทธศาสนาแสดงความเกิดขึ้นของโลกไว้อย่างไร?”

- ความเป็นไปของโลกนั้นพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นอนิจจัง
ประการหนึ่ง คือเป็นเรื่องไม่ควรคิดว่ามาจากไหน? ใคร
สร้าง? สร้างเมื่อไร? สร้างด้วยอะไร? เป็นต้น แต่เมื่อถึง
คราวจะต้องพูดถึงพระพุทธเจ้าก็ทรงรับสั่งถึงในรูปของวิวัฒนาการ
ของธรรมชาติ โลกจึงเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ
ที่เกิดขึ้น ดำรงอยู่ โดยอาศัย **“กฎของธรรมชาติ”** แม้โลกเองก็
เกิดขึ้นและวิวัฒนาการไปตามกฎธรรมชาติ มีความเปลี่ยนแปลง
ที่ล่วงกาลผ่านเวลามานานแสนนาน มีความเสื่อมความเจริญ
สลับกันไปจนบางครั้งแตกสลายไปแล้ว กลับค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นมา
ใหม่อีก แม้การเกิดของสัตว์โลกก็เป็นเรื่องวิวัฒนาการมาจาก
อาภัสสรพรหม มีวิวัฒนาการมาตามลำดับจากอยู่กลางแจ้ง
มีบ้าน มีระบบการปกครอง มีแนวคิดทางหลักธรรม หลักการอยู่
ร่วมกัน จนถึงแนวความคิดที่จะหาความสงบ เป็นรูปของศาสนา
มาตามลำดับกาลแต่ละช่วงของวิวัฒนาการใช้เวลานานจนไม่อาจ
นับได้ว่าเท่าไรปี

พระพุทธศาสนาจึงไม่พูดถึงจุดเริ่มต้นของโลก เพราะจะเป็นเหมือนพูดว่า **ไก่อีกไข่อะไรเกิดก่อนกัน** เนื่องจากเป็นเรื่องของ **วัฏจักร** หมุนวนกันไปตามกฎของธรรมชาติ จึงมีการสืบค้นไปหยุดอยู่ที่อวิชชา ซึ่งเป็นเหตุผลของกันและกันกับภวัตถุหนึ่ง อีกทีหนึ่ง ถ้าจะมองกันในรูปแบบของพระเจ้า พระเจ้าในพระพุทธศาสนาคือ **อวิชชาเป็นเหตุอดีต ค้นหาเป็นเหตุปัจจุบัน** ที่ทำให้สัตว์ทั้งหลายเกิดขึ้นในโลก แต่พระพุทธศาสนาไม่พูดถึงพระเจ้า และไม่ยอมรับความมีอยู่ของพระเจ้า อย่างที่ศาสนาคริสต์เชื่อถือ พร้อมกับแสดงฐานะ ภาวะของพระเจ้าไว้ ซึ่งเป็นแนวเดียวกับ **ปรมาตมัน พรหมัน หรือ พระพรหม** ในศาสนาพราหมณ์ที่พระพุทธเจ้าเคยทรงปฏิเสธมาแล้วทั้งในฐานะ ผู้สร้างโลก และผู้สร้างคน

แม้พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อมีคนถามถึงผู้สร้างคน ท่านก็ตอบไปในแง่ ของการเกิดขึ้นตามกฎธรรมชาติ ดังที่ **พระเสลาเถรี** ตอบคำถามแก่ผู้ที่มาถามว่า

“รูปนี้ใครสร้าง ผู้สร้างรูปนี้อยู่ที่ไหน รูปยังเกิดในที่ไหน ดับในที่ไหน? ท่านตอบว่า

“รูปนี้ไม่มีใครสร้างอดีต รูปเกิดขึ้นเพราะอาศัยเหตุ ดับไปเพราะดับเหตุ เหมือนพืชชนิดใดชนิดหนึ่ง ที่บุคคลหว่านลงในนา ย่อมงอกขึ้นเพราะเหตุ ๒ ประการคือรสในแผ่นดิน และยางในพืชฉันท ไชธ ธาตุ และอายตนะ ๖ เหล่านี้ ก็เกิด

ขึ้นเพราะอาศัยเหตุ ดับไปเพราะเหตุดับจันนั้น”

๘. “นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาเคยแสดงความเห็นเรื่องการสร้างโลก และเรื่องพระเจ้าไว้ข้างหรือไม่ว่างไร?”

- ปัญหาเรื่องพระเจ้ามีมานานแล้ว แม้ในสมัยพุทธกาลเองพวกพราหมณ์ก็พยายามที่จะให้ทุกคนยอมรับว่า สรรพสิ่งสรรพสัตว์ โลก ล้วนเกิดจากการสร้างของพระพรหม แต่พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธไปในรูปต่าง ๆ เช่นรับสั่งว่า เป็นความเชื่อถือของคนตาบอดที่จูงกันมาเป็นแถว แล้วฟังตามกันมาคนตาบอดหัวแถวก็ไม่ว่าความจริง คนต่อ ๆ มาก็คงไม่มีใครรู้ ซึ่งเป็นเรื่องของอวิชชาพอ ๆ กัน ตามปกติแล้วพระพุทธศาสนาจะไม่ไปพูดเรื่องไกลดัวในลักษณะนั้นบ่อยนักเพราะว่า การพูดถึงปฐมเหตุของโลก ชีวิต เป็นเรื่องของอวิชชา เมื่อพูดไปแล้วจึงเป็นเรื่องของโมหะ มานะ ทิฏฐิ การทะเลาะวิวาท ขัดแย้งกันไม่มีที่สิ้นสุด เพิ่มสมาชิกมาช่วยกันถกเถียงให้มากขึ้น ต่างฝ่ายต่างยืนยันว่าตนถูก ใครพูดตรงกับตนก็ว่าดี ใครขัดแย้งกับตนก็ว่าไม่ดี

- หลักธรรมที่ทรงแสดงคนฟังจะต้องสามารถตรองตามให้เห็นจริงได้ แต่เรื่องการสร้างโลก พระเจ้า มีแต่เครื่องหมายคำถามว่า ใคร? ทำไม? อย่างไร? จากอะไร? เป็นต้น ท่านอารยเทพ ผู้แต่งคัมภีร์ศตศาสตร์ ที่ต่อมาเรียกว่า มหายานศต-

ศาสตร์ ได้เคยตั้งประเด็นให้คิดเรื่องพระเจ้าสร้างโลกไว้มากใน คัมภีร์ของท่าน แต่ชาวพุทธที่ศึกษาเรื่องนี้ไม่นำมาพูด มาแสดง เพราะอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้ง นำมาถกเถียงกัน และเป็นการ ขัดขวางศรัทธาของเพื่อนศาสนิกอื่นที่เขานับถือของเขา ในที่นี้จึง ขอยกมาเป็นตัวอย่างโดยสรุปเท่านั้น เพื่อให้รู้ว่่านักปราชญ์ชาว พุทธมีความรู้สึกว่่า

**เรื่องนี้มีปัญหา ที่ไม่มีใครสามารถตอบแล้ว
เกิดปัญญาได้ นอกจากจะปักใจเชื่อลงไปโดยไม่ต้อง
ดูตาม้าตาเรืออะไร ท่านอง“ขุนพลอยพยัก”**

ท่านได้ตั้งประเด็นไว้ให้คิดหาคำตอบเป็นอันมาก เช่น

**๑. ถ้าพระชะโงวสร้างโลกจริง ทำไมท่านจึงสร้าง
ชาตานขึ้นมาด้วย ยิ่งกว่าเมื่อก่อนชาตานเป็นเทพบุตรที่
ดี ต่อมาบดต่อพระเจ้า พระเจ้าไม่รู้หรือว่่าสิ่งที่ท่านสร้าง
ขึ้นมาเป็นอะไร ต่อไปจะเป็นอย่างไร ถ้าไม่รู้แสดงว่่าพระ
เจ้ามากด้วยอวิชชาถ้ารู้แล้วยังขึ้นสร้างขึ้นมา แสดงว่่าพระ
ชะโงวเป็นต้นเหตุแห่งความชั่วร้าย ความทุกข์ทรมาน อันตราย
แห่งโลกที่แท้จริง เพราะเขาถือว่าความเลวร้ายทั้งหลายเกิด
มาจากชาตานใครสร้างชาตาน พระเจ้า ใครต้องรับผิดชอบ
ในการกระทำของชาตานก็ต้องเป็นคนที่สร้างชาตานขึ้นมาขึ้น
เองจะต้องรับผิดชอบ**

๒. การที่ว่า กิณผลแอปเปิ้ลอันเป็นการละเมิดคำสั่ง
ของพระเจ้า ก็ว่าเพราะชาตानแปลงเป็นงูมาหลอก ทั้ง ๆ
ที่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร พระเจ้ายังกลับโยนโทษบาปมาให้
มนุษย์ ที่ไม่เกี่ยวข้องอะไรด้วยเลยมาเป็นผู้รับบาป แม้การที่
มีนักปราชญ์อื่นเกิดขึ้น ศาสดาเกิดขึ้นเป็นอันมาก ก็บอกว่าเป็น
เพราะชาตानคลั่นคาล เหมือนบิดาสร้างบ้านให้ลูกอยู่ แล้ว
นำคนร้ายเข้าไปปนไว้ด้วย เมื่อคนร้ายชักนำ แนะนำให้ลูก
ทำผิด แทนที่พ่อจะโทษตนเอง โทษคนร้าย พ่อกลับมาลง
โทษลูกของตนเอง แปลกไหม? ถ้าปฏิเสธว่าพระเจ้าไม่
ได้สร้างชาตानขึ้นมา ก็เป็นการแสดงว่าพระเจ้าไม่ได้สร้าง
สรรพสิ่ง และการที่พระเจ้าไม่สามารถจัดการอะไรกับชาตान
ได้ แสดงว่าพระเจ้าเองก็ไม่มีฤทธิ์อำนาจพิเศษอะไร ไม่เหมาะ-
สมแก่คำที่เรียกขานกันว่า เป็นโลกบิดา หรือ ผู้สร้างโลก
แต่ประการใด

๓. ว่ากันว่าพระเจ้าสร้างโลก มนุษย์ และมีความรัก
มนุษย์ที่พระเจ้าสร้างมา ถ้าเป็นเช่นนั้นทำไมพระเจ้าจึงสร้าง
สัตว์ร้าย เบื่อโรค โรคร้าย ภัยธรรมชาติมาทำลายมนุษย์เล่า?
ถ้าพระเจ้าสร้างมาเพราะไม่รู้แสดงว่าพระเจ้ายิ่งมากด้วยอวิชชา
ถ้าสร้างมาทั้ง ๆ ที่รู้ แสดงว่าพระเจ้าไม่รักมนุษย์จริง ใน
แง่ของท่านอารยเทพท่านจึงมองเห็นพระเจ้า ไม่ว่าจะเป็น
นามธรรมหรือรูปธรรมก็ตาม เต็มไปด้วยกิเลสคือ

- **โลกะ** เพราะชอบการประจบเอาใจ การถวายเป็นเครื่อง
สักการบูชา บางครั้งถึงกับมีการฆ่าคนบูชายัญ หวงอำนาจ
ผูกขาดตำแหน่ง แม้ว่าจะอ้างว่าสร้างคน เทวดาขึ้นมา แต่เป็น
การสร้างขึ้นเพื่อบำรุงบำเรอตน

- **โทสะ** พระเจ้ามีความเกรี้ยวกราด รุนแรง มักโกรธ
สิ่งที่ทำให้พระเจ้าโกรธมากคือมนุษย์ที่พระเจ้าบอกว่าสร้างมา
เอง แต่ไม่นับถือพระองค์ บันดาลอันตรายให้เกิดแก่คน สัตว์เป็น
อันมาก ใครจะดีอย่างไรก็ตาม หากไม่ยอมเป็นทาสของพระองค์
เท่านั้น เป็นต้องส่งลงนรกกันเลย แต่เมื่อกลับไปดูที่ชาตาน
ปรากฏว่าชาตานไม่เคยมีความโหดร้ายเช่นนั้น แปลกไหม?

- **โมหะ** สร้างอะไรเรื่อยไปโดยไม่รู้ว่าสร้างมาแล้วสิ่ง
นั้นจะเป็นคุณ โทษ หรือทรยศต่อตน ยังหลงว่าตนมากด้วย
เมตตากฎณา ตั้งหน้าทวงบุญทวงคุณแก่มนุษย์ เมอำนาจ
หลงตนเอง

๔. สมมติว่าพระเจ้าสร้างโลก มนุษย์จริง แล้วพระเจ้า
องค์ไหนเป็นคนสร้างกันแน่ เพราะศาสนิกที่นับถือพระเจ้า
ต่างก็อ้างว่าพระเจ้าของตนเป็นผู้สร้าง เมื่อโลกมีเพียงโลก
เดียว การที่ต่างฝ่ายต่างอ้างว่าตนสร้าง ถ้ามีการสร้างจริง
ผู้สร้างต้องมีคนเดียว แล้วใครคือผู้สร้างที่แท้จริง? และ
พระเจ้าเองเกิดขึ้นได้อย่างไร? ใครสร้าง?

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีหลักฐาน เหตุผล และข้อ
ท้วงติงปรากฏอยู่ในตำราทางพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก แต่
ชาวพุทธเราไม่นิยมนำมาเผยแพร่ อันจะนำไปสู่การถกเถียง
วิวาทกัน ซึ่งไม่เกิดผลดีอะไร ที่ยกมาให้ดูเป็นตัวอย่างนี้ จึงให้ถือ
เป็นเพียงหลักฐานจากตำราเท่านั้น

๙. พระพุทธเจ้า พระธรรม มาจากพระเจ้า นั้น เป็นเหตุผลทางประวัติศาสตร์จริงหรือ?

- อติตบาทหลวงเสรี พงศ์พิศ ได้ให้สัมภาษณ์แก่
หนังสือพิมพ์มติชนว่า

การที่คริสตศัณยโรมันคาทอลิก กล่าวว่าพระพุทธเจ้า
เป็นเพียงปกาศกก็ดี พระธรรมเป็นสิ่งที่พระเจ้าเปิดเผย
ให้พระพุทธเจ้านำมาขยายแก่โลกนั้น เป็นเรื่องการมอง
ประวัติศาสตร์ในทัศนะของคริสต์ว่า เมื่อสรรพสิ่งพระ-
เจ้าสร้างขึ้น ย่อมเป็นการแสดงว่าพระพุทธเจ้า พระธรรม
ย่อมมาจากพระพุทธเจ้าเช่นกัน

ข้อนี้มีปัญหาที่ควรทำความเข้าใจกันคือ

- ประวัติศาสตร์นั้น ไม่ใช่เรียนกันเฉพาะพวกโรมัน
คาทอลิกเท่านั้น คนอื่นก็เรียนก็รู้ การอ้างประวัติศาสตร์ใน
ลักษณะนำสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกัน มาเชื่อมโยงกันนี้เพราะต้อง
การยกตนข่มคนอื่น หรือเป็นการยอมรับเหตุผลทางประวัติ-
ศาสตร์จริง ๆ

“โรมันคาทอลิก ยอมรับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์
จริงหรือไม่?” พ.อ.อิงเกอร์ โซล ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า

- “ชาวยิวปฏิเสธว่า พระเยซูไม่ใช่พระเจ้าจน
ถึงกับจับตรึงไม้กางเขน แต่ชาวคริสต์กลับยืนยันขัด
แย้งกับประวัติศาสตร์ โดยยืนยันว่าพระเยซูเป็น
พระเจ้า

- พระเยซูเกิดจากนางมาเรีย ที่ว่ากันว่าเกิดจาก
พระเจ้า เมื่อเป็นเช่นนั้นพระเยซูเกี่ยวข้ออะไรกับ
กษัตริย์ดาวิด ที่เป็นบรรพบุรุษของโยเซฟ เพราะ
พระเยซูไม่ได้เกิดจากโยเซฟ เชื่อมโยงหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์กันแบบไหน พระเยซูจึงได้ชื่อว่าเป็น
บุตรดาวิดไปได้?

๓. ในขณะที่คริสต์ยืนยันว่าพระเยซูเป็นบุตร
พระเจ้า โดยถือเอาคำปฏิเสธของชาวยิวเป็นหลัก
แต่กลับปฏิเสธพระชนมูหะหมัดว่าไม่ใช่ตัวแทนพระ
เจ้า โดยการอ้างเอาคำปฏิเสธของชาวเมืองเมกกะ”

การเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ของคริสต์นั้นจึง
สรุปได้ว่า ถ้าอะไรเป็นประโยชน์แก่ตน เป็นความยิ่งใหญ่
ของตนแล้ว ใครจะปฏิเสธยืนยันก็ตาม คริสต์

ก็ยอมรับว่าเป็นความจริง แต่ในกรณีที่เป็นความดั่งาม
ของคนอื่น แม้มีหลักฐานยืนยันทางประวัติศาสตร์
แต่คริสต์กลับปฏิเสธ

ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะหลักในคัมภีร์คริสต์ที่ท่าน พ.อ.
อิงเกอร์ โชล ชาวอเมริกันได้กล่าวไว้ว่า

“พวกคริสต์ได้กล่าวแก่พวกที่ไม่นับถือศาสนาของตน
วิถดการขึ้นไปว่า เจ้าจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงที่มีอยู่ใน
ศาสนาของเจ้า และเจ้าจะต้องละทิ้งศาสนาที่เจ้าถือเสียด้วย
และมาเข้ารีตถือศาสนาตามข้า เพราะเป็นศาสนาเลิศ เทียง
แท้ ถ้าไม่ทำเช่นนั้นเจ้าจะมีโทษในพระเจ้า และต้องตกนรก
ไปเป็นพวกปีศาจ”

ส่วนคำสอนต่อพวกคริสต์ด้วยกันแล้ว กลับสั่งสอนกันว่า
“เจ้าอย่าพิจารณาข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในศาสนาของเจ้า คือ
ศาสนาคริสต์เลยเป็นอันขาด ถึงหากว่าเจ้าจะพิจารณาหรือไม่ก็ดี
แต่เจ้าต้องมีความเชื่อไว้หมั้น มิฉะนั้นเจ้าจะต้องมีโทษ
บาปอันหนัก และไม่มีโอกาสขึ้นสวรรค์ได้”

นี่คือข้อที่วิญญูชนทั้งหลายจะต้องหยุดคิดว่า ใครเคารพ
หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และสติปัญญาของมนุษยชาติ
มากกว่ากัน?

๑๐. “พระพุทธเจ้าไม่เกี่ยวข้องอะไรกับพระเจ้า
เลยหรือ?”

ถ้าพระเจ้าคือพระยะโฮวาแล้ว ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกัน
เลย เพราะพระพุทธรศาสนาไม่ยอมรับความมีอยู่ของพระเจ้าที่เชื่อ
กันเช่นนั้น

ถ้าเป็นพระเจ้าคืออวิષา พระพุทธเจ้าเองเคยถูกห่อหุ้ม
ด้วยอวิษามาก่อน แต่ทรงทำลาย**พระเจ้าคืออวิษ**หมดสิ้น
ไปได้ด้วยการตรัสรู้

สำหรับพระเจ้าที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าจริง ๆ นั่นคือ
“พระเจ้าสุทโธทนะ พระพุทธบิดา” ที่มีความเกี่ยวข้องกัน
ทางสายเลือดและมีหลักฐานยืนยันทางประวัติศาสตร์เป็นที่ประ
จักษ์แก่ตาของคนในยุคนั้น ตั้งแต่การที่**พระเจ้าสีหหนุ**ส่งทูต
ไปสู่ขอ**พระนางมายา** การหมั้น การอภิเชก การอยู่ร่วมกัน
การทรงพระครรภ์ของพระนางมายา การประสูติ การได้รับ
การอภิบาลเลี้ยงดูมาโดยลำดับ ใคร ๆ ก็รู้กันว่าพระองค์เป็น
พระโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ ที่ประสูติจากพระนางมายา
ถ้าถือว่าพระเจ้าสร้างพระพุทธเจ้าโดยพระรูปกายแล้ว แน่نون
คือพระเจ้าสุทโธทนะแห่งกรุงกบิลพัสดุ์นั่นเอง

ถ้าพระเจ้าคือ**เทวดา พรหม** ตามที่อธิบายในเชิงรูปธรรม
มีเทวดาที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าอยู่ท่าน
หนึ่งคือ **“ท้าวณิมิตตสวัสดิมาร”** หรือ **พระยามาราทิราช**
ท่าทางตอนมาใหม่ ๆ ก็ใหญ่โตตื้ออยู่หรือก เข้าผจญพระพุทธเจ้า
ด้วยวิธีต่าง ๆ กลับถูกพระพุทธเจ้าพิชิตจนแพ้วราบคาบไป จน
พระองค์ได้รับเฉลิมพระนามว่า **“พระพิพิตมาร”**

ถ้าพระเจ้าเป็นพรหม อย่างที่พูดกันอีกรูปลักษณะ
หนึ่ง ผู้ที่มาเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าตอนตรัสรู้ใหม่ ๆ คือ
ท้าวสัทหมบดีพรหมที่เข้ากราบแทบเท้าของพระพุทธเจ้า เหมือน
ศิษย์วัดกราบอาจารย์เพื่อทูลอาราธนาให้พระพุทธเจ้าทรงแสดง
ธรรม ซึ่งพระพุทธเจ้าก็ทรงรับอาราธนาของพรหม ซึ่งพรหม
ในที่นี้ก็มีฐานะเพียงศิษย์ของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ไม่ได้ใหญ่โต
อะไรสำหรับพระพุทธศาสนา

พระเจ้าในความรู้สึกละเอียดของนักศึกษาทางพระพุทธศาสนา
มองเห็นแต่เป็นพัฒนาการทางความคิดที่เจริญขึ้น และมีความ
เปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับ โดยมีพื้นฐานของความคิดอยู่ที่

**“ความไม่เข้าใจต่อกฎธรรมชาติ จึงเกิดความกลัวต่อ
สิ่งที่ตนไม่รู้ นั่น จึงให้ความเคารพนับถือสิ่งที่ตนคิดว่ามี
อำนาจ เพราะไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร จึงเป็นการทำไปเพื่อ
ประจบประแจงสิ่งเหล่านั้น เพื่อไม่ให้ทำอันตรายแก่ตน
พวกของตน จนถึงต้องการผลที่ตนต้องการจากสิ่งอะไรก็ไม่
รู้ ของคนที่มีความกลัวเพราะความไม่รู้นั่นเอง”** แม้มูลเหตุที่ให้
เกิดศาสนาต่าง ๆ ในโลกท่านก็บอกว่ามาจาก **“ความกลัว
ความจำเป็น ความอึดอัด”** ของคนในโลกนี้ ความเปลี่ยนแปลง
ทางศาสนาเกิดขึ้นจากวุฒิปัญญาของคนในยุคสมัยนั้นจะเข้า
ถึงได้ ซึ่งอาจจะเรียงให้เห็นตามลำดับโดยสรุปดังนี้ คือ

๑. นับถือธรรมชาติเบื้องต้น่า เช่น ดิน ภูเขา ต้นไม้
สัตว์ แม่น้ำ ไฟ

๒. นับถือธรรมชาติเบื้องต้น เช่น พระอาทิตย์ พระ
จันทร์ ดาว ฟ้า ฝน ลม

๓. นับถือภูตผี ปีศาจ วิญญาณบรรพบุรุษ

๔. ต่อมาวิญญาณบรรพบุรุษเลื่อนฐานะขึ้นเป็นเทพเจ้า
เทวดา จึงนับถือเทพเจ้ากัน

๕. นับถือพระเจ้า ซึ่งพระเจ้านี้มีคนนับถือกันหลาย
ชาติ แม้แต่การนับถือพระพรหมก็แนวเดียวกัน

๖. ในขณะที่ชนชาติต่าง ๆ ยังนับถือพระเจ้าอยู่นั้น
ชมพูทวีปได้ผ่านยุคพระเจ้าไปแล้ว คือมีความเจริญในด้าน
จิตใจ เหตุผล จนสามารถปฏิบัติทางจิตเข้าถึงอรุณภาพได้
ก่อนพระพุทธเจ้าอุบัติด้วยซ้ำ

๗. ก่อนกาลตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ท่านนิครนถ์นาฏ-
บุตรศาสนาแห่งศาสนาเขน ก้าวหน้าไปถึงพัฒนาการทาง
ทรมานจิต เพื่อทำลายกิเลสโดยมีจุดหมายที่ นิรวาณ หรือ
โมกษะแล้ว แต่หันไปทางอัตตกิลดานุโยค ซึ่งตึงเกินไป

๘. ยุคศาสนาที่เป็นลัทธิธรรม คือการรู้ความจริงตาม
ธรรมชาติ จนสามารถรู้และทำให้ประจักษ์แจ้งแก่ใจ และลง
มือปฏิบัติตามหลักอริยสัจ ๔ นั่นคือพระพุทธศาสนา

ดังนั้น ในแง่ของพัฒนาการทางสติปัญญามนุษย์ พระพุทธศาสนาเดินทางถึงขั้นสุดท้ายแห่ง ศรัทธา ปัญญา อันสามารถนำพาผู้ปฏิบัติตาม อุดมธรรม เข้าถึงอุดมชีวิต สัมผัสอุดมสุขด้วยจิตขั้นสูงสุดแล้ว จึงห่างไกลจากความคิดที่เต็มไปด้วยอวิชชา ยอมสยบอยู่กับอำนาจที่ตนคิดเอาเองว่ามี แต่แสดงรูปลักษณะของพระเจ้าแตกต่างกันออกไป ทั้งยังอิงแนวความคิดที่พราหมณ์เคยเชื่อถือกันมาก่อนพุทธสมัย คือ

๑. เป็นปรมาตมัน พรหมัน ซึ่งเป็นนามธรรมที่แยกขีมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ซึ่งน่าจะแยกขีมีอยู่ในเชื้อโรคที่ทำลายมนุษย์ ในสนามรบ ในของสกปรก แม้แต่ในขาทานเป็นต้นด้วย เพราะไม่อย่างนั้นจะถือว่าแยกขีมีอยู่ทุกหนทุกแห่งไม่ได้ ถ้ามีการยกเว้นบางแห่ง

๒. เป็นเทพเจ้าเช่นเดียวกับ พระอินทร์ ปาชาตี พระพรหมของพราหมณ์ ซึ่งก็ยังมีกิเลสเช่นเดียวกับมนุษย์ มีทำผิดทำถูกอยู่ คือท่านเองก็ยังไม่วอดพ้นจากอำนาจของกิเลส ในขั้นแห่งจิต จึงต่ำกว่าพระอรหันต์บุคคลจากโสดาบันขึ้นไป

แต่อย่างไรก็ตามเรื่องนี้เราเคารพในความเชื่อถือของคนอื่น ไม่เคยก้าวท้าวและไม่คิดจะก้าวท้าวความเชื่อถือเหล่านั้นเลย หากไม่มีการดึงพระพุทธเจ้าไปเป็นคนรับใช้ของพระเจ้า เพราะนั่นคือการก้าวท้าวในศรัทธา สิ่งที่เคารพสักการะของ

ศาสนาพุทธ จึงจำเป็นจะต้องชี้แจงว่าเรามีความรู้สึกต่อพระเจ้า
ที่คนอื่นเขาคิดว่ายิ่งใหญ่อย่างไร แต่ไม่เคยนำมาเผยแพร่แก่
สาธารณชน ด้วยเหตุผลดังกล่าว

**๑๑. “ถ้าเป็นเช่นนี้แสดงว่า พระพุทธเจ้าไม่
เกี่ยวข้องกับพระยะโฮวาแต่ประการใดเลย ถ้าอย่าง
นั้น การตรัสรู้ธรรม การสอนธรรมของพระองค์เกิดขึ้น
ได้อย่างไร ถ้าไม่มีพระเจ้าช่วยเหลือ?**

- ใช่, พระพุทธเจ้า พระพุทธศาสนาไม่เกี่ยวข้องกับอะไร
กับพระยะโฮวาตามที่พูดกัน แต่นักอักษรศาสตร์เช่น ศาสตรา-
จารย์ริส เดวิด ท่านบอกว่า คำว่า ก๊อต นั้นเลื่อนมาจากคำ
“โคตมะ” ที่ภาษาบาลีเรียกว่า โคตมะคือชื่อของพระพุทธเจ้า
แต่ชาวพุทธก็ไม่ยกประเด็นนี้ขึ้นมาเชิดชูเพื่อจะข่มใคร ในขณะที่
เดียวกันเราก็ไม่ต้องการให้ใครยกเมฆมาข่มพระรัตนตรัยเรา
เหมือนกัน การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าจึงเป็นเรื่องของความ
เพียรพยายาม ศึกษา ค้นคว้า ทดสอบ ลงมือปฏิบัติ มีการลอง
ผิดลองถูกมาโดยลำดับ จนได้ตรัสรู้ บนเส้นทางที่ทรงดำเนินไป
เพื่อตรัสรู้ นั่น เป็นเส้นทางที่มีระบบ กฎเกณฑ์ สามารถพิสูจน์
ได้ จึงมีคนรุ่นหลังตรัสรู้ตามพระองค์อีกเป็นอันมาก เมื่อทรง
ตรัสรู้แล้วทรงปฏิญาณฐานะของพระองค์ ที่ใครไม่อาจคัดค้าน
ได้ อย่างที่ตรัสแก่อุปกาชีวกว่า

“เราเป็นผู้ครอบงำธรรมทั้งปวง รู้ธรรมทั้งปวง อันค้นหาและทฤษฎีไม่จบตาแล้วในธรรมทั้งปวง ละธรรมอันเป็นไปในภูมิสามได้หมด พ้นแล้วเพราะความสิ้นไปแห่งค้นหา เราตรัสรู้ยิ่งเองแล้ว จะอ้างใครเล่า อาจารย์ในการตรัสรู้ของเราไม่มี คนเช่นเราก็มไม่มี บุคคลเสมอเหมือนเราก็มไม่มี ในโลกกับเทวโลก เพราะเราเป็นพระอรหันต์ในโลก เราเป็นศาสดาหาศาสดาอื่นยิ่งกว่าไม่ได้ เราผู้เดียวเป็นสัมมาสัมพุทธะ เราเป็นผู้เย็น ดับกิเลสได้แล้ว

เราจะไปเมืองในแคว้นกาสี เพื่อประกาศธรรมจักรให้เป็นไป เราจะตีกลองอมตะในโลกอันมืด เพื่อให้สัตว์ได้ธรรมจักขุ”

คำว่า **ตรัสรู้** จึงเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นภายในพระทัยของพระพุทธเจ้า หลังจากการปฏิบัติทางใจมาโดยลำดับ อย่างที่ทรงแสดงแก่พระปัญจวัคคีย์ความว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุญาณ ปัญญา วิชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแก่เรา ในธรรมที่เราไม่เคยรู้เห็นมาในกาลก่อน นั่นคือทรงรู้อริยสัจ ๔ ด้วยญาณ ๓ ซึ่งทรงแสดงว่าถ้าความรู้ในอริยสัจ ๔ ที่เกิดจากญาณ ๓ รวมเป็น ๑๒ ครั้ง ของพระองค์ไม่บริสุทธิ์หมดจดเพียงใด พระองค์จะไม่ปฎิญาณว่า เป็นอรหันต์สัมมาสัม-

**พุทธะ ในหมู่เทวดา มนุษย์ มาร พรหมเพียงนั้น แต่ที่ทรง
ปฎิญาณว่า ตรัสรู้ เพราะทรงรู้อริยสัจ ๔ อย่างแท้จริง ไม่ต้อง
แสวงหาความรู้อีกต่อไปนั่นเอง เหตุนั้น พระพุทธเจ้าจึงได้รับ
การเฉลิมพระนามว่า**

- **สยัมม** คือพระผู้เป็นเอง คือการเป็นพระพุทธเจ้าของ
พระองค์นั้น ไม่มีการดลบันดาล การไขแสดงจากปัจจัยภายนอก
แต่การตรัสรู้ของพระองค์ เกิดจากความเพียรพยายามของ
พระองค์ ซึ่งมีประจักษ์ (พยาน) บุคคล ที่ทำตามกลายเป็น
อนุพุทธะ คือรู้ตามพระองค์เป็นอันมาก

การดึงพระเจ้าเข้ามาเกี่ยวข้องในการตรัสรู้ของพระ-
พุทธเจ้า จึงเป็นการบิดเบือนข้อเท็จจริงทั้งในด้านประวัติศาสตร์
ธรรมะ หลักฐานจากคัมภีร์ของพระศาสนาทั้งสอง **มีริษยา
มานะ โมหะ โลภะ** เป็นเรื้อนใจ ต้องการจะเชิดชูตนเอง เหยียบ
ย่ำคนอื่นตามพื้นฐานดั้งเดิมคือ

“มองศาสดาในศาสนาอื่นเป็นชาตาน ปิศาจ มอง
ศาสนิกในศาสนาอื่นเป็นคนป่า อนารยะ นอกรีต ทรยศ
ฉ้อราษฎร์ โสรวา สร้างคน สร้างโลก สร้างสรรพสิ่งมาจริง ทำไม
ไม่สร้างให้ทุกคนนับถือ ปฏิบัติตามคำสอนของตนเอง ถ้าทำ
ได้อย่างนั้นผลิตผลของพระเจ้าคงไม่ต่างกันอย่าง
สงครามครูเสดและเกิดการรบกวนกันของผลิตผลของพระเจ้า
ในปัจจุบันหรอก”

- เป็นการปฏิเสธความสามารถของมนุษย์ ที่สามารถ
คิดค้นประดิษฐ์กรรมต่าง ๆ ระบบปรัชญาศาสนา ด้วยประสบ-
การณ์ และการค้นคว้าของตนเอง อะไร ๆ ก็ต้องอาศัยพระเจ้าดล
ใจ ถ้าพระเจ้าดลใจให้พระพุทธรเจ้าตรัสรู้อย่างที่พูดคุยกวอดกัน
ข้อเสนองของพ.อ.อิงเกอร์ โบล ที่มีบิดาเป็นมิชชันนารีที่กล่าวว่า

“นักปราชญ์ทั้งหลาย ย่อมไม่อ้างว่าสิ่งโน้น สิ่ง
นี้ เกิดขึ้นด้วยทพยอำนาจของเทวดา เขาย่อมอ้างและ
อธิบายถึงธรรมชาติของมันเท่านั้น เขาไม่อ้างเพื่อให้
มนุษย์พิศวง เขาพยายามแต่จะเปิดความสว่างให้
มนุษย์เกิดสติปัญญาขึ้นเท่านั้น เขาย่อมเชื่อว่าสรรพสิ่ง
และเหตุการณ์ทั้งปวง ไม่ต้องอาศัยอำนาจผีสาางเทวดา
ก็อาจจะทำความสำเร็จได้ เรารู้ยู่ว่าวัตถุต่างๆ ย่อมมี
อยู่เท่าเดิม ไม่สูญหายขาดเกินไปได้”

“จริงยู่ที่มีบุคคลอ้างว่าพระเจ้าได้มาดลใจตน
แต่เห็นถ้อยคำที่อ้างว่าเป็นบัญญัติถ้อยคำของพระ
เจ้า ก็ไม่เลิกไปกว่าความสามารถของมนุษย์ที่จะคิดขึ้น
เองได้ สิ่งที่พระเจ้าไม่ได้ดลใจบางสิ่ง ก็คือวิเศษ
ไปกว่าที่พระเจ้าดลใจเสียอีก และคำทำนายพยากรณ์
ของศาสนาอื่น ก็เคยเป็นจริงไม่น้อยกว่าคำทำนาย
ของศาสนาคริสต์” เป็นต้น

ไม่ทราบว่าเขาพอใจด้วยหรือไม่ ถ้าพอใจด้วย แสดงว่าเขาเริ่มยอมจำนนต่อความฉลาดของมนุษย์บ้างแล้ว ถ้าไม่พอใจ พ.อ.อิงเกอร์ โบล เขียนขึ้นมาเอง แสดงว่าเขาไม่มีอำนาจแม้แต่จะบังคับความคิดของลูกศิษย์ของตนเอง จะมีความสามารถพิเศษถึงขนาดไปคล้อยใจคนระดับพระพุทธเจ้าในศาสนาอื่น ไม่มากไปหน่อยหรือ?

พระพุทธเจ้าของเรานั้น นอกจากจะทรงตรัสรู้อย่างมีขั้นตอนในการปฏิบัติที่พิสูจน์ได้แล้ว พระองค์ยังกล้าปฏิญาณในลักษณะท้าทาย ให้ใครก็ตามพิสูจน์พระองค์ได้ใน ๔ เรื่อง คือ

๑. พระองค์ปฏิญาณว่าเป็นอรหันตสัมมาสัมพุทธะ ธรรมที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธะควรรู้ เช่น อริยสัจ ปฏิจจสมุปบาท อนัตตา เป็นต้น ถ้าพระองค์ไม่รู้ก็จะไม่ปฏิญาณว่าเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธะ แต่เพราะทรงรู้เห็นด้วยพระญาณอย่างแจ่มแจ้งจึงกล้าปฏิญาณเช่นนั้น

๒. พระองค์ปฏิญาณว่าเป็นพระปิตาสพ ซึ่งจะต้องมีอาสวะคือ กาม ภพ อวิชชาที่ได้ละหมดสิ้นแล้ว พระองค์ก็ได้ทำลายหมดแล้ว จึงได้ปฏิญาณว่าเป็นอรหันตปิตาสพ

๓. สิ่งใดก็ตามที่ทรงแสดงว่าทำอันตรายแก่คนที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติ สิ่งนั้นจะต้องเป็นเช่นนั้นเรื่อยไปไม่มีการเปลี่ยนแปลง เช่นทรงแสดงว่าบิณฑบาตเป็นทางเสื่อม ก็คงเป็นทางเสื่อมอยู่อย่างนั้น

๔. ธรรมใดที่ทรงแสดงว่ามีประโยชน์แก่ผู้ทำตาม
ธรรมนั้นจะต้องเป็นเช่นนั้นเสมอไป เช่นทรงแสดงว่า

คนขยันย่อมหาทรัพย์ได้ คนมีความสัตย์ย่อมมีเกียรติ
เป็นต้น ก็คงเป็นเช่นนั้นอยู่ตลอดไป คำสอนของพระองค์
เป็นสัจจธรรม จนขนาดบางศาสนาพยายามที่จะโมเมเอา
ว่า เป็นคำสอนที่พระเจ้าของตน มอบหมายให้พระพุทธเจ้า
นำมาแสดงที่เดียว ถ้าปฏิญาณของพระองค์ไม่เป็นจริง คงจะ
ไม่มีคนในศาสนาอื่นพยายามนับญาติ อ้างความเกี่ยวข้องใน
ฐานะที่ไม่มีอยู่จริง เพื่อจะถือโอกาสบิดเบือนเอาคำสอนที่
พระพุทธเจ้าเพียรพยายามศึกษา ค้นคว้า ปฏิบัติมาด้วยความ
เหนื่อยยากลำบาก มาเป็นของตน พระเจ้าของตน ทั้ง ๆ ที่สมัย
ก่อนเคยชี้หน้าด่ากราดว่า เป็นพวกขาดาน นอกรีต เป็นต้น

กรณีพระเจ้าสร้างโลก สร้างคน สรรพสัตว์ จึงเห็น
ควรสรุปด้วยคำถามของพ.อ.อิงเกอร์ โบล ที่ได้กล่าวเรื่องนี้
ไว้ตอนหนึ่งว่า เขามีความคิดว่า

“สรรพสิ่งและเหตุการณ์ที่มีและเกิดขึ้นทั้งปวง จะมี
ขึ้นมาเองไม่ได้ ย่อมมีผู้ให้แบบหรือทำให้มีขึ้น จึงจะเป็นและ
เกิดขึ้นได้ โดยเหตุนี้เขาจึงคิดเห็นว่า โลกต้องมีผู้สร้าง และ
โลกจะเจริญถาวรอยู่ได้ ก็เพราะท่านผู้สร้างคอยระวังพิทักษ์
รักษาอยู่ แต่ท่านผู้สร้างนี้มนุษย์ไม่อาจแลเห็นได้ เขาเชื่อมั่น
ว่าวัตถุต่าง ๆ ย่อมมีผู้สร้าง จะมีเป็นขึ้นเองไม่ได้ แต่เขาไม่
นึกว่า

“ท่านผู้สร้างเองเป็นขึ้นมาได้อย่างไร สิ่งอื่นสืบทอด
ว่ามีผู้สร้าง แต่ส่วนผู้สร้างเขากลับความคิดไปเสียว่า ท่าน
ผู้สร้างไม่มีใครสร้างท่าน ท่านเป็นขึ้นมาเอง”

ครั้นต่อมาการอ้างอย่างครีเช่นนี้ มีคนสงสัยแลเห็นพิรุณ
มาก เขาก็หาอุบายแก้ไขเอาดี้อ ๑ โดยเขามีความเชื่อมั่นเข้ากระ
ตุกอยู่แล้วว่า

ท่านผู้สร้างท่านอยู่มาแล้วแต่ครั้งดึกดำบรรพ์ ท่านเป็น
ขึ้นมาเอง ไม่มีใครสร้างท่าน ท่านเอาความว่างเปล่ามาสร้าง
เป็นโลกและวัตถุธาตุต่าง ๆ”

“แต่ก็น่าประหลาด ที่ในเวลาโน้นมีแต่ความว่างเปล่า
เมื่อในเวลาโน้นมีแต่ความว่างเปล่า ท่านเอาอะไรมาเป็น
รูปท่าน?

ท่านเอาอะไรมาเป็นฤทธิ์ เป็นอำนาจ เป็นปัจจัย สำหรับ
สร้างโลก?

ท่านเอาอะไรมาคิดเป็นแบบสร้าง? เพราะมันว่างเปล่าไม่
มีอะไรมาคิด และท่านอยู่ในที่ว่างเปล่า ท่านเอาอะไรมาเป็นแบบ
ตัวอย่างสร้าง?

ธรรมดาสิ่งทั้งปวงย่อมมีเหตุก่อนจึงมีผล ก็เมื่อมันมี
แต่ความว่างเปล่า จะเอาความว่างเปล่ามาสร้างให้เป็นรูปได้อย่างไร
ไร เมื่อมาเชื่อกันง่าย ๆ ว่ามีผู้สร้างกันทุกคน จึงเป็นเหตุให้ไม่มี
ใครนึกฝัน ที่จะพิสูจน์กันคว้าหาความจริง เชื่อเอาที่เดียวว่าคงต้อง

มีผีसाทวดดา ครั้นเมื่อมีเรื่องหรือเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เขาก็อ้างเอาที่เดียวว่า เป็นด้วยอำนาจพระเจ้าหรือปีศาจดลบันดาล ที่ลงความเห็นเชื่อเอาง่าย ๆ อย่างนี้ ก็เพราะความโง่ และความหวาดกลัว หวั่นต่อภยันตราย และความลำเอียง เชื่อมั่นในเรื่องที่ศาสนาของตนกล่าวเข้าครอบงำ

- พระยะโฮวาคือองค์พระเจ้า เป็นข้อคิดที่ไม่มีพยานหลักฐานอะไร เป็นแต่กล่าว ๆ กันว่าเป็นว่ามีเท่านั้น ขอให้เรารู้ว่า

โลกเราเนี่ย ประกอบไปด้วยสรรพภัยพิบัติต่าง ๆ ถ้ามีท่านที่เป็นเจ้าของโลกที่เรียกพระเจ้า พระเจ้าก็ย่อมจะมีพระทัยกรุณา มีเมตตาและยุติธรรม และมีทิพยอำนาจอันยอดเยี่ยม

เหตุไรวุ่นจึ่งละเลย ปล่อยให้โลกที่ท่านสร้างมาอยู่เพียงเต็มไปดด้วยสรรพภัยต่าง ๆ นานา มีเกิดไข้ห่า ทุพภิกขภัย แผ่นดินไหว และมหาภัยอันอื่นอีกมากมาย ผู้มีอำนาจเข้มข้ม เบียดเบียนผู้มีกำลังน้อย ความมายุติธรรม กลับชนะความยุติธรรม และบางทีผู้ที่ประพฤติตนเป็นกัลยาณชนมีศรัทธา ยึดถือพระเจ้า เป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึก ก็กลับถูกพวกพาลหยาบช้า ทุจริต ทำร้าย เบียดเบียนอยู่เสมอ

เมื่อเป็นเช่นนี้ท่านเจ้าของโลกจะโปรดประการใด?

หรือทำนิ่งเฉยไม่รู้ไม่ชี้เสีย? ทั้งนี้มิใช่มนุษย์ที่เขานับถือท่าน เขาละเลย ไม่ได้สวดอ้อนวอนท่านก็หาไม่

ชาวคริสต์หมิ่นประมาท เห็นศาสนาอื่นเหลวไหล ยังมีหน้าท้าให้นักกระหม่อมใจตนเองว่า เป็นผู้ฉลาดได้ถือศาสนาอันเที่ยงแท้ หรือเข้าสู่หนทางอันสว่าง

“มนุษย์เรามีความชอบธรรมที่จะตรวจดูข้อความเท็จจริงในศาสนาของตน ซึ่งเป็นศาสนาที่บรรพบุรุษของเราถือไหม?”

เหล่านี้คือส่วนหนึ่งของข้อข้องใจที่ **พ.อ.อิงเกอร์ โบล** ที่มีบิดาเป็นนักสอนศาสนาคริสต์ได้กล่าวไว้ในหนังสือของท่าน ทั้ง ๆ ที่ท่านเติบโตมาภายในบ้านของบิดาที่เป็นคริสต์ โรงเรียนวิทยาลัย ที่เป็นของคริสต์ศาสนา แต่ยามใดก็ตามที่คนสามารถใช้ปัญญาของตนอย่างอิสระ ความคิดเห็นก็จะเป็นเช่นนี้ในเรื่องที่เกี่ยวกับพระเจ้า

๑๒. “พระเจ้า กับ พระพุทธเจ้า หากจะนำมาเปรียบเทียบกัน ใครควรจะน่านับถือมากกว่ากัน ในสายตาของวิญญูชน?”

- ประเด็นนี้ที่จริงไม่ควรนำมาพูดหรอก แต่เมื่อเขาบอกว่าพระพุทธเจ้าเป็นเพียงปกาศกของพระเจ้า การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเกิดจากการดลบันดาลของพระเจ้า จึงน่าจะพิจารณากันดูเหมือนกันว่าใครควรจะเหนือใคร แม้ว่า **พ.อ.อิงเกอร์ โบล** จะได้บรรยายลักษณะ อุปนิสัยของพระเจ้าไว้ตอนหนึ่งว่า

“พระเจ้าเหล่านี้ มีความคิด จิตใจแตกต่างกัน แต่มักมีจริยยาธรรมเจ้าโทโส โมโห โง่ เชอะ มีรูปพรรณสัณฐานละม้ายคล้ายคลึงกับรูปมนุษย์ ที่เป็นผู้สร้างท่านมา ถ้ามนุษย์ผู้สร้างท่านมีใจรักใคร่หรือเกลียดชังใคร ท่านก็ย่อมมีความรักใคร่และเกลียดชังเช่นเดียวกัน พระเจ้าเหล่านี้มักมีใจเพ่เข้าข้างพวกมีอำนาจ และมักรักชาติที่เขานับถือหรือสร้างท่านมา และเกลียดชังชาติอื่นหมด ท่านมักชอบให้ยกยอสรรเสริญ เกียรติคุณท่านและเคารพนับถือท่าน บางพระเจ้าก็ชอบให้มาสัตว์และมนุษย์เป็นเครื่องบัตพลีบูชาท่าน และต้องการให้มีพวกนักบวชในศาสนาท่านให้มากขึ้น นักบวชเหล่านี้ก็ต้องให้พลเมืองนับถืออุดหนุนให้มากขึ้น” เป็นต้นก็ตาม

แต่การเปรียบเทียบจะไม่เปรียบเทียบในประเด็นนี้ เพราะพระพุทธรศาสนาไม่ใส่ใจถึงปัจจัยอย่างอื่น ในการกำหนดความดี ไม่ดีของคน แต่กำหนดหลักคือการกระทำของเขาเป็นประการสำคัญ ดังที่ทรงแสดงไว้เป็นใจความว่า

“คนจะเป็นคนเลว คนดีไม่ใช่เพราะชาติตระกูล แต่จะเป็นคนเลว คนดีเพราะการกระทำ”

แต่เนื่องจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว พระเจ้าเองที่บอกว่ามีอยู่ในปัจจุบัน ก็ไม่ทราบว่าเป็นแอบซ่อนที่ไหนอยู่ไหน จึงปล่อยให้ผลผลิตของท่านฆ่า พัน ทำลายล้างกันจนวนวายไปทั่วโลก การเปรียบเทียบจึงจำต้องอาศัยคุณธรรม อันเป็นตัวกำหนดการกระทำทางกาย วาจา ของพระพุทธเจ้าและพระเจ้า ซึ่งจำต้องตรวจสอบจากคัมภีร์ไตรปิฎก และคัมภีร์ไบเบิล โดยเปรียบเทียบเพียง ๓ ประเด็น คือ

๑. ด้านปัญญา ว่าใครมีปัญญาลึกซึ้งมากกว่ากัน

๑.๑ คาทอลิกบอกว่า เดชะพระหัตถ์ที่เปรียบมิได้ พระองค์ทรงสร้างเทวดา และสกลจักรวาล รวมทั้งมนุษย์ ด้วยพระสรพนาภาพของพระองค์, ก่อนที่พระเจ้าจะปล่อยให้เทวดาร่วมเสวยสุขนิรันดร์กับพระองค์ พระองค์ทรงทดลองน้ำใจของเทวดา นำเสียดายมีเทวดาบางพวก ซึ่งมีลูซิเฟอร์ เป็นหัวหน้าไม่ยอมอ่อนน้อมเชื่อฟังพระเจ้า จึงถูกลงโทษ สิ้นรกรกลายเป็นปีศาจ

แสดงว่าพระเจ้าทรงสร้างเทวดาลูซิเฟอร์และพวกเอง แต่กลับไม่รู้ว่เทวดา คนที่พระเจ้าสร้างมาจะทรยศต่อท่าน

พระพุทธเจ้านั้นไม่ได้สร้างใคร มีแต่ทรงสั่งสอนธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ ก่อนจะทรงสอนใคร ทรงรู้ว่าจะสอนธรรมข้อไหน สอนอย่างไร ผลจะออกมาอย่างไร ซึ่งเป็นไปตามที่ทรงรู้ไว้

ก่อนตลอด การจะเทศนาสอนใครจึงทรงเลือกคนที่เรียกว่า
พุทธเวไนย คือคนที่สามารถพูดจาได้รู้เรื่องเสมอ

๑.๒ พระเจ้ากล่าวไว้ในคัมภีร์เก่าว่า “ถ้าหากว่าเป็น
เหตุให้เกิดอันตรายประการใด ก็ให้วินิจฉัยดังนี้คือ
ชีวิตแทนชีวิต, ตาแทนตา, ฟันแทนฟัน, มือแทนมือ,
เท้าแทนเท้า, ไหม้แทนไหม้, แผลแทนแผล, รอยตี
แทนรอยตี.

— พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในพระธรรมบทว่า “พึงชนะ
ความโกรธด้วยความไม่โกรธ พึงชนะความชั่วด้วยความ
ความดี พึงชนะคนตระหนี่ด้วยการให้ พึงชนะคนพูด
จาเหลวไหลด้วยคำสัตย์คำจริง.

๑.๓ พระเจ้าทรงสอนโดยสรุปคือ ช่วยให้คนบังเกิดบน
สวรรค์เป็นคนรับใช้พระองค์ตลอดนิรันดร์

— พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนเพื่อผลแก่คน ที่ปฏิบัติตามคำสอน
ให้ได้รับความสุขทั้งในปัจจุบัน บังเกิดในสวรรค์ และบรรลุนิ
พพาน ซึ่งนิพพานนี้พระเจ้าสอนไปไม่ถึง

๑.๔ พระเจ้าไม่ได้สอนหลักอริยสัจ ๔ หรือ ปฏิจ
สมุปปาตไว้ในคัมภีร์ทั้งเก่าและใหม่

— พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้หลักอริยสัจ ๔ ทรงแสดงคำสอน
เป็นอันมาก แต่สามารถสรุปลงที่อริยสัจ ๔ ประการได้ทั้ง
หมด.

**๒. พระเจ้าในฐานะผู้สร้างโลก สรรพสัตว์ กับ
พระพุทธรเจ้าในฐานะที่ทรงทำความดีแบบคน จน
หลุดพ้นจากทุกข์ด้วยพระองค์เองก่อนแล้ว ใครมี
ความกรุณาต่อสัตว์โลกมากกว่ากัน**

๒.๑ ในคัมภีร์เก่าเล่าไว้ว่า พระยะโฮวาได้ประทานกฎ
แก่ชาวยิวในการทำสงครามว่า

**“เมื่อสู้เจ้ายกทัพเข้าใกล้เขตของประเทศที่จะปราบ
ปราบแล้ว อย่าเพื่อยกเข้าตีก่อน สู้เจ้าควรเกลี้ยกล่อมให้
เขายอมอ่อนน้อม ถ้าเขายอมตามสู้เจ้าอย่าทำอันตรายเขา
เป็นแต่จับเอาตัวพวกนั้นมาเป็นเชลยสำหรับใช้สอยเป็นเมือง
ขึ้น ถ้าหากว่ามันยังขัดแย้งขึ้นไม่ยอมอ่อนน้อมแล้ว ก็จงยก
ทัพเข้าตีเมืองนั้นให้แตกเถิด และตัวเราคือพระเจ้าจะช่วย
เหลือเจ้า ให้ศัตรูเจ้าพ่ายแพ้พินาศไป และสู้เจ้าจงประ
หารพลเมืองที่เป็นชายด้วยดาบของเจ้า ส่วนพลเมืองที่เป็น
สตรีและลูกเด็กเล็กน้อย และสัตว์ต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ หรือสิ่ง
ของทรัพย์สินสมบัติ ที่มีในเมืองซึ่งตีได้นั้น สู้เจ้าจงยึดถือเอา
เป็นของเจ้าเถิด เพราะพระเจ้าย่อมประทานให้เจ้าทั้งสิ้น”**

— คราวหนึ่งพระญาติของพระพุทธรเจ้าฝ่าย**ศากยะ** และ
โกลิยะ กำลังเตรียมทำสงคราม เพื่อแย่งน้ำในแม่น้ำโรหิณีกัน
พระพุทธรเจ้าเสด็จไปหาพระญาติเหล่านั้นแล้วรับสั่งถาม เมื่อทรง
ทราบความแล้ว รับสั่งให้คิดว่า

“มหาบพิตร น้ากับกษัตริย์อย่างไหนมีค่ามากกว่ากัน?”

“กษัตริย์มีค่ามากกว่า น้ามีค่าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น
พระเจ้าข้า”

“มหาบพิตรทั้งหลาย การนำเอากษัตริย์ซึ่งมีค่ามาก
มาทำสงครามกันเพื่อแย่งน้ำซึ่งมีค่าน้อย เป็นการกระทำที่สม
ควรแล้วหรือ?”

จากนั้นได้ตรัสพระคาถาเพื่อให้ท่านเหล่านั้นตระหนักถึง
คุณโทษ เป็นใจความว่า

“ในมนุษย์ทั้งหลายผู้มีเวรกัน เราเป็นผู้ไม่มีเวร
อยู่เป็นสุขสบายดี, ในมนุษย์ทั้งหลายผู้มีเวรกัน เราจึง
เป็นผู้ไม่มีเวรอยู่เด็ก, ในมนุษย์ทั้งหลายผู้เดือดร้อน
เราไม่มีความเดือดร้อนอยู่สบายดี, ในมนุษย์ทั้งหลายผู้
เดือดร้อนกัน เราจึงเป็นผู้ไม่เดือดร้อนอยู่เด็ก, ใน
มนุษย์ทั้งหลายผู้วนวายกัน เราเป็นผู้ไม่วนวายอยู่
สบายดี เราจึงเป็นผู้ไม่วนวายอยู่เด็ก”

เมื่อได้สดับพระพุทธานุญาตให้สติ แนะนำให้คิดเช่นนี้ พระ
ญาติทั้งสองฝ่ายก็ยุติการสงครามหันมาประนีประนอมอยู่ร่วมกัน
ฉันทุติ

นอกจากนั้น ทรงปรารภการทำสงครามของพระเจ้า
ปเสนทิโกศล ที่ทรงพ่ายแพ้ถึง ๓ ครั้งว่า

**“บุคคลผู้ชนะย่อมก่อเวร ผู้แพ้ย่อมนอนเป็นทุกข์
คนที่สามารถจะได้ทั้งความชนะและความพ่ายแพ้ได้
แล้ว สงบอยู่ ย่อมอยู่เป็นสุข”**

๒.๑ พระเจ้าได้กล่าวไว้ในพระบัญญัติว่า “ถ้ามีรังนก
อยู่ตรงหน้าเจ้าในหนทาง ที่ต้นไม้อ้อหรือดิน มีลูกหรือไข่และ
แม่มกยังกกอยู่ เจ้าอย่าเอาแม่มกกับลูกนกไปเสีย แต่แม่มก
นั้นจงปล่อยไปเสียที่เถียวแล้วลูกนกนั้นจะเอามาไว้ก็ได้ เพื่อ
เจ้าทั้งหลายจะมีความจำเริญและมีอายุยืน”

— พระพุทธเจ้าทรงแปลงพระพุทธอุทยาน เมื่อตรัสรู้ใหม่ ว่าจะ
“การไม่เบียดเบียนกันคือการสำรวมระวังในสัตว์ทั้งหลาย
เป็นความสุขในโลก”

๒.๒ ในพระบัญญัติเก่า พระเจ้าตรัสว่า “เจ้าทั้งหลาย
อย่าได้เมตตา ปรานีเขา แลให้ชีวิตแทนชีวิต ตาแทนตา
ฟันแทนฟัน มือแทนมือ เท้าแทนเท้า”

— พระพุทธเจ้าพบเด็กกำลังไล่ต้อนรับสั่งถาม ทราบความ
แล้วตรัสว่า “สัตว์ทั้งหลายย่อมหวาดกลัวต่อความเจ็บปวด
ทุกข์ทรมาน คนเราควรทำตนเองให้เป็นอุปมาแล้ว ไม่ควร
ฆ่า ไม่ควรเบียดเบียนและไปให้คนอื่นฆ่า คนอื่นเบียดเบียน
สัตว์

๒.๓ บัญญัติ ๑๐ ประการข้อแรกของพระเจ้า คือ “อย่า
ฆ่ามนุษย์”

คือ ๕ ข้อแรกของพระพุทธเจ้าบัญญัติว่า “งดเว้นจาก
การฆ่าสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย”

เหล่านี้เป็นการเปรียบกันบนพื้นฐานที่ว่า พระเจ้าเป็น
ผู้สร้างสรรพสิ่งในโลก ทรงมีเมตตากรุณาต่อโลกอย่างไร และ
พระพุทธเจ้าในฐานะทรงยอมรับว่า สัตว์โลกเป็นเพื่อนร่วมทุกข์
กับพระองค์ พระองค์ในฐานะที่ทำลายอวิชชาได้ก่อน จึงอยู่ใน
ฐานะแห่งฟ้าใหญ่ มีความรักความเมตตากรุณาต่อน้อง ๆ ของ
พระองค์อย่างไร อย่าลืมว่า

พระเจ้ากรุณาต่อมนุษย์ที่ภักดีต่อพระองค์พวกเดียว
เท่านั้น แต่พระพุทธเจ้าทรงกรุณาต่อสิ่งมีชีวิตทุกชนิด ไม่ว่า
จะเป็นคนหรือสัตว์ก็ตาม ความกรุณาของพระพุทธเจ้าจึง
เสมอกันในสรรพสัตว์ อย่างที่พระเทวทัต ซึ่งมีปฏิบัติการจอง
ล้างจองผลาญพระพุทธเจ้ามานาน แต่ก่อนตายท่านได้บอก
ให้ศิษย์ของท่านทราบบว่า

“พระพุทธเจ้าทรงมีพระทัยเสมอกันหมด
ในคน สัตว์เหล่านี้คือ ข้างนาฟาคีรี นายบมฺงณู โจร
องคฺอุมาล พระเทวทัต และพระราหุล”

ดังนั้น บทสวดมนต์ทำวัตรเช้าเราจึงกล่าวว่า “พระพุทธเจ้า
ทรงมีความกรุณาประดุจห้วงมหรณพ”

๓. ด้านบริสุทธิคุณ คือพระทัยที่บริสุทธิ์สะอาด ปราศจากกิเลส คือความโลภ โกรธ หลง

๓.๑ หลักสำคัญของคริสต์یینันฐานะของพระเจ้าไว้ตอนหนึ่งว่า **“พระเจ้าเป็นผู้บริสุทธิ์และดีพร้อมเหนือสิ่งใด เราเป็นหนี้ความรักและความเมตตาอันสูงสุดของพระองค์ ต้องสักการะและนบนอบเพื่อฟังพระองค์ พระเจ้าผู้ทรงพระชนม์ตลอดกาลขั้วนิรันดร์ ได้ทรงสำแดงพระองค์แก่เราในฐานะพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์”** ซึ่งหมายความว่าพระเจ้าเป็นพระวิญญาณอันบริสุทธิ์ และทรงเป็นผู้บริสุทธิ์

ประเด็นนี้ออกจะเปรียบเทียบยาก เพราะคำว่าผู้บริสุทธิ์ที่แท้จริงในความหมายของพระพุทธศาสนานั้น หมายถึงการบริสุทธิ์จากอาสวะกิเลสเครื่องเศร้าหมองใจ อันหมายถึงพระอรหันต์ทั้ง ๓ ประเภท คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอรหันตสาวก ถ้าเอาหลักนี้เข้าไปจับความบริสุทธิ์ของพระเจ้าออกจะมีปัญหาข้อนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแสดงความสงสัยในเมตตา กรุณา ยุติธรรม และความบริสุทธิ์ของพระยะโฮวาไว้ในเทศนาเสือป่า กัณฑ์ที่ ๔ ของพระองค์ว่า

“โมเชสเองเมื่อเดินหนีจากไอยคุปต์มาถึงทะเลแดง เขาได้อ้อนวอนพระเป็นเจ้า ขอให้พระเป็นเจ้าบันดาลให้ทะเลแดงแห้งไป ทะเลแดงก็แห้งข้ามไป

ได้ เมื่อพวกไอยคุปต์ที่เป็นข้าศึกตามมา พระเจ้าท่าน
ทำให้ทะเลแดงมีน้ำไหลอย่างเดิม พวกพล พวก
เสนาของฟาโรเจ้าเมืองไอยคุปต์จึงจมน้ำตาย ทั้งนี้
ด้วยอำนาจฤทธิ์ของพระเจ้า โปรดปรานโมเชส จึงให้
ข้ามทะเลแดงผ่านไปได้ ฝ่ายพวกไอยคุปต์ซึ่งเป็นข้า
ศึกแก่โมเชสและบริวารนั้นจมน้ำตาย ข้อนี้เราต้องนึก
ดูว่าถ้าเราเชื่อพระเจ้า เราจะต้องนึกว่าพระเจ้านั้น
เป็นผู้ที่สำคัญที่ดีกว่าเราไม่ใช่หรือ?

ถ้าดีกว่าเราต้องตั้งอยู่ในยุคิธรรม มีเมตตา ต้อง
มีเมตตาให้ทั่วไป คนขาวไอยคุปต์ใครเป็นผู้สร้างเล่า?

พระเจ้าสร้างเหมือนกัน เพราะฉะนั้นพวกขาว
ไอยคุปต์ก็เป็นโอรสของพระเจ้าเหมือนกัน โมเชส
และยีกก็เป็นโอรสของพระเจ้าเหมือนกัน

เหตุใดพระเจ้าจึงเลือกที่รักมักที่ชัง? ข้อนี้เป็น
ข้อที่น่าสงสัยอย่างที่สุด

- สำหรับพระพุทธรูปเจ้านั้น แม้เราจะพิสูจน์ความบริสุทธิ์
ของพระองค์โดยตรงไม่ได้ แต่เราอาจพิจารณาจากปฏิกิริยา
คำสอนของพระองค์ได้ เช่น

- ทรงแสดงว่าพระธรรมเป็นของที่มีอยู่เป็นอยู่แล้ว
พระองค์เป็นแต่เพียงค้นพบนำเปิดเผยชี้แจงแสดงแก่โลก

เท่านั้น ถ้าพระองค์จะโมเมเอาว่าพระองค์สร้างธรรมขึ้นมาเอง ก็คงมีคนเชื่อได้ แต่เพราะกิเลสเป็นเหตุให้โง่ทึบ บิดเบือนของพระองค์ไม่มี ความจริงเป็นอย่างไรก็ทรงแสดงอย่างนั้น

- พระองค์เป็นแต่เพียงผู้บอกทางให้เท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติให้สัมผัสมผลต่าง ๆ เป็นเรื่องที่แต่ละคนจะต้องทำด้วยตนเอง แม้คนจะเกาะขายจีวรของพระองค์ไป แต่ถ้าไม่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ไม่ปฏิบัติชอบตามธรรมแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะได้รับผลจากพระธรรมได้ เหมือนทัพพีที่ตักแกงไม่อาจจะร่ำรสแกงได้ฉะนั้น อันหมายความว่าพระพุทธเจ้าไม่มีอำนาจในการคลบ้นดาล

- เมื่อทรงประขวร ไม่ให้ภิกษุพยายาม ในที่บางแห่งตรัสว่า ถ้าต้องการพยาบาลพระองค์ให้พยาบาลภิกษุไปแทน

๓.๒ แม้ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงแสดงบูชาไว้ ๒ ประการ แต่ทรงสรรเสริญปฏิบัติบูชาคือการบูชาด้วยการปฏิบัติตามพระธรรม ซึ่งผลจากการทำเช่นนั้นผู้ปฏิบัติเป็นคนได้โดยตรง

- สำหรับพระเจ้านั้นที่ให้อภัยรักภักดี รับใช้พระองค์เพียงอย่างเดียว แม้ตายไปแล้วผู้จงรักภักดีจะต้องไปอยู่รับใช้พระองค์ชั้นนิรันดร์ สบายดีไหม?

เมื่อมองในจุดที่แตกต่างกันในแต่ละประเด็น ชักจะเห็น
ด้วยกับท่าน**ศาสตราจารย์ ริส เดวิด** ที่ว่า **ก๊อต** เลื่อนมาจากคำ
ว่า **เคาตมะ** คือถ้าว่าตามท่านแล้วแทนที่พระพุทธรูปเจ้าจะมาจาก
พระเจ้า คำว่าพระเจ้านั้นเอง น่าจะมาจากพระพุทธรูปเจ้ามากกว่า
แต่ชาวพุทธเราคงไม่ยินดีที่จะให้เป็นทั้งสองอย่าง ดังที่ท่าน
ศาสตราจารย์ ฟูมิโอะ มะสุทานิ กล่าวไว้ในศาสนาเปรียบเทียบ
ของท่านว่า

“พระพุทธรูปไม่ใช่พระผู้เป็นเจ้า พระผู้เป็น-
เจ้าก็ไม่ใช่พระพุทธรูป บุคคลผู้สูงสุดทั้งสองนี้ แตก
ต่างกันมากมายเหลือเกิน ในด้านเหตุผลเกี่ยวกับความ
เป็นอยู่ วิถีของสัตว์และพื้นฐาน จึงเป็นธรรมดาที่วิถี
แห่งความหลุดพ้น ย่อมจะต้องแตกต่างกันไปด้วย”

ดังนั้น ทางที่ดีที่สุดสำหรับศาสนิกทั้งสองศาสนานี้
ถ้าต้องการอยู่ร่วมกันฉันมิตรจริง ๆ เมื่อพูดถึงพระพุทธรูป
หรือ พระเจ้า ต้องพูดตามความจริงที่เป็นอยู่มีอยู่ตามคัมภีร์
เพื่อไม่ต้องเป็นการบิดเบือนพระวณะของพระเจ้า และ
พระพุทธรูปของพระพุทธรูป ทั้งช่วยให้ศาสนิกทั้งสอง
ศาสนาไม่มีข้อกัใจกัน เพียงเพราะมานะทิฐิของคนที่ไม่
อาจเคารพเหตุผลอะไร นอกจากฉันต้องเหนือคนอื่นเสมอ
ไป

๑๓. ศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนที่เหมือนกันจริงหรือ?

- คำพูดประโยคนี้ มีการพูดกันแพร่หลายเมื่อ ๑๐ กว่าปีมานี้เอง คนที่สร้างประโยคนี้ขึ้นมา คงต้องการให้เกิดการประนีประนอมกัน หรือเพื่อจะวางแผนกลืนศาสนาอื่นก็ไม่ทราบได้ แต่ถ้าเรามองกันในแง่ของความเป็นจริงแล้ว

“การตัดสินใจว่าถูกผิดเป็นอันมาก มักอาศัยพื้นฐานของความเข้าใจของตนเป็นหลัก ที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาที่แตกต่างกัน หรือลัทธิการเมืองที่แตกต่างกันเป็นต้น” เช่น

เรืออากาศเอกจินคอมมิวนิสต์ นำเครื่องบินมิก ๑๙ บินหนีไปสัปดาห์การเมืองที่ได้หัววัน จินแดงมองการกระทำนั้นว่าเป็นผู้ทรยศ ได้หัววันยกย่องเป็นวีรบุรุษให้รางวัลตำแหน่งจนกลายเป็นเศรษฐีไปเลย การกระทำกรณีเดียวกัน ทำไมคนสองฝ่ายจึงตัดสินตรงกันข้าม นั่นเพราะต่างอาศัยความพึงใจของตนเป็นหลักในการตัดสินนั่นเอง

เรื่องศาสนาก็เหมือนกัน ระดับศีลธรรม จรรยาวัณ ศาสนาแต่ละศาสนาสามารถสอนให้คนอยู่ดีมีสุขได้พอ ๆ กัน แต่ในด้านอื่น ๆ เช่น

- ความเชื่อ ความเชื่อที่จัดเป็นมิจฉาปฏิฐานของพุทธ อาจเป็นสัมมาปฏิฐานของคริสต์ก็ได้ เช่น การยอมรับว่ามีพระเจ้าสร้างโลก เป็นความเห็นผิดในพระพุทธศาสนา แต่กลับเป็นยอดสัมมาปฏิฐานในศาสนาคริสต์ อิสลาม ฮินดู เป็นต้น

- การเข้าหาศาสนาคริสต์เน้นที่ศรัทธา พระพุทธศาสนาเน้นที่ปัญญา

- เป้าหมายสูงสุดของคริสต์อยู่ที่การเข้าอยู่ร่วมกับพระเจ้า เป็นผู้รับใช้พระเจ้าชั่วนิรันดร์ แต่พระพุทธศาสนามีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความหลุดพ้นจากทาส ผู้รับใช้ทุกรูปแบบ นั่นคือนิพพาน

- พระพุทธศาสนาสรรเสริญการฆ่าความโกรธ แต่คริสต์กลับสรรเสริญการฆ่าศัตรูผู้ทรยศต่อพระเจ้า สัตว์ที่จะใช้บูชาพระเจ้าเป็นต้น

- ชาวคริสต์ย่อมทราบประจักษ์ว่า คำสอนของพระยะโฮวา ๖๑๓ ข้อ ที่ยะชะยาเย่ลงมาเหลือ ๓ ข้อ คือ

“จงมีความยุติธรรม จงมีความรักความกรุณา จงดำเนินไปกับพระเจ้าอย่างอ่อนน้อม”นั้น เป็นการยุติธรรมไหม? ที่นำเอาสรณะอันสูงสุดของชาวพุทธ ไปเป็นเพียงประกาศของพระเจ้า ประกาศว่าการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เป็นผลจากการดลบันดาลของพระเจ้า ทั้ง ๆ ที่ไม่มีหลักฐานในคัมภีร์ของศาสนาทั้งสอง

มาตรฐานในการกำหนดความดีของแต่ละศาสนา ไม่เหมือนกันด้วยประการทั้งปวงหรอก แต่คนเราอาจอยู่ร่วมกันได้อย่างฉันทมิตรทุกศาสนา โดยอาศัยพื้นฐานการเคารพ นับถือ ยอมรับ ศักดิ์ศรีของกันและกัน ไม่ใช่ว่าอยู่กันมาดี ๆ วันดีคืนดี

ชาวพุทธกระซอกไม้ทางเขนจากคอกชาวคริสต์มาเหยียบ หรือ ชาวคริสต์นำเอาพระพุทธรูปที่ห้อยอยู่ที่คอเพื่อน

ชาวพุทธ โยนลงบนพื้นแล้วใช้เท้าเหยียบ ถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว
ความหวังที่จะให้เกิดการอยู่ร่วมกันฉันมิตรจริง ๆ อย่าไปหวัง
เลยไม่มีทางเกิดขึ้นได้หรอก

๑๔. พระเยซูเป็นพระเมสสิอา พระศรีอารีย จริงหรือ?

- การเป็นเมสสิอานั้น ต้องเป็นจริงตามความเชื่อถือของ
เขา แต่การเป็นพระศรีอารีย ซึ่งเป็นพระพุทเจ้าในอนาคต
นั้นออกจะมีปัญหา ซึ่งอันที่จริงการอ้างว่าตนเองเป็นศาสนา
พระศรีอารียนั้นแม้ลัทธิคอมมิวนิสต์เขาก็อ้างว่า ลัทธิเขาเป็น
ศาสนา**พระศรีอารีย**ที่แท้จริง แต่เอาเข้าจริง ๆ แล้วปรากฏว่า
ประชาชนในลัทธินี้มีแต่**“ภาชีอาน”** การที่มีความพยายามให้
พระเยซู เป็นพระศรีอารียนั้น เป็นเหตุผลทางจิตวิทยา เพื่อดึง
ชาวพุทธประเภทที่รอคอยศาสนาพระศรีอารีย ให้หันมานับถือ
ศาสนาคริสต์ โดยจับประเด็นที่พระพุทเจ้าทรงแสดงแก่พระ
อานนท์โดยอุปมา เมื่อพระอานนท์กราบทูลขออนุญาตให้พระนาง
ปชาบดีบวชเป็นภิกษุณี พระพุทเจ้าทรงแสดงโดยอุปมาว่า

- ถ้าพระสัทธรรมจะมีอายุ ๑๐๐๐ ปี แต่ถ้ามีสตรีเข้า
มาบวช พระสัทธรรมจะดำรงอยู่ได้เพียง ๕๐๐ ปีเท่านั้น ซึ่งโดย
ความหมายเพียงว่า ถ้าสตรีเข้ามาบวชในพระธรรมวินัยแล้ว
อายุพระศาสนาจะลดลงกึ่งหนึ่ง พระองค์จึงทรงบัญญัติครุธรรม
๘ ประการป้องกันไว้ โดยหลบประเด็นที่ทรงแสดงไว้ก่อน

ปรินิพพานความว่า พระสังฆกรรมจะดำรงอยู่ได้นาน หรือ ได้น้อย ขึ้นอยู่กับวิธีทั้ง ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ปฏิบัติบูชาหรือไม่

การที่บาทหลวงมนัส จวบสมัย ใช้คำในรูปปฏิเสธว่า “หากประวัติศาสตร์ยืนยันว่า พระพุทธเจ้าได้ทรงพยากรณ์ถึงพระศรีอาริย์ว่า จะเสด็จมาหลังจากพระองค์ปรินิพพาน ๕๐๐ ปีจริง ถือได้ว่าพระพุทธเจ้าเป็นเพียงประกาศองค์หนึ่งของพระเจ้า...” นั้น

หากเราอ่านย้อนไปข้อความข้างหน้า ความเข้าใจของท่านผู้นี้ยึดแนวพระเจ้าสร้างโลก คือคิดแบบคริสต์ ปรัชญาของคริสต์ แต่มาอธิบายพระพุทธศาสนา เขาใช้ข้อความว่า

“เกี่ยวกับพระศรีอาริย์หรือพระเมตไตร(ไมตรี)นั้น เพื่อกันว่าพระพุทธเจ้าสถิตถะ ทรงเลือกพระเมตไตร ให้เป็นพระพุทธเจ้าสืบต่อจากพระองค์ ขณะนี้พระเมตไตรประทับอยู่ ณ สรวงสวรรค์ชั้นดุสิต จากเบื้องบนพระองค์ทรงสนพระทัย “ปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ” ข้อความตอนนี้มีประเด็นที่จะต้องแสวงหาคำตอบคือ

- ตำแหน่งพระพุทธเจ้าในพระพุทธศาสนา ไม่ใช่ตำแหน่งแต่งตั้งแบบผูกขาดสำหรับโอรสของพระเจ้า อย่างบางศาสนาเชื่อถือกัน แต่เป็นตำแหน่งที่เกิดขึ้นด้วยระบบคุณธรรม บารมี ที่ใครก็ตามถ้าสมบูรณ์ด้วยคุณธรรมบารมี ในระดับที่จะเป็น

พระพุทธเจ้าได้ ก็สามารรถตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้ แต่เนื่องจาก
ขั้นตอนก่อนจะก้าวมาสู่ความเป็นพระพุทธเจ้ายากยิ่ง การเกิด
ของพระพุทธเจ้าแต่ละองค์จึงยากยิ่ง

- พระพุทธเจ้าจึงไม่อยู่ในฐานะจะเลือกใคร ให้เป็น
พระพุทธเจ้าสืบต่อจากพระองค์ เป็นแต่เพียงรับสั่งว่า เมื่อพระ-
ศาสนาของพระองค์อันตรธานไปจากโลก เวลาผ่านไปนานไกล
ยิ่งนักพระพุทธเจ้าทรงพระนามว่าศรีอารียะจะมาบังเกิด ทรง
ตรัสรู้ธรรม มีคุณสมบัติ สั่งสอนธรรม เช่นเดียวกับพระองค์
ทุกอย่าง

- ในตอนหลังจึงมีข้อความดังกล่าวข้างต้น ที่สรุปให้
พระเยซูเป็นพระศรีอารียะ ซึ่งอันที่จริงสมมติว่าพระเยซูเป็น
พระศรีอารียะจริง ตอนแรกบอกว่า **“ทรงสนพระทัยปกป้อง
และส่งเสริมพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ”** แต่พอเป็นพระเยซูเข้า
ทำไมสาวกจึงพยายามกันเหลือเกินที่จะทำลายพระพุทธศาสนา
โดยมีเป้าหมายที่จะให้คนทั้งโลกเป็นคริสตชน ทั้งถือว่าพระ-
พุทธเจ้าเป็นชาตาน ทั้งๆที่บอกว่า**พระเยซูคือพระศรีอารียะ**
เป็นพระพุทธเจ้าต่อจากพระองค์ ซึ่งก็ต้องเป็นพระพุทธเจ้า
เหมือนกัน

**ทำไมพระพุทธเจ้าองค์ก่อนกลับถูกยึดเยียดให้เป็น
ชาตานเสียเล่า?**

- อย่าลืมว่าถ้าพระพุทธเจ้าทรงเลือกพระศรีอารีย์ให้เป็นพระพุทธเจ้าต่อจากพระองค์จริง พระศรีอารีย์คือพระเยซูแล้ว ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงพระพุทธเจ้าต้องอยู่ในฐานะ “พระเป็นเจ้า” พระเยซูจะมีฐานะเป็นปกาศกที่พระพุทธเจ้าส่งมา หรือเป็นพระบุตรตามความเชื่อถือนของคริสตชนเท่านั้น แต่ชาวพุทธไม่เชื่อ ไม่ยอมรับเช่นนั้น เพราะปราศจากหลักฐาน เหตุผลที่สำคัญหลายประการ คือ

๑. พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ว่า เมื่อศาสนาของพระองค์เสื่อมไปแล้ว โลกจะเสื่อมลงตามลำดับ จนคนจะมีอายุอย่างมากเพียง ๑๐ ปี เท่านั้น ต่อจากนั้นจะค่อย ๆ เกิดความสำนึกด้วยตนเอง มีการปรับปรุงตนเอง จนอายุค่อย ๆ เจริญขึ้น โดยลำดับ จนมนุษย์มีอายุสูงขึ้นและลดลงมาอยู่ในระดับ ๘๐,๐๐๐ ปี พระศรีอารีย์จะบังเกิดขึ้นในโลก พระองค์ทรงมีคุณธรรม พระคุณ หลักธรรมที่ทรงตรัสรู้และทรงสั่งสอน เป็นเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้าพระนามว่าโคตม และองค์อื่น ๆ

๒. พระพุทธเจ้าทั้งหลายนั้นโดยพระรูปกายจะต้องสมบูรณ์ด้วยมหาปรีสลักษณะ ๓๒ ประการ สมบูรณ์ด้วยอนุพยัญชนะ ๘๐ ประการ

๓. ธรรมตาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย จะต้องเป็นพระอรหันต์ตรัสรู้ดีตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ทรงสมบูรณ์ด้วยพระคุณตามพระคุณ ๙ ประการอย่างที่สุด

๔. พระพุทธเจ้าทั้งหลายจะไม่ตายด้วยความพยายามของคนอื่น คือจะไม่ถูกคนอื่นฆ่าตาย หรือแม้แต่ทำให้โลหิตออกจากพระองค์ ขนาดพระเทวทัตกลิ้งหินทับ เป็นได้เพียงห้อเลือดเท่านั้น

๕. เวลาปรินิพพานพระพุทธเจ้าจะเข้าฌานนิพพาน นิพพานระหว่างฌานอย่างสงบไม่กระวนกระวาย ไม่เรียกหาใครอย่าให้ทอดทิ้งตน

๖. นอกจากนั้นในเรื่องพระมาลัยยังบอกว่า สมัยพระศรีอาริย์นั้น น้ำในแม่น้ำจะขึ้นข้างหนึ่งลงข้างหนึ่ง คนเต็มไปด้วยความสุข มีความสวยงามเหมือนกัน พอลงจากบ้านจะจำกันไม่ได้ ทั้งมีต้นกัลปพฤกษ์เกิดขึ้น ๔ มุมเมือง คนต้องการอะไรจะไปอธิษฐานเอาจากต้นไม้้นได้เป็นต้น

การพูดว่าอะไรเป็นอะไรนั้น หมายความว่าสิ่งนั้นต้องเหมือนกันทุกอย่าง เช่นพูดว่านาย ก.เป็นทหาร หมายความว่า นาย ก. กับ ทหาร ก. เหมือนกันด้วยประการทั้งปวงฉันใด

การพูดว่าพระเยซูเป็นพระศรีอาริย์ ซึ่งเป็นพระพุทธเจ้า คุณสมบัติอันใดที่กำหนดว่าเป็นพระพุทธเจ้า ทั้งส่วนรูปร่าง คุณธรรม ยุคสมัย จะต้องตรงกับที่ท่านแสดงไว้ในเรื่องพระศรีอาริย์

พระเยซูประกอบด้วยธรรม อันเป็นธรรมตาของพระพุทธเจ้า ที่กล่าวมาโดยสรุปหรือเปล่า?

ในหนังสือชื่อว่า **“เราคือผู้ที่โลกรอคอย”** โดย ผู้ใช้นามว่า **สมร เรืองขำณู** ที่พยายามเขียนโน้มน้าวให้ผู้อ่านเข้าใจว่า พระเยซู คือ พระศรีอารีย์ ที่ชาวไทยกำลังรอคอย เพื่อผลทางโฆษณาชวนเชื่อนั้นนำเอาข้อความเป็นอันมากไปใส่โอษฐ์พระพุทธรเจ้า โดยอ้างลักษณะทางพระวรกายของพระศรีอารีย์ว่า

“ที่อุ้งมืออุ้งเท้าเป็นกงจักร กลมมน ที่สีข้างมีรอยถูกแทงเป็นแผล หน้าผากเต็มไปด้วยรอยแผล” แล้วดึงลักษณะเหล่านี้เข้าหาพระเยซู ลักษณะเหล่านี้คล้ายมหาปुरुสลักษณะเพียงอย่างเดียวเท่านั้นคือลักษณะของเท้า ส่วนรอยถูกแทงที่สีข้างเป็นฝีมือของทหารยิว หน้าผากเต็มด้วยรอยแผลก็เป็นฝีมือของทหารที่ทำมงกุฎหนามใส่ให้ ก่อนถูกตรึงไม้กางเขน

การดึงเอาจุดที่เหมือนกันบางอย่าง มาเป็นเครื่องยืนยันว่าเป็นอย่างเดียวกันในลักษณะนี้เหมือนพูดว่า

“โค คือควาย เพราะมีเขาสองเขาเหมือนกัน มีสีขาเหมือนกัน มีสองหูเหมือนกัน” ทั้งที่เหมือนกันตั้งหลายอย่างเช่นนี้ โค กับ ควายก็คงเป็นสัตว์คนละพวกกันนั่นเอง

๑๕. จากข้อความจากหนังสือวารสารแสงกิจ เล่มที่ ๑๐ มี.ค.๑๙๖๙ หน้า ที่ ๓๖ ว่า

“ในศาสนาอื่น ๆ พระเจ้าทรงเปิดเผยพระองค์เพียงบางส่วน แต่การไขแสงของพระเจ้าในองค์พระเยซูคริสต์

เป็นการเปิดเผยพระองค์ของพระเจ้าที่สมบูรณ์ ในการเปิดเผยของพระเจ้าคือองค์พระเยซูนั้นแล มนุษย์จึงสามารถพบสัจธรรมที่สมบูรณ์เต็มรอบ อันเป็นเป้าหมายที่ศาสนาอื่นพยายามกระเสือกกระสนแสวงหา ความจริงที่พบได้ในศาสนาอื่น ๆ ถ้าหากมีความถูกต้องเป็นสัจธรรมแล้ว ก็ล้วนแต่ได้จากการโปรดประทานให้ของพระเจ้า นอกเหนือจากองค์พระเยซูแล้ว ไม่มีนามผู้ใดที่จะช่วยมนุษย์ ให้สามารถหาความรอดได้เลย” ข้อความเหล่านี้ทางพระพุทธรศาสนามีความเห็นอย่างไร?

- ข้อความเหล่านี้ อันที่จริงมีการประสานต่อกันโดยบาทหลวงในเมืองไทยหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านที่ใช้นามว่า ชพนขบ้ง บิซอพบ้ง สังฆราชบ้ง “**รัตน์ บำรุงตระกูล**” ซึ่งเขียนลงในสัปดาห์สารบ้ง แสงธรรมปริทัศน์บ้ง ข้อที่ควรทำความเข้าใจคือ

๑. ถ้าคำสอนของศาสนาคริสต์สมบูรณ์จริง เราสามารถอ่านได้จากคัมภีร์ทั้งเก่าใหม่ ซึ่งใช้เวลาไม่นานนักก็จบแล้ว สามารถรู้ได้ด้วยตนเองว่า สมบูรณ์จริงหรือไม่

๒. ถ้าถือเอาเฉพาะพระเจ้าคือพระยะโฮวาเปิดเผยแสดงให้นำจะสมบูรณ์จริง ๆ เพราะคำสอนของท่านแม้จะมีมากถึง ๖๑๓ ข้อ แต่อาจสรุปลงเพียง ๓ ข้อเท่านั้นตาม ยะซายาในคัมภีร์เก่าย่อเหลือ ๓ ข้อคือ

- จงมีความยุติธรรม
- จงรักความกรุณา
- จงดำเนินไปกับพระเจ้าอย่างอ่อนน้อม

๓. อัครบาทหลวงกิริติ บุญเจือ เขียนไว้ในหนังสือ “พระไตรปิฎกสำหรับชาวคริสต์” หน้า ๖๓ ตอนหนึ่งว่า “พระเยซูมิได้ประทานหรือทรงกำหนดลัทธิ ปรักฎา เช่นเดียวกับมิได้ประทาน หรือทรงกำหนดวิธีบำเพ็ญพรตและบำเพ็ญงานสาวกของพระองค์เริ่มเสาะแสวงหา และทดลองใช้ปรักฎารวมทั้งวิธีบำเพ็ญพรตและวิธีบำเพ็ญงาน สาธุศิษย์ต่อมาได้แสวงหาและแต่งเติมจากประสบการณ์เรื่อยมา บางท่านได้รวบรวมเนื้อหาพันธขึ้นเป็นตำราให้เล่าเรียน และทดลองใช้เป็น การแบ่งปัน ความรู้และประสบการณ์ เรื่องวิธีบำเพ็ญพรตและวิธีบำเพ็ญงานนั้นกล่าวได้ว่า ได้มีผู้เริ่มนิพนธ์ควบคู่กันมา กับการนิพนธ์ตำราปรักฎาและศาสนศาสตร์ทีเดียว”

ในหน้า ๖๔ ยังได้บอกไว้ว่า “คริสต์ชนผู้ใด แสวงหาทางของตนตามเจตนารมณ์ของพระเยซูอยู่ ย่อมได้ประโยชน์อย่างมหาศาล จากพระไตรปิฎกสูตรนี้และสูตรอื่นที่จะพิจารณาต่อไปตามลำดับ”

ข้อความในตอนต้น กับข้อ ๓ มีความขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง เพราะถ้าคำสอนของพระเจ้าที่มอบให้แก่พระเยซูสมบูรณ์

จริงแล้ว ทำไมจึงต้องแสวงหาเพิ่มเติมจากที่อื่นเล่า? เพราะตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้ว นักบวชในศาสนาคริสต์ ตลอดถึงนักปราชญ์ทั้งหลายในศาสนาคริสต์ ได้นำเอาปรัชญาของนักปราชญ์กรีก เช่น โซเครตีส เพลโต อาริสโตเติล เข้ามาอธิบายหลักคำสอนของตนเป็นอันมาก และยังได้จากนักปราชญ์ในส่วนอื่น ๆ อีกมาก ซึ่งเมื่อว่ากันโดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้ว คำกล่าวของอดีตกษัตริย์หลุยส์ที่ ๑๖ ในกรณีนี้เป็นความจริง แม้ปัจจุบันก็กำลังทำอยู่แก่ลัทธิธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีหลักฐาน เอกสารที่พึงเห็นเป็นตัวอย่าง เช่น

- วารสารแถลงกิจของวาติกัน เล่มที่ ๑๐ มี.ค.๑๙๖๔ หน้า ๒๕ บอกว่า **“แต่การร่วมงานที่ได้ประโยชน์มากที่สุด ก็คืองานที่ผู้เฒ่าของเราจะไปจัดทำ เอากับคัมภีร์และตำราทางพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้ดูตกลงเอาหลักธรรมที่ดี ๆ เข้ามาไว้ในวัฒนธรรมคริสต์ของท้องถิ่น.**

- วารสารเล่มเดียวกันในหน้า ๒๖ บอกว่า **“ถ้าหากจะนำวิธีปฏิบัติกรรมฐานของพระพุทธศาสนา มาดัดแปลงอย่างเหมาะสมและสมบูรณ์รอบคอบ แล้วเอามาใช้ในชีวิตพรตภาวนาของชาวคริสต์ โยเล่าเราจะทำไม่ได้?”**

- แสงธรรมปริทัศน์ ฉบับที่ ๒ พ.ค.-ส.ค.๒๕๒๔ หน้า ๓๓ เขียนโดยบาทหลวงสำราญ วงศ์เสงี่ยม ว่า **“การดัดแปลงพิธีกรรมในที่นี้ หมายถึงการดัดแปลงพิธีกรรมโรมันคาทอลิก ที่เราชาวไทยคาทอลิกนับถืออยู่ในขณะนี้ ให้มี**

ลักษณะเข้ากับประเพณีวัฒนธรรมของชาวไทยให้มากที่สุดเท่าที่กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางเทววิทยา และที่ศาสนจักรโรมันคาทอลิกจะอนุญาตให้ทำได้”

- วารสารแกลงกิจ เล่มที่ ๑๑ มิ.ย.๑๙๖๙ หน้า ๑๑๔-๑๑๕ เขียนโดยบาทหลวง ยอห์น อุลลิอานาว่า**“ประเทศไทยมีวิถีชีวิตแบบพระภิกษุ การบวชเป็นพระภิกษุ เป็นการทรงภาวะที่ได้รับความเคารพอย่างสูง แต่เราชาวคาทอลิกไม่ได้มีส่วนร่วมในวิถีชีวิตแบบนั้นเลย เราไม่มีระบบที่คล้ายคลึงกันเช่นนั้น ที่จะเสนอให้แก่ประชาชนชาวไทย**

ดังนั้น จะไม่เป็นการดีแก่เราหรือ ในการที่ดัดแปลงให้เกิดระบบเช่นนั้นของเราขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาของชาวพุทธ”.

ทั้ง ๆ ที่พยายามเลียนแบบ บิดเบือน ถูกลิ้นเอา **หลักธรรม วัฒนธรรม** รูปแบบต่าง ๆ จากพระพุทธศาสนาอยู่เช่นนี้ แต่ยังคงเชิดชูศาสนาของตนว่าสมบูรณ์ที่สุดอยู่อีกแปลกดีไหม?

แต่เรื่องนี้ถ้าเรามองไปที่วารสารแกลงกิจ ของกรุงวาติกัน เล่มที่ ๑๑ มิ.ย.๑๙๖๙ หน้า ๑๒๒ จะพบข้อความที่แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ในการทำงานของเขาได้เป็นอย่างดี เขาบอกไว้ว่า

“นักเผยแผร์ศาสนา จะต้องไม่เริ่มทำงานด้วยการกระทบกระทั่ง สร้างความระคายในการทำศาสนสัมพันธ์นั้น นักเผยแผร์ศาสนาจำเป็นจะต้องค้นหาคำที่แท้จริง

ซึ่งมีอยู่ในศาสนาอื่น เพื่อจะได้บารมีให้บริสุทธิ์ และส่งเสริมให้สูงขึ้น ด้วยการสวดแขกพระวรสารของพระเยซูลงไปอย่างเหมาะสมและในค่านิยมและคุณธรรมของศาสนาอื่น ๆ เมื่อทำได้อย่างนั้น ก็จะเป็นการแสดงให้เห็นผู้ที่มิใช่คริสต์ศาสนิกชน ได้รู้จักพระเยซูอย่างมิใช่ผู้แปลกหน้า แต่เป็นผู้นมาโปรดที่พวกเขากำลังกระเสือกกระสนแสวงหามาโดยตลอดนั่นเอง”

๑๖. ข้อความที่ยกมานั้น ช่วยให้เรามองเห็นอะไรบ้างว่า เป็นเจตนาไม่บริสุทธิ์ในการไต่อาโลก หรือศาสนสัมพันธ์ของคริสต์?

- ข้อนี้พึงเห็นว่าการเปลี่ยนท่าทีในการเผยแพร่ศาสนาของเขา คือการพยายามสร้างความเป็นมิตร จนคนในศาสนาอื่นมีความรู้สึกว่าเขาทำด้วยความจริงใจ แต่ในขณะเดียวกันเขาก็พยายามค้นคว้าคุณค่าที่แท้จริงในศาสนาอื่น นำมาปรับให้เข้ากับแนวความคิดของคริสต์ ในขั้นแรกยังคงต้องการให้เหมาะสมกับค่านิยมและคุณธรรมของศาสนาอื่น จากนั้นจึงก้าวไปสู่การค่อยโน้มน้าวให้ชาวพุทธยอมรับว่า แท้ที่จริงแล้วพระเยซู คือ พระศรีอาริย์ ที่ชาวพุทธรอคอยนั่นเอง

หากจะมีปัญหาถามว่าคริสต์มีเป้าหมายในการทำงานนี้
อย่างไร?

เราจะพบว่า วารสารแถลงกิจของวาติกัน เล่มที่ ๗ มี.ค. ๑๙๖๘ หน้า ๑๕ ได้บอกเป้าหมายในการทำงานทั้งหมดของเขาไว้ชัดมาก เพราะเขาบอกไว้อย่างเด่นชัดว่า

“ภารกิจของงานเผยแพร่แบบมิชชัน ไม่จำกัดอยู่เพียงแค่การเปลี่ยน ในปัจเจกบุคคลให้มาถือศาสนาอีกต่อไปแล้ว แต่ภารกิจในบัดนี้คือการเปลี่ยนตัวศาสนาอื่น ๆ ทั้งศาสนาให้มาเป็นคริสตศาสนา”

ซึ่งหมายความว่าเป้าหมายที่แท้จริงนั้นคือ เปลี่ยนตัวศาสนาอื่น ๆ อันหมายรวมถึงพระพุทธศาสนาด้วย **“ให้มาเป็นคริสตศาสนา”**

นี่คือเจตนาที่แท้จริงของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก น่ากลัวไหม?

การมองเรื่องนี้จึงต้องมองให้ตลอดสาย เพราะการเข้ามาสัมพันธ์คราวแรกนั้น จะไม่มีใครคิดเป็นอย่างอื่นนอกจากความเป็นมิตร ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาเรานั้น ไม่มีลักษณะกระหายหิวศาสนิก คือต้องการให้คนนับถือมาก ๆ การทำงานแนวพระพุทธศาสนาจึงมีลักษณะคล้าย ๆ ฝนที่ตกลงจากท้องฟ้า เมื่อมีเหตุปัจจัยให้ตกก็ตก แต่ใครจะได้รับน้ำฝนนั้นหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับคนแต่ละคน ถ้าภาชนะของเขาคว่ำอยู่หรือทะลุหรือ ปิดฝาอยู่ แม้ฝนจะตกลงมาอย่างไร เขาก็ไม่อาจได้รับน้ำได้ ถ้าภาชนะเขาหงายอยู่ในสภาพพร้อมที่จะรับน้ำฝน เขาก็ได้

นำฝนตามประสงค์ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะพระพุทธรศาสนาที่เป็นศาสนาจริง ๆ

ไม่มีโครงสร้างในการทำงานประสานกับการเมืองอย่างบางศาสนา ที่ใช้นักบวชนำหน้า เอากองทัพบตามหลังเที่ยวล่าอาณานิคมกันทั่วโลกในสมัยก่อน

เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป วิธีเดิมทำไม่ได้จึงหันมาใช้แนวศาสนสัมพันธ์ดังกล่าว พึงสังเกตว่า การดำเนินไปสู่เป้าหมายนั้น ความพยายามที่จะดูดกลืนพระธรรม เข้าไปเป็นผลจากการดลบันดาลของพระเจ้า ให้พระพุทธรเจ้านำมาเปิดเผยแก่โลกได้ทำหลังจากนำเอาหลักธรรมในพระพุทธรศาสนาเข้าไปสอนกัน โดยไม่บอกว่าเป็นหลักธรรมในพระพุทธรศาสนา เมื่อเห็นว่าได้ผลดีจึงต้องการดูดกลืนไปเลย แต่เพื่อให้สมกับความยิ่งใหญ่ของพระเยซู จึงต้องใช้วิธีดึงพระพุทธรเจ้าเข้าไปเกี่ยวข้องกับพระยะโฮวา เพื่อก้าวไปสู่การโน้มน้าวจิตใจของคนที่ขาดพื้นฐานทางความรู้ ให้เกิดการยอมรับว่า

พระธรรมคือสิ่งที่พระพุทธรเจ้าได้รับการเผยแสดงจากพระเจ้า จากนั้นจึงก้าวไปสู่ขั้นของการนำธรรมะไปอธิบายตามแนวคริสต์ เพื่อเปลี่ยนพระพุทธรศาสนาให้เป็นคริสต์ศาสนา ดังเจตนาที่ยกขึ้นกล่าวในตอนต้น

**๑๗. ในกรณีนี้หากคริสตศาสนาเขาบอกว่า
ธรรมะเป็นกฎธรรมชาติ เป็นสิ่งสากล ใคร ๆ ย่อมมี
สิทธิที่จะนำไปใช้ได้ ไม่เป็นการเสียหายอะไร เรา
จะชี้แจงเขาในประเด็นนี้อย่างไร?**

- ข้อนี้เราต้องแยกประเด็นให้ออกว่า อะไรเป็นอะไร
อะไรที่เราท้วงติง อะไรที่เราชื่นชมยินดีที่เขาทำเช่นนั้น การนำ
พระธรรมไปใช้มีอยู่หลายลักษณะ คือ

**๑. นำไปใช้ด้วยความเคารพ ศรัทธา เพื่อดูในพระ
ธรรมนั้น ตามที่อธิบายไว้ในพระพุทธศาสนาที่ท่านอธิบาย
ไว้อย่างไร ก็นำไปใช้ตามหลักที่ท่านแสดงไว้**

**๒. นำไปสนับสนุนหลักธรรมของตน โดยบอกให้ผู้
ฟังทราบว่าธรรมะที่กล่าวนั้น ใครสอน สอนแก่ใคร มีบรรดา-
ธิบายว่าอย่างไร ตรงกับศาสนาของตนในข้อไหน หรือ สนับสนุน
ศาสนาของตนในแง่ใด**

**๓. นำไปโดยไม่ได้ออกว่ามาจากไหน เป็นคำสอน
ของใคร แล้วนำไปอธิบายเอาตามความเข้าใจของตน**

**๔. นำไปใช้พอเจ้าของผลลอ ไปโมเมเอาว่าเป็นของ
ตน หรือ สิ่งที่พระเจ้าของตนประทานไว้แก่โลก**

การนำธรรมะไปใช้ ๒ ข้อแรกไม่มีปัญหาอะไร ประเด็น
ที่เราท้วงติงจึงมีเพียงข้อ ๓-๔ เท่านั้น ข้อนี้ฟังดูตัวอย่างง่าย ๆ
ในกรณีของลิขสิทธิ์หนังสือ ใครก็ตามสามารถที่จะนำข้อความ

ในหนังสือต่าง ๆ ไป อ้างอิง ในการเขียน การพูดของตน โดยอ้าง
ที่ไปที่มาไว้ชัดเจน แต่ถ้าแอบคัดลอกเขาไปพิมพ์ เพื่อให้คนเข้าใจ
ว่า เป็นความคิดเห็นของตน **“นั่นคือการละเมิดลิขสิทธิ์”**
เจ้าของหนังสือสามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายได้

นี่แหละคือประเด็นหลักที่เกี่ยวกับพระธรรม ซึ่งเราทวง
ดิง ขอให้เลิกการกระทำในลักษณะนั้น หากต้องการอยู่ร่วมกัน
ฉันมิตรจริง ๆ อย่าลืมว่าหลักการใหญ่ของศาสนาแต่ละศาสนา
นั้น ถือเป็นหลักธำรงพระศาสนาเหล่านั้นทีเดียว เช่น

- พระพุทธศาสนามีพระรัตนตรัยเป็นหลัก การโน้มน้าว
คนให้ปฏิเสธการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ถือว่าเป็นการทำลาย
หลักใหญ่ของพระพุทธศาสนา เพราะฐานแห่งพระศาสนาอยู่ที่
ตถาคตโพธิสัทธา คือมีความเชื่อในพระปัญญาเครื่องตรัสรู้ของ
พระพุทธเจ้าเป็นประการสำคัญ

- ศาสนาคริสต์เอง มีพระเจ้าเป็นหลักยึดเหนี่ยวที่สำคัญ
คริสตศาสนิกถ้าขาดความเชื่อในความมีอยู่ของพระเจ้าแล้ว
ศาสนาคริสต์ก็ดำรงอยู่ไม่ได้ ดังที่**พ.อ.อิงเกอร์ โบล** กล่าวไว้
ว่า

**“ศาสนาคริสต์ จะละทิ้งไม่ให้มีพระเจ้าช่วยไม่ได้
เพราะละทิ้งข้อนี้เสียแล้ว ก็เท่ากับล้มละลายศาสนาคริสต์ที่
เดียว เพราะฉะนั้นศาสนาคริสต์จึงจำเป็นต้องอ้างอยู่ว่า การ
อ้อนวอนยอมได้สมประสงค์ของผู้อ้อนวอน เพราะท่านที่เป็น**

ใหญ่กว่าธรรมดา ท่านยังคงประทานความชอบแก่ผู้ที่ยังศรัทธาอยู่”

- การตั้งธรรมะออกจากกฎตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า จึงเป็นความจงใจที่จะทำลายศรัทธาในพระพุทธเจ้า พระธรรมโดยตรง เพราะหลักการของพระพุทธศาสนาในขั้นนี้ เป็นดังพระนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในเทศนาเสือป่ากัณฑ์ที่ ๕ ตอนหนึ่งว่า

“ในศาสนาพระพุทธเจ้า ไม่มีสิ่งใดที่บ่มน้ำใจ ไม่มีสิ่งใดที่จะบังคับให้ตนต้องเชื่อถือด้วยความภักดี พระพุทธเจ้าย่อมทรงเพาะความจงรักภักดีในใจของเราทั้งหลายด้วยธรรมอันแท้จริง อันทรงแสดงให้เราทั้งหลายได้เห็นอย่างแจ่มแจ้ง เห็นสิ่งทั้งปวงที่ทรงแสดงว่าเป็นความจริง ความดี ถ่องแท้ น่าเลื่อมใส และแม้เราปฏิบัติตามธรรมของพระพุทธเจ้าได้แล้ว อย่างน้อยที่สุดก็เป็นคนดี มีคนนับหน้าถือตา และเราจะไม่ประทุษร้ายต่อเพื่อนบ้าน ธรรมของพระพุทธเจ้าที่ตรัสสั่งสอนเราทั้งหลายนั้น เราย่อมเข้าใจได้ไม่ว่าบุคคลชั้นใด และไม่มีข้อหนึ่งข้อใดซึ่งจะเหมือนอย่างของเขา คือบังคับมนุษย์ให้ต้องมีความภักดีในเบื้องต้น

ความภาคภูมิใจซึ่งเราทั้งหลาย มีต่อสมเด็จพระบรมศาสดาของเรานั้นย่อมมี เพราะเรารู้สึกพระคุณอันยิ่งใหญ่ของท่าน เรารู้สึกพระคุณซึ่งมีอยู่แก่เราทั้งหลาย ทรงพระเมตตาหวังพาเราให้ข้ามห้วงแห่งความทุกข์ไปได้ บ่อนี้เป็นบ่อซึ่งจับใจเราทั้งหลาย ทำให้เราทั้งหลายรู้สึกรัก และความรักอันนี้บันดาลให้เราทั้งหลายเกิดความภาคภูมิใจ เมื่อสิ่งใดเป็นพระพุทธรูปจนแล้ว สิ่งนั้นก็เป็นสิ่งซึ่งเราทั้งหลายพยายามตั้งใจศรัทธาด้วยความเคารพ

สรุปความว่า ที่แลเห็นผิดกันได้ในศาสนาเรากับศาสนาคริสต์มีอยู่ดังนี้ คือ

- ศาสนาคริสต์ต้องเริ่มที่ความภาคภูมิใจก่อนแล้วจึงจะเชื่อถือได้

- ฝ่ายศาสนาพระพุทธเจ้าเริ่มด้วยเชื่อนิยมนิยาม เลื่อมใสก่อนแล้ว จึงเกิดความภาคภูมิใจ.

ทั้งสองศาสนาอย่างไหนจะเป็นอย่างดี อย่างไหนจะเป็นอย่างที่เราควรผู้มีสติปัญญา จะนิยมนับถือเลื่อมใส อย่างไหนควรจะกำกับใจแก่เราทั้งหลายผู้อ้างว่าตนมีสติปัญญา?”

๑๘. เมื่อเกิดกรณีขัดแย้งกันขึ้น มีคนที่อ้างตนว่าเป็นชาวพุทธเป็นอันมาก ท่านบอกว่าความเสื่อมหรือความเจริญของพระพุทธศาสนา ขึ้นอยู่กับพุทธบริษัททั้ง ๔ คนภายนอกไม่อาจจะทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมได้ จึงไม่เห็นมีความจำเป็นอะไรที่จะไปตอบโต้ ทั้งถึงการกระทำของคริสต์โรมันคาทอลิก เพราะอย่างไร ๆ เขาก็คงทำอะไรเราไม่ได้ ข้อนี้มีข้อเท็จจริงอย่างไร?

- เรื่องนี้มีประเด็นที่เราควรทำความเข้าใจหลายประเด็นด้วยกัน คือ

๑. พระพุทธศาสนาจะเสื่อมหรือเจริญ ขึ้นอยู่กับพุทธบริษัทจริงหรือ? ข้อนี้เราต้องย้อนไปที่พระสูตร ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ และนำมาอ้างกันว่า พระองค์ตรัสถึงอะไร ? เราพูดกันในเรื่องอะไร? ข้อนี้ทรงแสดงไว้ในสังฆกรรมปิฎกกฎปฐกสูตร สังยุตตนิกาย นิทานวรรค เป็นการตรัสตอบปัญหาของพระมหากัสสปเถระ เมื่อเสด็จประทับ ณ พระเชตวันโดยตรัสตอบคำถามที่ว่า

“อะไรเป็นเหตุปัจจัยที่สมัยก่อนสิกขาบทน้อย คนบรรลุมรรคมาก แต่บัดนี้สิกขาบทมากคนกลับบรรลุมรรคน้อย” รับสั่งตอบความว่า

“กัศสปะ ที่เป็นอย่างนี้เพราะสัตว์เลวลง พระสังฆธรรม กำลังจะเลือนหายไป สิกขาบทมีมากขึ้น แต่คนบรรลอรหัตผล น้อยลง ตราบใดที่สังฆธรรมปฏิรูปยังไม่เกิดขึ้นในโลก ตราบนั้นพระสังฆธรรมก็จักไม่เลือนหายไป เมื่อใดสังฆธรรมปฏิรูปเกิดขึ้นในโลก เมื่อนั้นพระสังฆธรรมจะเลือนหายไป เหมือนทองเทียมยังไม่เกิดขึ้นตราบใด ทองแท่นย่อมไม่หายไปตราบนั้น เมื่อใดทองเทียมเกิดขึ้น ทองคำธรรมชาติจึงจะหายไป จันใด พระสังฆธรรมก็มีลักษณะเช่นเดียวกันจันนั้น คือสังฆธรรมปฏิรูปยังไม่เกิดขึ้น สังฆธรรมก็จะไม่เลือนหาย เมื่อสังฆธรรมปฏิรูปเกิดขึ้น สังฆธรรมก็จะเลือนหายไป.

กัศสปะ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ ก็ยังพระสังฆธรรมให้เลือนหายไปไม่ได้ ที่แท้โมฆบุรุษในโลกนี้ต่างหาก เกิดขึ้นมาก็ทำให้พระสังฆธรรมเลือนหายไป

จากนั้นทรงชี้ประเด็นอื่นที่ทำให้เกิดความผันเพื่อน เลือนหายไปแห่งพระสังฆธรรม คือ พุทธบริษัท ๔ ในพระธรรมวินัยนี้ ไม่เคารพ ไม่ยำเกรงในพระรัตนตรัย สิกขา สมาธิ ถ้ามีลักษณะตรงกันข้าม คือพุทธบริษัท ๔ ในพระธรรมวินัยนี้มีความเคารพ ยำเกรงในพระรัตนตรัย สิกขา สมาธิ ย่อมเป็นไปเพื่อความตั้งมั่น ไม่ผันเพื่อน ไม่เลือนหายไปแห่งพระสังฆธรรม

จากข้อความในพระสูตรนี้ เป็นการบ่งบอกให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ปัจจัยที่ให้พระสังฆธรรมคือ พระปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ จะเลือนหายไปเพราะปัจจัยสำคัญคือ

“เกิดสังฆกรรมปฏิรูป คือคำสอนปลอมแปลง ปลอมปนขึ้นในพระพุทธศาสนา”

ปัจจัยที่จะให้สังฆกรรมปฏิรูปเกิดขึ้น พระสังฆกรรม
อันตรธานไปจากโลกเพราะ

**๑. โมฆบุรุษ คือคนเลวทรามในโลกนี้ เกิดขึ้น
มาแล้วทำให้พระสังฆกรรมเสื่อม**

**๒. พุทธบริษัทขาดความเคารพ ยำเกรง ใน
พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ สิกขา และสมาธิ**

ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าในแง่ของบุคคลแล้ว ทรงแสดงไว้ทั้ง
“คนนอกและคนใน” พร้อมทั้งจะเป็นปัจจัยให้พระสังฆกรรมเสื่อม
ทั้งนั้น ข้อนี้มีหลักฐานยืนยันได้ในทางประวัติศาสตร์ ทั้งใน
อินเดีย ลังกา ทิเบต เกาหลี จีน เวียดนาม เขมร ลาว เป็นต้น

พึงสังเกตว่าในพระสูตรนั้น พระพุทธเจ้าตรัสหมายเอา
เฉพาะพระสังฆกรรมทั้ง ๓ คือ พระปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ซึ่งจะ
เสื่อมไปเพราะคนสองฝ่ายคือ โมฆบุรุษในโลกนี้ กับพุทธบริษัท
เอง แต่ที่เราพูดกันอยู่นั้นเราหมายรวมทั้งพระพุทธศาสนา ซึ่ง
องค์ประกอบของคำศาสนา กว้างกว่าคำว่าสังฆกรรม ศาสนา
ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ

**๑. ศาสดา คือท่านผู้ประกาศตั้งศาสนา หรือท่านผู้
สอนดั้งเดิม**

๒. ศาสนธรรม คือคัมภีร์ทางศาสนา รวมถึงข้อความที่ท่องจำกันมา และนำมาจดจารึกลงไว้เป็นอักษร หรือหลักคำสอนทั้งมวล

๓. ศาสนบุคคล คือคณะบุคคลที่ทำหน้าที่สืบต่อพระศาสนา รวมถึงศาสนิกในศาสนานั้น ๆ ที่ท่านกำหนดคุณสมบัติหน้าที่ไว้แตกต่างกันออกไป ตามคตินิยมของแต่ละศาสนา

๔. ศาสนสถาน คือสถานที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น วัด โบสถ์ สุเหร่า และปูชนียสถานต่าง ๆ ที่ศาสนิกในศาสนาถือว่าเป็นที่เคารพสักการะ

๕. ศาสนพิธี คือพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา ตลอดถึงสัญลักษณ์คือเครื่องหมายของศาสนา และวัตถุอันเป็นที่เคารพสักการะของศาสนานั้น ๆ

ปัญหาที่เราวิตก จนถึงมีการท้วงติง ดักเตือนกันเป็นเพราะ “ศาสดาถูกดูหมิ่น ศาสนธรรมถูกบิดเบือน จนเป็นลัทธิธรรมปฏิรูป ศาสนพิธีถูกลอกเลียน ดัดแปลง ศาสนวัตถุถูกย่ำยี ทำลาย ศาสนบุคคลถูกหลอกลวง แอ้งบิง ชึ่งแน่นนอนการกระทำเหล่านี้คงเกิดจาก

“โมฆบุรุษ คือคนที่มีเจตนาเลวร้ายในโลกนี้ และ บริษัททั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์บางคนของเราเอง” ตามนัยแห่งพระสูตรที่ยกมาในตอนต้น

**๑๙. เรื่องนี้ถ้าเราปล่อยให้มันเป็นคลื่นกระทบฝั่ง
เสียเลย โดยไม่มีการโต้ตอบ ชี้แจงอะไรไม่ดีหรือ
เพราะมีคนที่ดีถือว่าตนเองเป็นชาวพุทธพูดกันว่า พระ
พุทธศาสนาสอนไม่ให้โต้ตอบเมื่อมีคนด่าว่า โดยท่าน
อ้างว่าพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในพรหมบาลสูตร
อะไรคือความจริงในเรื่องนี้?**

- นั่นสิ, เรื่องนี้ได้ยินคนพูดกันมาก แต่น่าสังเกตคือส่วน
มากจะเป็นฆราวาส ที่เข้าใจว่าคงเข้าใจหลักธรรม ประวัติของ
พระพุทธศาสนาได้ดีพอเหมือนกัน เรื่องนี้จึงต้องพูดกันอย่างมี
หลักฐานว่า ตามประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนานั้น เมื่อเกิด
สิ่งที่เป็นศาสนภัยจากคนภายนอกท่านทำอย่างไร จากคนภายใน
ท่านทำอย่างไร ในกรณีของภัยจากคนภายนอกฟังดูตัวอย่างดัง
นี้

**๑. ในพรหมบาลสูตรทรงสอนให้ไม่โกรธเมื่อเขาทำ
หนิตติเตียนพระรัตนตรัย ในกรณีที่เป็นเรื่องไม่จริง แต่
ฟังกล่าว “แก้” ให้เห็นโดยความไม่เป็นจริงว่า นั่นไม่จริง
ไม่แก้เพราะเหตุนี้ ๆ**

เมื่อเขากล่าวขมขมย่องก็ไม่ควรหลงดีใจเฟลิดเฟลิด
ในคำขมนั้น

**๒. ในพระวินัยปิฎก มหาวรรค เมื่อพระสารีบุตรและ
บริวารออกบวช มีการปลุกระดมในกรุงราชคฤห์ ท่านองว่า**

พระพุทธเจ้าพราดามีจากภรรยา พราดลูกจากพ่อแม่ รัชสั่งให้พระออกไปชี้แจงให้ชาวบ้านเขาเข้าใจว่าอะไรเป็นอะไร?

๓. ในพระวินัยปิฎก ภิกขุวิภังค์ เมื่อพระเทวทัตแยกตนออกไปจากสงฆ์ ออกไปโฆษณาชวนเชื่อให้ชาวบ้านเข้าใจหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาสับสน รัชสั่งให้พระออกไปประกาศให้ชาวบ้านทราบว่า การกระทำทั้งหมดของพระเทวทัต จะถูกหรือผิดไม่เกี่ยวข้องกันกับสงฆ์ส่วนใหญ่

๔. เมื่อสถาบันสงฆ์ถูกคุกคามด้วยการดามปัญหาในลักษณะต่าง ๆ จากพระยามิลินท์ พระนาคเสนเถระทำหน้าที่โต้ตอบปัญหาเหล่านั้น

๕. เมื่อพระพุทธศาสนาถูกคุกคามจากคริสต์ศาสนาในลังกา ตั้งแต่ปอร์ตุเกส ฮอลันดา อังกฤษ ปกครองลังกาโดยลำดับ จนสถานการณ์ทางพระพุทธศาสนาทรุดโทรมหนัก อุกริครอนสัทธิในด้านต่าง ๆ จนบางยุคมีสามเณรเหลือเพียงองค์เดียวทั้งประเทศ พระพุทธศาสนากลับฟื้นตัวขึ้นมาได้ เพราะการที่พระคุณานันทะ แห่งเมืองโกฏฏเกุ ท้าวไต่วาทะกับบาทหลวงกันหลายวัน จนชนะบาทหลวงในที่สุด ท่านอนาคาริกธรรมปาละรับช่วงการทำงานต่อมา จึงสามารถฟื้นฟูพระพุทธศาสนาขึ้นมาได้

ในกรณีที่เกิดอันตรายจากคนใน สมัยพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติพระวินัย มีการลงโทษแก่พระเหล่านั้น ในยุคหลังเมื่อมี

ปัญหาเกิดขึ้นจากคนใน ท่านจัดทำสังคายนาลหลายครั้งหลายหน ท่านที่จัดการชักชวนทำสังคายนาล้วนแล้วแต่เป็นพระทั้งนั้น และที่สำคัญคือท่านเหล่านั้นเป็นพระอรหันต์ เช่น พระมหากัสสปเถระ พระยสกาภิกษุบุตรเถระ พระโมคคัลลีบุตรเถระ และได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารบ้านเมืองทุกคราวไป

หลักการโต้ตอบตามแนวพระพุทธศาสนา จึงเป็นเรื่องของการปฏิบัติให้เหมาะสมแก่กรณีที่เราจะใช้คำว่า **“ธัมมานุ-ธัมมปฏิบัติ คือปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ที่สมควรแก่เหตุการณ์ กรณี บุคคล กาล เทศะ เป็นต้น**

อย่าลืมว่า พระธรรมนั้นไม่ประกอบด้วยกาลจริง แต่การใช้ธรรมะต้องดูกาลเป็นต้นเป็นองค์ประกอบด้วย เช่น คำจริงเป็นคำไม่ตาย แต่การพูดความจริงนั้นต้องดูองค์ประกอบคือ เรื่องนั้นต้องเป็นธรรม มีประโยชน์ พูดถูกกาล และต้องดูคนฟังประกอบด้วย ปัญหาเรื่องนี้เป็นปัญหาระดับสังคม ซึ่งต้องยึดหลักที่ทราบกันแพร่หลายคือ

- ยกย่องคนที่ควรยกย่อง เมื่อเขามีการกระทำที่ควรยกย่อง

- ตำหนิคนที่ควรตำหนิ เมื่อเขามีการกระทำที่ควรตำหนิ

**๒๐. หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่บาทหลวง
และนักวิชาการของคริสต์ศาสนา นิกายโรมัน-
คาทอลิก นำไปบิดเบือน เปลี่ยนแปลงนั้นมีมากไหม?
ขอให้ยกตัวอย่างมาบางประการ.**

- ว่ากันตามหลักความเป็นจริงแล้วถือได้ว่า เป็นการ
บิดเบือน เปลี่ยนแปลงทั้งหมดเลยทีเดียว คือหมดทั้งพระพุทธ-
ศาสนา เพราะอะไร? เพราะว่า

- เขาบอกว่า “ในเมื่อพระพุทธเจ้าตรัสสอนความ
จริง ความจริงนั้นย่อมมาจากพระเจ้าเช่นกัน, การรับรู้ธรรมะ
ของชาวพุทธ ต้องนับว่าเป็นการรับรู้พระเจ้าในลักษณะหนึ่ง”
(พระไตรปิฎกสำหรับชาวคริสต์)

- พระธรรมมาเกิดเป็นมนุษย์เพื่อแสดงความรัก
แท้ให้เห็น ในชีวิตของพระเยซูเจ้า....พระธรรมองค์นี้จะ
สุข อัดดา มาเกิดเป็นมนุษย์ซึ่ง อนิจจัง ทุกข์ อนัตตา เพื่อ
มนุษย์จะได้รับสภาพนิจจัง สุข อัดดา จากพระธรรม พระ
ธรรมเป็นบุตรองค์เดียวของพระเจ้า มนุษย์ที่รักสภาพ นิจจัง
สุข อัดดา ก็ได้เป็นบุตรบุญธรรมของพระเจ้าด้วย” (ปีชอพ
รัตน์ บำรุงตระกูล)

ข้อความเหล่านี้สรุปได้ว่า “พระเจ้านั้นเป็นต้นเหตุ
ของสรรพสิ่ง การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เป็นผลจากการ
ช่วยเหลือของพระเจ้า แม้พระธรรมเองคือบุตรองค์

**เดียวของพระเจ้าที่มาก็คในโลกรเพื่อช่วยมนุษย์ให้
เข้าถึงสภาพที่เรียกว่า นิฉง สิบ อัดดา”** ซึ่งเป็นการ
บิตเปื่อนทำลายมาแต่ยอดแห่งพระพุทธรศาสนาตั้งกล่าวแล้วใน
ตอนต้น

ประเด็นสำคัญที่เราต้องแยกให้ออกคือ **ฐานแห่ง
ปรัชญาของพุทธ กับ คริสต์ วางอยู่บนฐานคนละฐานกัน**
การนำเอาหลักธรรมระดับสูงของพระพุทธรศาสนา เข้าไป
อธิบายกันเองโดยอาศัยศรัทธาของตนที่วางอยู่บนพื้นฐานต่างกัน
จึงไม่เป็นผลดีทั้งแก่คริสต์ศาสนา และ พระพุทธรศาสนา ซึ่งผิด
กับปรัชญากรีกโรมัน ที่มีฐานเดียวกันกับคริสต์ศาสนา จึง
สามารถอธิบายหนุนกันได้ ฐานแห่งปรัชญาที่แตกต่างกันอย่าง
สำคัญ คือ

- ในแง่ของสังสารวัฏ คริสต์ศาสนาถือว่าสรรพสิ่ง
สรรพสัตว์มาจากพระเจ้า หากทำจิตวิญญานให้ถึงความ
บริสุทธิ์ร้อยเปอร์เซ็นต์แล้ว เมื่อถึงวันพิพากษาวิญญานเหล่า
นั้นจะเข้าอยู่ร่วมกับพระเจ้า เป็นคู่รับใช้พระเจ้า เป็นความ
สุขชั่ววันนั้นครออยู่บนสวรรค์ ซึ่งหมายความว่าชีวิตมาจากไหนจะ
กลับคืนไปสู่ที่นั่นแนวนเคียวกับปรัชญาสาบขณะที่ว่า จิตแยก
มาจากปรมาตมัน เมื่อทำจิตให้บริสุทธิ์จะกลับเข้าไปรวมกับ
ปรมาตมันอีก หรือ พรหมณ์นอกว่าคนเราจะเข้าไปอยู่ร่วมกับ
พระพรหม อันเป็นผู้สร้างโลก สรรพสัตว์นั่นเอง แนวคิด

นี้พระพุทธศาสนาเรียกว่าเป็นมิจฉาทิฎฐิ ประเภทที่เรียกว่า “สัสสตทิฎฐิ คือความเห็นว่าโลก บิวิตเป็นบองเที่ยง”

- สังสารวัฏทางพระพุทธศาสนาถือว่า ไม่อาจนับได้ว่าเริ่มมาจากไหน เพราะมีลักษณะหมุนเป็นวงกลมที่เรียกว่า ภวัจกร หรือ วัฏฏจักร ประกอบด้วยวงจร ๓ ประการ คือ

๑. วงจรกิเลส มีกิเลสที่เป็นหลักคือ อวิชชา ความไม่รู้ ตัณหา ความทะยานอยาก อุปาทน ความยึดมั่นถือมั่น

๒. วงจรกรรม คือ สังขารและกรรมภพ คือ ขาป บุญ และ อรูปฌาน

๓. วงจรผลแห่งกรรม คือ วิญญูณ นามรูปอายตนะ ผัสสะ เวทนา หรือ บิวิต

จุดหมายปลายทางของพระพุทธศาสนา จึงไม่ใช่การดำรงอยู่ในภาวะอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นผลจากการทำลายวงจรกิเลส คือ อวิชชา อุปาทน ได้แล้ว เข้าถึงภาวะที่เรียกว่านิพพาน

อย่างที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในทักขสสูตร สังยุตตนิกาย ความว่า “ภิกษุทั้งหลาย สงสารนี้กำหนดที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลายไม่ได้ เมื่อเหล่าสัตว์ผู้มีอวิชชาทางกันไว้ มีตัณหาเป็นเครื่องพัวพันไว้ ท่องเที่ยวไปมาอยู่ ที่สุดเบื้องต้นย่อมไม่ปรากฏ”และทรงแสดงถึงหลักการและวิธีการ อันนำไปสู่

จุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนาไว้ในวัชชีสูตร สังยุตตนิกาย ความว่า

“เพราะไม่ได้ตรัสรู้ ไม่ได้แทงตลอดอริยสัจ ๔ เราและเธอทั้งหลาย จึงเล่นไป ท่องเที่ยวไปยังสารวัณนี้ ตลอดกาลนานอย่างนี้....ภิกษุทั้งหลาย ทุกขอริยสัจทุกขสมุทัยอริยสัจ ทุกขนิโรธอริยสัจ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ อันเราด้วยเธอทั้งหลายด้วย ตรัสรู้แล้ว แทงตลอดแล้ว ตัดหาในภพชาติสูญแล้ว ตัดหาที่จะนำไปสู่ภพสิ้นแล้ว บัดนี้ ภพใหม่ไม่มี”

อันเป็นการแสดงว่า พระพุทธศาสนาไม่ยอมรับว่า การบังเกิดในรูปแบบใดก็ตาม ว่าเป็นจุดหมายปลายทาง เพราะเหตุปัจจัยที่ทำให้อยู่สุขนานแสนนานในพรหมโลกนั้น พระพุทธเจ้าบำเพ็ญได้ตั้งแต่ศึกษาในสำนักของอาฬารดาบส และอุทกดาบส แล้ว แต่ทรงเห็นว่าไม่ใช่หนทางที่แท้จริงสำหรับพระองค์ จึงลาออกจากสำนักอาจารย์ทั้งสอง นิพพาน จึงไม่มีการเกิด ไม่มีภพ ไม่ว่าเรียกว่าอย่างไรก็ตาม เพราะเมื่อมีภพ ชาติ ก็ต้องเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เรื่อยไป

- ในแง่ของกรรม ความสุข ความทุกข์ ในชีวิตของคน คริสต์ถือว่าเป็นมรดกบาปที่มนุษย์รับสืบท่อมาจากบรรพบุรุษมนุษย์คือ อาดัม อีวา คนเราจะได้รับความสุข พ้นจากบาปจำต้องอาศัยความภักดีในพระเจ้า และการคล้อยตามของพระเจ้าเป็นสำคัญ จึงเป็นเรื่อง “เทวนิยม”

- ในแง่นี้พระพุทธศาสนาแสดงว่า บาป บุญ ความดี ความชั่ว สุข ทุกข์ของคน เกิดขึ้นจากกรรม คือการกระทำของคนแต่ละคนเป็นสำคัญ คนเราจะทำดีก็ได้ดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว ผลแห่งการกระทำความดีทำให้คนมีความสุข ทำชั่วทำให้คนมีทุกข์ ถ้าไม่ต้องการทุกข์ ต้องเว้นเหตุแห่งความทุกข์ด้วยตนเอง พระพุทธศาสนาจึงเป็น กรรมนิยม หรือ สัจนิยม พระพุทธศาสนาจึงมีหลักสายกลาง คือ

“ไม่ถือว่าชีวิตเป็นของเที่ยงแท้มาจากไหนกลับไปที่นั้น อย่างสัสสตทิฎฐิ ไม่ถือว่าตายแล้วขาดสูญไปเลย ไม่ต้องเกิดอีก อย่างอุจเจตทิฎฐิ ที่ถือว่าขาดสูญ พระพุทธศาสนาอยู่ตรงกลางระหว่างความเห็นสองแนวนี้

ปรัชญาพื้นฐานของพุทธ-คริสต์ จึงมีลักษณะขนานกันไป โดยมีจุดหมายปลายทางคนละจุดหมาย และกรรมวิธีไปสู่จุดหมายก็คนละหลักกัน แต่สามารถที่จะเดินทางเคียงกัน หรือตามกันได้ ถ้าต่างฝ่ายต่างอยู่ใน “ช่องทาง” ของตน ไม่คิดปาดหน้ากัน หรือเบียดให้อีกฝ่ายตกถนน เพื่อตนจะเป็นนักขับรถสายไปทุกช่องทาง

๒๑. ขอให้ยกตัวอย่างหลักธรรมสำคัญๆ ที่คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ตู๋ บิดเฒ่ามาเป็นตัวอย่างบางข้อ พร้อมกับชี้ให้ทราบด้วยว่า ประเด็นนั้นพระพุทธศาสนาสอนไว้อย่างไร?

- จะให้ยกบางประการนั้นคงได้ แต่ถ้าจะเอามาทั้งหมดคงใช้เวลาอีกนาน เพราะมากเหลือ และคนที่อธิบายได้มั่วที่สุดคือ ท่านที่ใช้นามว่า “ฯพณฯ บิชอป รัตน์ บำรุงตระกูล” จะยกตัวอย่างที่ท่านผู้นี้เขียนไว้บางข้อ เช่น

๑. ไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คริสตศาสนาก็สอนไว้เช่นกัน เพราะเป็นความจริงสากล.

- ข้อที่ว่าไตรลักษณ์เป็นกฎความจริงสากลนั้นถูกต้อง เพราะสรรพสัตว์และสรรพสิ่งย่อมตกอยู่ในไตรลักษณ์คือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา แต่ข้อที่ว่าในศาสนาคริสต์ก็สอนเช่นเดียวกันนั้น ถ้าพูดถึงในคัมภีร์ไบเบิลแล้วไม่จริง ถ้าสอนกันเมื่อ ๑๐ กว่าปีมานี้ในเมืองไทยคงจริง เพราะเป็นการดำเนินงานตามแผนการร่วมมือที่พวกตนได้ประโชนดังกล่าวในตอนต้น

๒. สภาพเปลือยคือ สภาพอนัตตา ความสำนึกว่าตนเปลือยกายอยู่ และความตายก็คือ อนัตตา คือ ไม่มีตัวตนที่จะยึดมั่นถือมั่น ความอยากกินผลไม้ต้องห้าม เพื่อจะได้ตาสว่างและเป็นเหมือนพระเจ้า เป็นอภิปาที่ทำให้เกิดตัณหา ความอยาก

- ข้อความข้างบนนี้มั่วไปหมด ถ้าไม่นำเอาคัมภีร์อนัตตาของพระพุทธศาสนาเข้าไปใช้ก็ไม่มีปัญหา

ที่มีปัญหาเพราะอนัตตาในความหมายของพระพุทธ-
ศาสนานั้น ท่านหมายถึงการที่ “ธรรมทั้งหลายไม่อยู่
ในอำนาจของเรา ไม่มีใครเป็นเจ้าของที่แท้จริง เมื่อ
แยกย่อยออกไปแล้วไม่มีตัวตน สัตว์บุคคล เราเขาแต่
ประการใด และตรงกันข้ามกับสิ่งที่เรียกว่า อัตตา ไม่
ทราบว่าคริสตนในประเทศอื่นอ่านข้อความข้างต้น
เข้าใจหรือเปล่า?

๓. คริสตศาสนา ก็สอนอนัตตาในเรื่องหนึ่งคือ
ตน ในบาปกำเนิด ซึ่งเป็นความเห็นแก่ตัว

- ข้อนี้ตรงกันข้ามเลย คำว่าตนท่านเรียกว่า
อัตตา ตนในบาปกำเนิดที่ว่าจึงตรงกับอาตมันตอนเกิด
กำหนดในประภคติ จนแยกเข้ามาอยู่ในประภคติของ
สาขบะเป็ยบเลย.

๔. เมื่อมนุษย์ได้รับสภาพใหม่คือเป็น นิจจัง สุป
อัตตา เขาจะรู้ว่าฉันเกิดใหม่แล้ว ฉันนิจจังแล้ว ฉันสุบ
แล้ว ฉันมีอัตตา อัตตาใหม่ที่ได้รับนี้พ้นจากบาป

- นี่ก็อีก คือ การพยายามถึงพระนิพพานให้
เป็นของตน คือเหมือนกับสวรรค์ของตน แต่ความที่เที่ยง
เป็นสุบ เป็นอัตตาที่ว่าเพราะพ้นจากบาปนั้น คือ ปรึบญา
สาขบะไม่ใ้พุทธ ที่น่าเกลียดจึงอยู่ที่บิดเบือน
พยัญชนะ อรรถะของศัพท์ทางพระพุทธศาสนานั้นเอง

๕. บางคนปฏิบัติธรรมถึงขั้นพระอรหันต์หรือนักบุญ หมายความว่า อุตตาเข้มแข็งมาก ส่วนอนัตตาอ่อนมาก จนไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ตน ถูกควบคุมไว้ได้เป็นอย่างดี

- ข้อนี้ต้องการแสดงว่า พระอรหันต์ในพระพุทธศาสนา กับ นักบุญในคริสต์ศาสนาเป็นอันเดียวกัน โดยลืมหลักสำคัญของการเป็นพระอรหันต์ หรือพระอริยบุคคล กับการเป็นเซนต์ว่าแตกต่างกันมาก เช่น

๑. การเป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ จนเกิดญาณ คือ ความรู้ในอริยสัจ ๔ การเป็นพระอริยบุคคลของท่านจึงเป็นการรู้ด้วยตนเอง

- การเป็นเซนต์หรือนักบุญในศาสนาคริสต์ เกิดจากการแต่งตั้งของคนในยุคหลัง และเป็นการตั้งหลังจากท่านเหล่านั้นตายไปนานแล้ว

๒. พระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา ระดับต่ำสุดคือพระโสดาบัน จะต้องละสังโยชน์ ๓ ประการ คือ ความเห็นเป็นเหตุถือตัวถือตน ความสงสัยในพระรัตนตรัยเป็นต้น และการถือมั่นด้วยอำนาจศีลวัตรปฏิบัติที่ไม่ยุติด้วยเหตุผล

- เซนต์ในศาสนาคริสต์ ไม่ยอมรับนับถือพระรัตน-
ตรัยในฐานะที่ท่านเป็น ยิ่งก่อนสังคายนาวาติกัน มองพระพุทธเจ้า
เป็นชาตาน มองพระสงฆ์เป็นพวกนอกเรียดด้วย เป็นต้น

๓. ความเป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา สัม-
พันธ์กับการปฏิบัติตามองค์อริยมรรคจนไม่อาจจะแยกออกจาก
กันได้ ตามนัยแห่งมหาปริณิพพานสูตร ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง
แก่สุภัททปริพพาชกความว่า **“อริยมรรคไม่มีในพระธรรม-
วินัยใด พระอริยบุคคลทั้ง ๔ ย่อมไม่มีในพระธรรม-
วินัยนั้น อริยมรรคมีองค์ ๘ มีอยู่ในธรรมวินัยใด พระ-
อริยบุคคลมีอยู่ในธรรมวินัยนั้น”** ก่อนที่จะพูดถึงพระอริย-
บุคคล จึงจำต้องพูดถึงข้อปฏิบัติที่จะทำให้บุคคลเป็นพระอริย-
บุคคลเสียก่อน เพราะไม่ใช่เรื่องที่ใครจะแต่งตั้งใครให้เป็น
พระอริยบุคคลกันได้ สำหรับในพระพุทธศาสนา

- ก่อนที่คริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิกจะยกฐานะ
ให้เซนต์ในศาสนาแห่งตน มีฐานะเดียวกับพระอรหันต์ จึงควร
ทบทวนว่าโดยหลักธรรมที่ปรากฏในพระคัมภีร์คริสตธรรมนั้น
มีขอบข่ายการปฏิบัติที่เป็นอริยมรรคมีองค์ ๘ ตามเนื้อหาที่
พระพุทธเจ้าทรงอธิบายไว้หรือไม่ อย่าลืมนะว่า

**พระอรหันต์ในพระพุทธศาสนา และเซนต์
ในศาสนาคริสต์ ต่างก็เป็นผู้เข้าถึงความสมบูรณ์ใน**

ศาสนาของตน เป็นปฏินิยบุคคลที่ควรแก่การยอมรับ
นับถือสำหรับศาสนิกของแต่ละศาสนาที่อยู่แล้ว ไม่
มีความจำเป็นอะไรที่จะเกณฑ์ให้เขตนเป็นพระอริย-
บุคคล ตามความหมายของพระพุทธศาสนาหรือ

๒๒. ทราบว่า มีหลักฐานยืนยันว่า นอกจาก
จะมีการบิตเบียน กต ลกฐานะ พระพุทธเจ้า พระ-
ธรรม พระสงฆ์แล้ว ยังมีการปฏิเสธผลแห่งการปฏิบัติ-
ธรรม และกตหลักธรรมสำคัญด้วยหรือ?

- ใช่, เรื่องนี้ถ้าเราอ่านรายละเอียดแล้ว จะพบว่าเป็น
เรื่องขำที่สุด คือธรรมะข้อเดียวกันถ้าเป็นการปฏิบัติตามคำสอน
ของพระพุทธเจ้าจะไม่มีผลอะไร แต่ถ้าปฏิบัติตามพระเยซูของ
เขา จะกลายเป็นยอดแห่งความดีไปเลย บางเรื่องสับสนจนไม่รู้ว่
ธรรมะข้อไหนมีลักษณะ หน้าที่ ผลอย่างไร เช่น

- หนังสือ “เราคือผู้ที่โลกรอคอย โคธ สมร
เรื่องชาญ” อ้างเป็นพุทธทำนายเป็นใจความว่า พระพุทธเจ้า
ได้ตรัสตอบปัญหาของพราหมณ์เฒ่า มากกราบทูลถามพระ-
พุทธเจ้าว่า

“มนุษย์และพราหมณ์ทั้งหลายจะจำศีลกันนานเท่า
ไรจึงจะรอดพ้นบาปได้?”

จากนั้นก็บอกว่าพระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธผลการ
ทอดกฐิน รักชาติ ๕-๑๐-๒๒๗ ตั้งเกล้า่านพันโกฏิ หรือ
๕๐

ยกมือไหว้ถวายตัวเผ่าตัวเป็นเครื่องบูชา หรือ ภาวนาวันละ ๕ ครั้ง ก็ไม่สามารถรอดพ้นไปได้ การทำอย่างนั้นจะได้บุญนิดเดียว เท่ากับเส้นผมของเด็กอ่อนที่อยู่ในท้องแม่มาตั้ง ๘ เดือนเลย แม้จะเข้าประตูสวรรค์ก็ยังไม่ได้เลย เพราะบาปของมนุษย์มากนัก หนานัก เมื่อพราหมณ์ถามว่า

“ดังนั้นจะให้ข้าทั้งหลายทำอย่างไร?” เขาบอกว่า พระพุทธเจ้าตรัสว่าให้ท่านทั้งหลายทำทาน แสวงหาพระอริยองค์หนึ่ง ที่จะมาโปรดโลกช่วยท่านทั้งหลายภยันตรายนั้น พระองค์นั้นคือพระศรีอริยเมตไตร” แล้วพูดวกไปวนมาสรุปว่าพระศรีอริยเมตไตร ก็คือพระเยซู

ข้อนี้คนที่เข้าใจศาสนาจะเห็นได้อย่างเด่นชัดว่า เป็นการปฏิเสธการปฏิบัติตามหลักศีลสมาธิปัญญาของพระพุทธศาสนาว่าไม่มีผลแต่กลับเชิดชูศาสนาของตนขึ้นเลิศลอย เพียงแต่ทำ “ทาน” อย่างเดียวเท่านั้น กลับสามารถช่วยให้พบพระศรีอาริย์ คือ พระเยซูได้ แต่บอกว่าการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ซึ่งสามารถทำลายได้ทั้ง โลก โกรธ หลงว่า แม้จะเข้าถึงประตูสวรรค์ก็ไม่ได้ ฝากท่านที่ทำลายโลกอย่างเดียวกลับมีผลมาก

โดยลืมไปว่าการทอดกฐินที่เข้าปฏิเสธนั้น ก็คือ การทำทานนั่นเอง

แม้แต่คริสต์เองก็ยังนำเอาพิธีทอดกฐินไปใช้กัน

เมื่อปฏิเสธว่าไม่มีผลแล้วไม่ทราบว่าจะไปใช้ทำไม? แปลกจริงๆ.

- หนังสือ **“พระไตรปิฎกสำหรับชาวคริสต์”** โดยอดีตบาทหลวง กীরติ บุญเจือ ได้แสดงขั้นตอนแห่งการปฏิบัติของเซกบุคคลในศาสนาคริสต์ไว้ว่า แบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ

๑. ระเบียบวิสุทธิมรรค ปฏิบัติมุ่งตัดกิเลสเป็นเอกและสร้างคุณธรรมเป็นรอง

๒. ระเบียบรังสีมรรค มุ่งสร้างคุณธรรมเป็นเอกและตัดกิเลสเป็นรอง เพราะกิเลสเบาบางมากแล้ว ไม่สู้จะเป็นอุปสรรค

๓. ระเบียบสหัชฌมรรค ผู้ที่ตัดตัวกูของกูได้อย่างเด็ดขาดแล้วจะมีชีวิตพระเจ้า หรือชีวิตแห่งพระพรชทานอย่างสมบูรณ์

หมายความว่าอย่างไร?

หมายความว่า หลักการปฏิบัติของคริสต์นั้นไกลกว่าพระพุทธศาสนา ๒ ชั้น เพราะ**วิสุทธิมรรค** ในทางพระพุทธศาสนานั้น คือการปฏิบัติให้สมบูรณ์ใน**ศีล สมาธิ ปัญญา** เห็นความจริงตามพระไตรลักษณ์ด้วยปัญญอันชอบจนละกิเลสได้สิ้นเชิงเป็นพระอรหันต์ในที่สุด แต่คริสต์กลับจัดเป็นระยะแรกแห่งการปฏิบัติพรตเท่านั้น คริสต์ยังต้องผ่านอีกตั้ง ๒ ชั้น แต่ ๒ ชั้นที่ว่านั้นอันที่จริงคือ วิสุทธิมรรคในทางพระพุทธศาสนานั้นเอง ที่นำคิดขึ้นไปยิ่งกว่านั้นคือ ในหน้าที่ ๖๗ ได้บอกไว้ชัดเจนว่า

“ในช่วงระยะเวลาอันสั้น ที่พระเยซูทรงมีเวลาสำหรับอบรมสาวกนั้น พระองค์ทรงมีความจำเป็นที่จะต้องวางรากฐานแห่งข่าวดีเท่านั้น พระองค์ไม่ทรงมีเวลาและก็ไม่ทรงมีพระประสงค์ จะกำหนดวิธีนำเพ็ญพรต เพราะสาวก

และคริสตชนจะแสวงหาเองได้ในภายหลัง และปรากฏว่า คริสตชนต่อ ๆ มา ทุกยุคทุกสมัยมุ่งแสวงหาวิธีบำเพ็ญพรตกัน เรื่อยมา จนมีการแบ่งคริสตชนออกเป็นหลายระดับ”

ซึ่งสรุปแล้วคือ “ปุณฺชน เสพบุคคล อเสพบุคคล” เหมือน พระพุทฺธศาสนา

ข้อความเหล่านี้มีประเด็นที่ควรจะหาคำตอบได้เป็นอัน มาก เช่น

๑. พระเยซู มีอายุเป็นศาสดาอยู่นานถึง ๓ ปี ถ้าท่านรู้ และตั้งใจจะสอนเรื่องการบำเพ็ญพรตโอกาสมากเกินพอแล้ว สำหรับคนระดับพระเจ้า ที่พระบิดามอบธรรมอย่างสมบูรณ์มา ให้ พระพุทธเจ้าที่คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก บอกว่าเป็นเพียง “ปกาสก” ของพระเจ้า ที่พระเจ้ามอบธรรมะบางส่วนมาให้ นั้น กลับสามารถแสดงธรรมเพียงครั้งเดียว คือ พระธัมม-จักกัปปวัตตนสูตร ที่ครอบคลุมเนื้อหาพระพุทฺธศาสนาทั้งหมด ไว้ได้ พระธรรมที่ทรงแสดง ๔๕ ปีสามารถสรุปลงในปฐม-เทศนาได้ทั้งหมดด้วยเวลาทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตรไม่ เกิน ๑ ชั่วโมงเท่านั้น

๒. ที่ว่าสาวกและคริสตชนได้แสวงหาวิธีบำเพ็ญพรตกัน เรื่อยมานั้น น่าจะบอกว่ามาจากไหน? ที่สงสัยเพราะว่า

คำทุกคำที่ใช้เรียกกัน ไม่ว่าจะเป็นปุณฺชน เสพบุคคล อเสพบุคคล ฌาน พรต ล้วนแต่เป็นคำที่ใช้ในพระพุทฺธศาสนาทั้ง นัน

๒๓. มีหลักฐานอย่างอื่นอีกไหม ที่ทำให้พวกเราชาวพุทธบังใจในพฤติกรรมของคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก?

- ที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ได้มีรายงานสถานการณ์ทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทยต่อกรุงวาติกันโดยละเอียด บอกทั้งจุดบอด จุดอ่อน จุดแข็งของพระพุทธศาสนาทั้งฝ่ายสงฆ์ และ ฆราวาส เมื่อเราได้อ่านแล้วทำให้ขบขันใจมากกว่า

๑. ทำไมบาทหลวงคริสต์จึงไม่รายงานเรื่องของตนเองเพียงอย่างเดียว ตามแบบการรายงานสำหรับศาสนาทั่ว ๆ ไป ทำไมจึงรายงานสถานการณ์ของพระพุทธศาสนา พร้อมกับบอกจุดอ่อน จุดแข็ง จุดบอดของพระพุทธศาสนาในส่วนของการปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ ความรู้สึกของประชาชนต่อพระพุทธศาสนา รายงานลักษณะนี้เป็นรายงานสำหรับใช้ระหว่างประเทศที่เป็นคู่ศึกจะพึงกระทำต่อกัน หรือประเทศหนึ่งต้องการจะรุกรานประเทศหนึ่งเท่านั้น จึงจะรายงานออกมาในลักษณะอย่างนี้ ปัญหาที่น่าแสวงหาคำตอบในกรณีของโรมันคาทอลิกมีเป็นอันมาก ข้อสำคัญว่าใครจะตอบปัญหานี้ได้ เช่น

- พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ทำไมอดีตบาทหลวงกิริติ บุญเจือ จึงนำเอาพระไตรปิฎก พร้อมด้วยหลักธรรมไปวิจย อธิบายเอาด้วยสำนึกของตนเอง แล้วตั้งชื่อว่า พระไตรปิฎกสำหรับชาวคริสต์?

- วารสารแสงธรรมปริทัศน์ เป็นเรื่องของศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกโดยเฉพาะ ทำไมเนื้อหาในหนังสือเล่มนั้น จึงนำเอาเรื่องราว หลักธรรม เหตุการณ์ในพระพุทธศาสนาไปวิพากษ์ วิจารณ์ เชื่อมโยง บิดเบือนเพ้อลด กด พระรัตนตรัย อันเป็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนา

- คัมภีร์ไบเบิล เดิมทีเดียวจารึกด้วยอักษรเฮบรู แต่ทำไมปัจจุบันจึงมีไบเบิลภาษาบาลีเกิดขึ้นได้ ทั้ง ๆ ที่จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยืนยันว่าภาษาบาลีเป็นภาษาจารึกคัมภีร์ของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเท่านั้น

- การกล่าวอ้างว่า หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก มีอยู่ในคัมภีร์ของตน ทั้งที่เป็นเรื่องทางวิชาการ แต่ทำไมจึงไม่บอกที่ไปที่มาในคัมภีร์ไบเบิลให้ผู้อ่านตรวจสอบ หาความเข้าใจเพิ่มเติมเล่า?

- เป็นไปได้ไหม การที่ได้จัดแปลคัมภีร์ไบเบิลเป็นภาษาบาลี คือบันไดขั้นแรกที่น่าไปสู่การตูดกลืนหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา โดยนำมาเชื่อมต่อกับหลักการที่วาดกันวางไว้ว่า “ในธรรมบัญญัติด้วยพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ได้แสดงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่สุบุม แบนเนียน เกี่ยวกับวิธีการที่จะกลมกลืนเอาศาสนพิธีและรูปแบบต่าง ๆ ทางศาสนา ของศาสนาอื่น ที่มีอยู่แล้วให้รวมเข้าเป็นของคริสต์ศาสนา”

จากนั้นจึงมีการสร้างหลักเพื่อปรับแนวทาง ให้เกิดการยอมรับว่า “พระเจ้าคือองค์ความจริงเมื่อพระพุทธเจ้า

ตรัสรู้ความจริง ความจริงนั้นก็ต้องมาจากพระเจ้า” แล้วเชื่อมต่อด้วยข้อความที่ยกมาแล้วที่ว่า “เราต้องยอมรับว่าการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มีพระเจ้าเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย” จากนั้นจึงบอกว่าพระธรรมมาเกิดเป็นพระเยซู แล้วเสนอแนวความคิดของตนให้คนอื่นยอมรับว่า

“แม้ทุกศาสนาสอนพระธรรมอันเดียวกัน(ปรมาตม-สัจจะ) และมุ่งไปยังโลกุตระอันเดียวกัน แต่พระธรรมในแต่ละศาสนาไม่เท่ากัน พระธรรม (พระเยซูคริสต์) สอนมนุษย์ให้มีปัญญา รู้และเข้าใจ และมีประสบการณ์ถึงพระธรรมในโลกุตระ แต่ในแบบโลกิยะที่มนุษย์เข้าใจได้ทางพระเยซูคริสต์มากกว่าศาสนาอื่น เพราะเป็นศาสนาของพระธรรมเองอย่างสมบูรณ์”

จากนั้นจึงเน้นให้เห็นผลจากการปฏิบัติว่า

“คนต้องพึงธรรม ซึ่งเกิดเป็นมนุษย์คือพระเยซูคริสต์เจ้า มนุษย์ทุกคนอยู่ในสภาพอนิจจัง ทุกข์ อนัตตา ต้องพึงพระธรรมคือพระเยซูมาช่วยเปลี่ยนสภาพของตนจากอนิจจัง ทุกข์ อนัตตา ให้เป็น นิจจัง สุข อัตตา”

แต่เนื่องจากมีเป้าหมายในการอธิบายศาสนาว่า

“พึงระวังไม่ลดองค์พระคริสต์เจ้า ลงมาให้ต่ำลงในระดับผู้วิเศษหรือระดับเท่า ๆ กันกับมหาบุรุษอื่น ๆ ในโลกนี้ที่เป็นมนุษย์เท่านั้น เช่น พระพุทธเจ้า นางจู้ (บาทหลวงสำราญ วงแสงี่ยม แสงธรรมปริทัศน์ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓ หน้า ๓๗)

ด้วยเหตุนี้จึงมีการกวาดต้อนทุกสิ่งทุกอย่างในพระพุทธศาสนา ให้มาเกี่ยวข้องกับพระยะโฮวาทั้งหมด โดยเฉพาะการนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เข้าไปเป็นของตนเอง แล้วอธิบายเอาตามสบายจนถึงมีเป้าหมายที่จะเขียนอรรถกถาขึ้นมาเอง อธิบายเอง ดังที่อดีตบาทหลวงกิริติ บุญเจือ ได้แสดงความตั้งใจไว้ ในหนังสือปรัชญาอินเดียน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุทธปรัชญาตอนหนึ่งว่า)

“จะต้องดำเนินการวิจัยในขั้นอื่น ๆ คือ จะต้องวิจัยแต่ละเรื่องอย่างจริงจัง พร้อมทั้งรายละเอียดกว่า อาจจะนำเอาไปใช้ในคริสตศาสนาได้อย่างไรบ้าง อย่างเช่นกฎแห่งกรรม ความทุกข์ ความหลุดพ้น อนัตตา การเวียนว่ายตายเกิด ปฏิจ্ঞสมุปบาท สมาธิ อภิญญา...หรืออาจจะวิจัยโดยเขียนอรรถกถาคัมภีร์เล่มใดเล่มหนึ่งขึ้นมาใหม่ ให้ใช้อธิบายคำสอนของคริสตศาสนาได้ ก็นับว่าเป็นการเปิดแนวทางอย่างเห็นได้ชัด”

ซึ่งกรณีนี้ต้องยกย่องท่านผู้วิจัยว่า ยังยอมรับว่าหลักธรรมทั้งหมดเป็นคำสอนในพระพุทธศาสนาอยู่ เป็นแต่จะวิจัยเพื่อนำไปปรับใช้ในศาสนาคริสต์ แต่ที่น่าคิดคือถ้าออกมาถึงสร้างอรรถกถาขึ้นมาเอง คงจะเข้าแนวที่ยกตัวอย่างมาแล้วในตอนต้น

การบิดเบือนหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่มีการเชื่อมโยงกันจากवादิกันถึงประเทศไทยนี้

เป็นไปได้ไหม ที่เมื่อมีการท้วงติงจากชาวพุทธ ทาง
คริสตจักรจะนำเอาคัมภีร์ไบเบิล ที่แปลเป็นภาษาบาลีไว้พร้อม
แล้ว ออกมาเผยแพร่เพื่อยืนยันว่า เป็นหลักธรรมที่มีอยู่ในคัมภีร์
ของตนจริง ๆ

ถ้าเรื่องเดินมาถึงขั้นนี้ ท่านที่แปลให้ซึ่งได้ตายไปเมื่อไม่กี่
ปีมานี้ คงจะสำนึกเสียใจมากทีเดียว

แต่คิดว่าคงไม่เดินไปถึงขั้นนี้แน่ เพราะนักศึกษาพระ
พุทธศาสนารู้ดีว่า ใครเป็นคนแปลไบเบิลเป็นภาษาบาลี แปลเมื่อ
ไร ด้วยความจำเป็นและเหตุผลอย่างไร ทั้ง ๆที่ท่านผู้แปลเป็น
เปรียญธรรม ๖ ประโยค ที่มีลูกศิษย์ลูกหามาก และเป็น
พุทธมามกะที่เคร่งครัดมากด้วย มรดกส่วนนี้ยังคงสืบเนื่องมาถึง
บุตรธิดาของท่านในปัจจุบัน

**๒๔. ขอบทราบบลัทธิฐานที่เป็นนโยบายโดย
ตรง จากวารสารแถลงกิจวาทิกัน ที่เรียกว่า บุลเลติน
ทางประการ เพื่อเป็นหลักฐานว่า การที่เรานำเรื่อง
เหล่านี้ขึ้นมาพูดกัน ไม่ใช่เป็นการกระทำแบบตื่น
ตูม หรือหวาดระแวง วิทยา ต่อคริสตศาสนาอย่าง
ที่มีคนบางพวกนำมาพูดกัน ตามหน้าหนังสือพิมพ์ และ
การแสดงความคิดเห็นของคนบางพวกว่า “เป็นความไม่
เข้าใจกัน หรือเป็นความเข้าใจผิดของชาวพุทธเอง”**

- เรื่องนี้ไม่มีปัญหาอะไร แต่ต้องทำความเข้าใจที่เป็นพื้นฐานเสียก่อนว่า

๑. เรื่องศาสนาเป็นเรื่องที่ออกจะละเอียดอ่อน การศึกษาหาความเข้าใจ เชื่อมโยง หลักฐาน เหตุผล จะต้องอาศัยการกระทำที่ติดต่อกัน และมีวิญญูณรักพระศาสนาจริง ๆ จะทำในลักษณะที่ **“ฟังไม่ได้ศัพท์ จับไปกระเดียดหาได้ไม่”**

๒. หนังสือประกอบการศึกษานั้น จะต้องอ่านหลายเล่ม จากแหล่งต่าง ๆ กัน พร้อมด้วยระยะเวลาที่หนังสือนั้น ๆ ออกมาตามลำดับก่อนหลัง และต้องเป็นการมองด้วยความรู้สึก **“เป็นมิตร”** ต่อทุกฝ่ายแม้แต่ศาสนจักรคริสตังเอง ไม่ใช่เหมาเอาว่าคนทุกคนคิด และทำอย่างนั้นทุกคน แต่เมื่อเป็นคำสั่งของสำนักเลขาธิการเพื่อผู้ไม่นับถือคริสต์ศาสนา ซึ่งมีฐานะรองลงมาจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ แม้ท่านเหล่านั้นจะมีความรู้สึกเป็นมิตรกับชาวพุทธอย่างจริงใจ ไม่ต้องการจะทำอะไรให้เป็นที่กระทบกระเทือนใจต่อกัน แต่เมื่อเป็นนโยบายที่สั่งตรงมาจากเบื้องสูงคือ **“กรงวาทิกัน”** ซึ่งเป็นอาณาจักรแห่งจิตวิญญูณที่แท้จริงของท่านเหล่านั้น ท่านก็ต้องจำเป็น จำใจ ทำตามบัญชา เพราะคำสั่งจากวาทิกันสำหรับโรมันคาทอลิกมีความศักดิ์สิทธิ์รองจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ทีเดียว

ฝ่ายท่านที่รู้สึก ไม่ยอมรับ นับถือ ชาวพุทธอยู่เป็นพื้น อธิษาศัยแล้ว แน่นอน ต้องกระโจนเข้าไปใส่เต็มตัว เพื่อความพอใจของตนเอง และสนองงานของวาทิกัน พระพุทธศาสนาจึงกลาย

เป็นผู้มุ่งร้ายทั้งจำใจและจงใจ เป็นวิสัยที่ชาวพุทธผู้ตระหนักรู้
ในเหตุผลด้านต่าง ๆ จะต้องไม่มีความเห็นว่า

เรื่องกรรมดา เขาทำอะไรเราไม่ได้หรอก หรือ อย่างก่อให้เกิด
เกิดความแตกแยกกันเลย เป็นต้น เพราะนั่นคือ

ปมาโท มจฺจุโน ปทํ ความประมาทเป็นทางแห่งความ
ตาย

ใครมีความรู้สึกเช่นนี้ ถือว่าเป็นการเดินสวนทางกับพระ
พุทธเจ้า ซึ่งได้ตรัสสอนไว้ก่อนปรินิพพานว่า

อุปฺปาทเทน สมฺปาทถ เธอทั้งหลายจงยังประโยชน์ตน
และประโยชน์คนอื่นให้สมบูรณ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด

ทั้งนี้เพราะว่า **อุปฺมตฺโต อมตํ ปทํ** ความไม่ประมาท
เป็นทางไม่ตาย

จากคำถามข้างต้นนั้น เพื่อให้ชาวพุทธ ชาวคริสต์ ผู้มี
วิจรณญาณพอสมควร ได้อ่านข้อความจากวารสารแกลงกิจ
ซึ่งออกโดยสำนักเลขาธิการ เพื่อผู้ไม่นับถือคริสตศาสนา แห่ง
กรุงวาติกันโดยตรง จึงขอนำข้อความจากวารสารแกลงกิจ
หรือ บุลเลติน ที่ท่านแปลไว้บางข้อ จากหลายเล่มด้วยกัน ท่านผู้
ต้องการจะตรวจสอบสามารถตรวจสอบได้ โดยดูจากตัวเลขใน
“วงเล็บ” เช่น (๑.๔-๕) หมายความว่า จากหน้าที่ ๔-๕ ของ
วารสารแกลงกิจ เล่ม ๑ ซึ่งจะได้นำข้อความเหล่านั้นมาให้ศึกษา
เป็นตัวอย่าง เพื่อศึกษา พิจารณาตัดสิน บางข้อดังต่อไปนี้

(๑.๔-๕) เป็นความสำคัญอย่างยิ่งยวด ทั้งเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน (ของคริสตศาสนจักรโดยส่วนรวม) และทั้งเพื่ออนาคตของวารสารแกลงกิจนี้เอง ที่ทุก ๆ ท่านจะต้องตระหนักไว้จริงดีว่า วารสารแกลงกิจนี้เป็นเอกสารลับสงวนเฉพาะสำหรับบาทหลวงตั้งแต่ชั้นบิชอปขึ้นไป และสำหรับบุคคลบางท่านที่เหล่าบิชอปหรือทางสำนักเลขาธิการนี้ได้กำหนดหมายตัวไว้สำหรับทำงานเสวนาได้อาลอทเท่านั้น ถ้าหากท่านบิชอปทั้งหลายเห็นว่ามิใช่ประโยชน์ที่จะคัดลอกพิมพ์ใหม่ซึ่งบทความหรือข่าวสารใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเพียงบางส่วนหรือตลอดทั้งเรื่องนั้น ๆ ก็ดี ก็ให้ตีพิมพ์ได้ แต่ต้องไม่ระบุแหล่งที่มา อีกประการหนึ่งด้วยเหตุที่ว่า วารสารนี้เป็นเอกสารลับจึงมีพึงบอกแจ้งให้สื่อมวลชนล่วงรู้

(๗.๑๒) เกียรติคุณสำหรับภูมิปัญญาเหล่านั้นจะต้องไม่เหลือไว้ให้แก่คนนอกศาสนาคริสต์เหล่านั้นเลย ดังนั้นเราจะต้องพูดถึงการที่เหล่าปิตาจารย์ยอมรับคุณค่าแห่งภูมิปัญญาของศาสนานอกรีตเหล่านั้น เพียงในแง่ของการรวมกลืนเข้ามา เพราะว่าความคิดแบบคริสต์จะต้องมีความสำคัญนำหน้าเสมอไป ภูมิปัญญาของศาสนาอื่น ๆ ถูกเลือกเอามาอ้างใช้ให้สอดคล้องเป็นไปตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ สัญลักษณ์ของศาสนาอื่น ๆ ถูกนำมาดัดแปลงเพื่อเสริมความสูงเด่นของพระเยซูคริสต์ และในที่สุดคำสอนของศาสนาอื่น ๆ ได้รับการตีความหมายใหม่ (ให้

เป็นแบบคริสต์) โดยสิ้นเชิง ศาสนาอื่น ๆ ไม่มีความสำคัญในตัว
ของมันเอง จะมีความหมายอยู่เพียงประการเดียวก็ตรงที่เศษแห่ง
สัจธรรมอันน้อยนิดที่พอจะมีอยู่บ้างในศาสนาเหล่านั้น

ประเด็นสำคัญตามความเห็นของเหล่าปิตาจารย์นั้นคือ
สัจธรรมที่มีหลงอยู่บ้างในศาสนาอื่น ๆ นั้น โดยที่แท้แล้วเป็น
ของศาสนาคริสต์ ดังเช่นที่ JUSTIN ได้เฉลยแก่ผู้ตั้งปัญหาถาม
เขาไว้ว่า **“ไม่ใช่เราคิดเหมือนพวกศาสนาอื่น ๆ แต่พวก
ศาสนาอื่น ๆ ต่างหากที่ได้ยึดเอาสัจธรรมของเราไปใช้ใน
คำสอนทุก ๆ อย่างของเขา”** บรรดาเหล่าปิตาจารย์ทั้งหมดจะ
กล่าวเป็นเสียงเดียวกันเช่นนี้หมด เพราะท่านเหล่านั้นมีความเห็น
ว่า สัจธรรมเหล่านี้เป็นเมล็ดพันธุ์แห่งพระคริสตธรรม โดยมุ่ง
หมายเอาแต่เฉพาะสัจธรรม หาได้นึกไปถึงตัวศาสนาอื่น ๆ
ที่มีสัจธรรมเหล่านั้นอยู่ไม่ ดังนั้นเหล่าปิตาจารย์จึงมีความเห็น
ว่า บรรดาศาสนาและปรัชญาอื่น ๆ ทั้งหมดเป็นเพียงกองพะเนิน
ของความผิดพลาดอันเป็นผลิตผลจากบาปของมนุษย์ และ
เมื่อก้าวให้ถึงที่สุดแล้วก็ถือเป็นผลิตผลของปีศาจร้ายนั่นเอง

(๘.๑๕) คริสตศาสนจักรไม่ได้อยู่ในยุคสมัยของเหล่าปิตาจารย์อีกแล้ว ในสมัยก่อนนั้นคริสตศาสนจักรจัดได้ว่าอยู่ในวัย
หนุ่มอันแบ่งบาน ซึ่งได้แสดงออกอย่างเปิดเผยถึงความหวังอันเต็ม
เปี่ยมในอนาคตและพร้อมที่จะพิชิตโลกได้อย่างรวดเร็ว สถาน-
การณ์ในปัจจุบันนี้แตกต่างกับสมัยนั้น ศาสนาอื่น ๆ ที่มีใช้

ศาสนาคริสต์มีศาสนิกชนคิดรวมกันแล้วมากกว่าชาวคริสต์
ศาสนิกชนส่วนข้างมากของศาสนาอื่น ๆ ไม่ได้เห็นว่าคริสต์-
ศาสนจักรเป็นพลังแห่งอนาคต นี่คือเหตุผลที่ทำให้เราต้องยกเลิก
ความคิดที่จะโจมตีศาสนาอื่น ๆ ซึ่งหน้า แล้วหันมาใช้ในการเสนา
ไคอาลอปแทน พร้อมไปกับการแสวงหาคคุณค่าอันแท้จริงและ
ชุมปัญญาทางศาสนาของทุก ๆ ศาสนา ดังนั้นเราจะต้องไม่ลังเล
ใด ๆ เลยในการแสวงหาจุดร่วมทุก ๆ อย่าง กับศาสนาอื่น ๆ ไม่
ใช้การแสวงหาสิ่งซึ่งจะก่อให้เกิดการแบ่งแยกกับศาสนาอื่น ๆ

(๕.๑๐๕) (คริสต์ศาสนจักร) มีการเปลี่ยนแปลงท่าทีใหม่
ดังนี้ ผู้ที่มีใจคริสต์ศาสนิกชนจะได้รับการแลมองและความรักจาก
เรา ไม่ว่าเขาเหล่านั้นจะเป็นเช่นไรก็ตาม ด้วยว่าในรหัสยาภาพ
อันไม่อาจหยั่งถึงนั้นอย่างน้อยที่สุดเขาก็มีศักยภาพที่จะกลายมา
เป็นประชาชนหรือเป็นสาวกของพระเยซูคริสต์ได้ ซึ่งจากองค์
พระเยซูคริสต์นั่นเอง พวกเขาจึงได้รับคุณธรรมและสัจจธรรม
มาบ้าง ถึงแม้ว่าคุณธรรมและสัจจธรรมเหล่านั้นจะถูกฝังจมอยู่ใน
ระบบศาสนาอื่น ๆ อันบกพร่องและผิดพลาด แต่คุณธรรมและ
สัจจธรรมเหล่านั้นก็ยังมีค่าควรแก่ความเคารพและความรักจาก
เรา โดยผ่านทางคุณธรรมเหล่านั้นนั้นแหละที่พระเยซูคริสต์
จะสามารถเสด็จเข้าไปประทับในห้วงลึกแห่งดวงใจของเขาได้
โดยที่เขาเหล่านั้นจะไม่รู้ตัวเลย

(๕.๑๑๒) แทนที่เราจะเมินเฉยต่อความสามารถทำหน้าที่
ช่วยให้รอดซึ่งมีสำรองอยู่บ้างบางส่วนในศาสนาอื่น ๆ เราจะ

เอาความสามารถเช่นนี้ของศาสนาเหล่านั้นมาจัดแสดงเพื่อทำให้เหล่าศาสนาที่มีใช้คริสต์ทั้งหลายพากันบรรจบรวมเข้าสู่ความสมบูรณ์เต็มรอบของความเป็นศาสนาและของความสามารถช่วยให้รอดแห่งคริสตศาสนา

(๗.๑๔) การเสวนาได้อาสาทนั้นบ่งบอกอยู่ว่ามีการยอมรับคุณค่าของผู้ร่วมเสวนา แต่จะต้องไม่ยอมรับความเท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์แบบว่ามีอยู่ในระหว่างเรากับคู่เสวนา ทั้งนี้คริสต์ศาสนาเป็นมรรคาแห่งอุดมคติ เพราะหมายถึงองค์พระเยซูคริสต์ผู้ทรงเป็นผลสรุปรวบยอดแห่งการไขแสดงของพระเจ้า..... ศาสนาคริสต์เป็นทั้งศาสนาที่ก้าวหน้าและเป็นศาสนาที่ถึงจุดสุดยอด ดังนั้นจึงหาใช่เหมือนกับศาสนาอื่น ๆ ไม่

(๑๐.๓๑) สภาสังคายนาวาติกันที่สองยอมรับว่าศาสนาอื่น ๆ ก็มีความรู้เกี่ยวกับสัจธรรมอยู่บ้าง ถึงแม้ว่าจะยังไม่เข้าถึงความรู้ที่สมบูรณ์ก็ตาม แต่กระนั้นความรู้ที่ศาสนาอื่น ๆ มีอยู่ล้วนแล้วแต่ได้รับมาจากพระเจ้าองค์เดียว ผู้ทรงเป็นสัจธรรมในตัวพระองค์เอง

(๑๐.๓๔) สัจธรรมที่มีอยู่ในศาสนาอื่น ๆ เป็นได้อย่างมากก็เพียงแค่ความจริงทางปรัชญาเท่านั้น และประสบการณ์เกี่ยวกับพระเจ้าที่มีอยู่ในศาสนาอื่น ๆ เป็นได้อย่างมากก็เพียงแค่ความเต็มใจในการใช้ความคิดเชิงปรัชญาเท่านั้น

(๕.๑๑๓) ชาวคริสต์ขอยืนยันอย่างหนักแน่นว่ามีมรรควิธีแห่งความรอดอยู่เพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น เป็นมรรควิธีซึ่งในที่สุดแล้วศาสนิกชนของศาสนาอื่น ๆ จำต้องหันมาเดินตามเสมอ หากว่าไม่โดยจะแจ้งก็โดยแฝงนัย มรรควิธีนี้ก็คือพระวรสารแห่งพระเยซูคริสต์เจ้า พระผู้ซึ่งได้ประทานเสรีภาพในการยอมรับนับถือให้แก่เรา แต่ไม่ใช่เสรีภาพในการเลือกรับ ไม่ใช่เสรีภาพของการประสมประสาน และก็ไม่ใช่เสรีภาพในการยอมรับรวมขอมทางศาสนวิทยาหรือทางศีลธรรมกับศาสนาอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะว่าประเด็นสำคัญไม่ใช่อยู่ตรงที่เราจะรวมตัวหรือแยกตัวกับใคร ๆ แต่ประเด็นสำคัญนั้นก็คือความจริงที่ถูกต้องอย่างแน่วแน่ในการสำแดงความสมบูรณ์เต็มรอบแห่งชีวิตทางศาสนา ซึ่งคริสต์ศาสนาได้นำมาสู่โลกตามพระประสงค์ของพระเจ้า

(๑๖.๓๙) การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน การเคารพซึ่งกันและกัน ระหว่างศาสนาต่าง ๆ ตลอดจนการเสวนาได้อาโลทที่ใช้พฤติกรรมเหล่านี้เป็นเครื่องสนองเป้าหมายที่ดี ทั้งหมดนี้ หาใช่เป็นเป้าหมายที่แท้จริงที่สุดของคริสต์ศาสนาไม่ ยิ่งในแง่ที่ว่าสิ่งเหล่านี้จะชักนำคริสต์ศาสนจักรไปสู่การยอมรับว่า ศาสนาทุกศาสนาเท่าเทียมเสมอกันทั้งหมดด้วยแล้ว ยิ่งไม่มีทางเป็นไปได้เลย ไม่ว่าจะในทางทฤษฎีหรือในทางปฏิบัติก็ตาม

(๑๑.๑๒๒) นักสอนศาสนาไม่ว่าจะเป็นบาทหลวงหรือเป็นฆราวาสจะต้องดำรงชีวิตให้กลมกลืนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ

วัฒนธรรมที่มีใช้ของชาวคริสต์ได้อย่างแท้จริง เพื่อที่ว่าจะได้เข้าใจถึงแก่นแท้แห่งชีวิตความเป็นอยู่ของเขาเหล่านั้น และเพื่อที่ว่าจะได้ใช้ประสบการณ์ทางศาสนาของคนเหล่านั้นเองเป็นพื้นฐานของการสอนศาสนาคริสต์ ให้ได้คนมานับถือคริสตศาสนาทั้งที่คงอยู่ในสภาพเดิมของเขานั้นเอง

(๖.๑๔๑) นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป การเสวนาได้อาลอทได้รับการกำหนดให้เป็นวิธีการที่ใช้ร่วมไปด้วยกันกับการสั่งสอน การเผยแพร่แบบมิชชัน กิจกรรมอภิบาลสัตบุรุษของบาทหลวง และกิจกรรมต่าง ๆ ของคริสตศาสนจักรที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะกลับใจมวลมนุษย์ให้หันมาบูชาพระเจ้า การเสวนาได้อาลอทจะต้องดำเนินควบกันไปและจะต้องมีอิทธิพลหนุนกิจกรรมทั้งหลายเหล่านั้นอย่างลึกซึ้ง

(๑๑.๘๕) ถ้าหากจะมีการอ้างขึ้นว่า การที่เราเข้าไปมีความใกล้ชิดสัมพันธ์กันกับศาสนาอื่นนั้น เป็นความพยายามของเราในอันที่จะทำให้ชาวพุทธเป็นชาวพุทธที่ดีขึ้นหรือทำให้ชาวมุสลิมเป็นชาวมุสลิมที่ดีขึ้น ก็นับได้มีความเข้าใจผิด จริยอยู่ที่จะมีว่าเราอาจจะมีส่วนช่วยให้ศาสนชนของศาสนาอื่นตื่นตัวและรู้สำนึกในความจริงบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งระบบการศึกษาในแบบของเขาที่เขาได้รับมาได้ปิดกั้นไว้ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ถึงแม้หากพวกเขายังคงคิดว่าการนับถือศาสนาเดิมของเขาเป็นสิ่งที่ดีที่สุดแล้วสำหรับตัวเขา การเข้าไปสัมพันธ์ของเราก็ก่อมไม่ช่วยให้

เขาเป็นคนที่ดีขึ้นเป็นธรรมดา แต่ไม่ใช่ความมุ่งหมายที่แท้จริงของเรา สิ่งที่เราต้องการจะทำอย่างแท้จริงนั้นก็คือการช่วยผลักดันศาสนิกชนของศาสนาอื่น ๆ เหล่านั้นให้รู้ตัวหน้าไปกับพระเจ้า ให้ติดตามพระกระแสดงใจของพระองค์ไป

(๗.๑๕) ดังนั้นงานเผยแผ่แบบมิชชันจึงกำลังพัฒนาไปสู่ขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น การเผยแผ่แบบมิชชันนั้นไม่ใช่จำกัดเพียงแต่การเปลี่ยนใจปัจเจกบุคคลให้มานับถือคริสตศาสนาอีกต่อไปแล้ว แต่ภารกิจในบัดนี้คือการเปลี่ยนตัวศาสนาอื่น ๆ ทั้งศาสนาให้มาเป็นคริสตศาสนา

(๑๖.๔๐) การเสวนาได้อาลอท ซึ่งคริสตศาสนจักรช่วยทำกับศาสนาอื่น ๆ นั้น มีจุดหมายขั้นสุดท้ายเพื่อที่จะให้กลายเป็นแรงกระตุ้นสำหรับศาสนาเหล่านั้นให้เจริญก้าวหน้าไปในสังคมของเราซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงและขยายตัวอยู่นี้ ให้เขามุ่งหน้าและก้าวต่อไปในวิถีทางที่จะเข้าร่วมกันในครอบครัวใหญ่ของประชาบุตรทั้งหลายของพระเป็นเจ้าด้วยพระประสงค์ขององค์พระเป็นเจ้า

(๑๖.๔๐) คริสตศาสนจักรถืออย่างเคร่งครัดว่าการเสวนาได้อาลอทเป็นเพียงแต่การแสวงหาสิ่งที่จะมาเสริม ชาวคริสต์มิได้ต้องการที่จะละทิ้งสิ่งใด ๆ ที่ตนมีอยู่แล้ว แต่ชาวคริสต์รู้สึกว่าเป็นภาระหน้าที่ของตนในการที่จะต้องเอาใจใส่ศึกษาศาสนาอื่นที่มีใช้คริสตศาสนาให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ศาสนาทั้งหลายที่มี

ใช้คริสต์จะถูกเชิญชวนให้ตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์ฐานรากของศาสนาของเขาเอง แล้วก็หันมาชื่นชมนับถือพระศาสนจักรของพระเยซูคริสต์เจ้า (คือศาสนาอื่น ๆ จะมองเห็นความบกพร่องเสียหายของตนเองและมองเห็นความดีกว่า เหนือกว่าของศาสนาคริสต์)

(๖.๑๕๗) เพื่อให้การเสวนาได้อาลงได้ผลดี พวกเราแต่ละคนจะต้องเรียนรู้ผู้อื่น

(๖.๑๔๐) เราจะหาความรู้เกี่ยวกับผู้ที่มิใช่คริสต์ศาสนิกชนได้จากศาสตร์เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ สภาสังคายนาวาติกันที่สองได้ประกาศรับรู้และเร้าอย่างเป็นทางการให้มีการดำเนินงานวิจัยในศาสตร์ดังกล่าวนั้นต่อไปและให้เผยแพร่ผลการศึกษาริชาตินั้นในหมู่พวกเราเพื่อเป็นการเตรียมการเบื้องต้นสำหรับการเสวนาได้อาลงและการเผยแพร่แบบมิชชัน

(๔.๑๒-๑๕) การที่เราจะใช้ประโยชน์จากของดีในศาสนาอื่น ๆ ได้ดีขึ้นนั้น บ่ออกอยู่ในตัวถึงสิ่งที่เราจะต้องมั่นใจให้ได้เสียก่อนว่าผู้ที่เตรียมตัวบวชเป็นบาทหลวงจะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างหนักแน่นเพียงพอในคำสอนศาสนาของศาสนาอื่น ๆ ที่มีใช้คริสต์ศาสนา ผู้ที่เตรียมตัวบวชเป็นบาทหลวงจำเป็นจะต้องศึกษาให้รู้จักศาสนาอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องรู้จักเป็นอย่างดีเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ ซึ่งมีผู้นับถืออยู่ในประเทศที่เขา

๑๐๘

เหล่านั้นจะเข้าไปปฏิบัติงานแผ่อิทธิพลออกไป จะต้องแยกแยะเอา ศาสนธรรมที่แท้จริงอันทรงคุณค่าที่มีอยู่ในศาสนาอื่น ๆ ออกมาให้ได้โดยอาศัยพระคำเผยของพระเจ้าในศาสนาคริสต์มาเป็น เครื่องส่องทาง ให้ดำเนินการคิดพิจารณาหาหนทางจัดทำให้ (เห็นได้ว่า) ศาสนธรรมที่มีคุณค่าของศาสนาอื่น ๆ เหล่านี้จะ สามารถถึงความสมบูรณ์เต็มรอบได้ โดยการอาศัยคริสตศาสนา

(๕.๑๑๔) ก่อนจะแสดงตนว่าเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจสิทธิ ขาดทางศาสนาจากพระเจ้าคริสตศาสนจักรควรจะต้องพิสูจน์ ตนเองให้เขาเห็นเสียก่อนว่าตนเป็นผู้ที่มีคุณค่าควรแก่การที่เขาจะ ต้องรับฟังและเรื่องนี้ก็สำเร็จได้ด้วยอาศัยคุณูปการของคริสต ศาสนจักรที่มีต่อสังคม

(๔.๓๘-๓๙) จงทำการบริการรับใช้ในทุก ๆ ขณะที่ มี โอกาสเปิดให้ทำได้ และจงแสดงให้เห็นว่าเรามีความกรุณาและ ความเอื้ออาทร แต่ที่สำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่นใดก็คือการที่เราจะต้องทำ งานร่วมกับผู้อื่นเพื่อสร้างสรรค์ผลประโยชน์ร่วมกันและร่วม เสี่ยงภัยเสี่ยงอันตรายด้วยกัน ในประเทศที่มีสภาพเศรษฐกิจอ่อน แอและกำลังพัฒนานั้น วิธีทางที่ดีที่สุดที่จะดึงดูดความสนใจของผู้ ซึ่งไม่เคยเอาใจใส่ต่อเรา และเรียกร้องความสนใจจากผู้ซึ่งคิดว่า เป็นหน้าที่ของเขาที่จะต้องเกลียดชังเรา ให้สำเร็จได้นั้น มักจะ บรรลุเป้าหมายด้วยการที่เรารู้จักสรรหาวิธีการต่าง ๆ ที่ได้ผลที่ สุดเท่าที่จะหาได้มาใช้ในการเข้าณรงค์กับปัญหาความอดอยาก

ปัญหาความไม่รู้หนังสือ ปัญหาสงคราม หรือความทุกข์ยากเดือดร้อนใด ๆ ของสังคม นอกจากนั้นเราจะต้องสนใจเรื่องความยุติธรรมทางสังคม เช่นปัญหาการแบ่งแยกผิว การกดขี่ทางชนชั้น (เช่นการกดขี่ที่มีต่อกรรมกร เป็นต้น) ต่อจากนั้นก็ยังมีงานทางด้านการศึกษา การบริหาร ข้าราชการ ฯลฯ ที่เราจะต้องคอยใส่ใจพิจารณา

ต่อเมื่อเราสามารถได้รับความไว้วางใจและความเห็นใจจากประชาชนอย่างสนิทใจแล้วนั้นแหละ เราจึงจะเลื่อนความสนใจจากพฤติกรรมอันดีงามของเรามาเอาใจใส่ต่อความหวังและความเชื่อถือของเราซึ่งเป็นพลังผลักดันให้เรา มีพฤติกรรมที่ดีเช่นนั้น เมื่อถึงขั้นนี้แล้วการเสวนาใดอาลอลทก็เป็นอันได้รับการสถาปนาลงหลักปักมั่นแล้วอย่างสมบูรณ์แบบ

(๕.๑๑๕) เราจะเริ่มต้นด้วยกิจกรรมสาธารณกุศล แล้วเลื่อนไปสู่การกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันชั้น เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการประชุมพบปะกันในเรื่องทางวัตถุ ในการศึกษา ร่วมกัน ในการแลกเปลี่ยนบุคคลากร ในกิจกรรมส่วนรวมเพื่อเพื่อนมนุษย์ ในการสวดมนต์ภาวนา แต่เราจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์ได้เลยนอกเสียจากในพระองค์และเพื่อพระองค์เยซูคริสต์ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้แหละ งานเผยแผ่รูปแบบมิชชั่น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับยุคปัจจุบันยิ่งกว่ายุคใด ๆ ที่ผ่านมาแล้วนั้น ย่อมเป็นการเตรียมการปูหนทางที่ดี

ที่สุด และมีประสิทธิภาพที่สุด สำหรับรับเสด็จองค์พระเยซูคริสต์เจ้า

(๖.๑๕๓) หลังจากที่ได้ปฏิบัติการตามขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านั้นมาแล้ว กล่าวคือ ขั้นทำตนเองให้มันพร้อมดี (ขั้นประจักษ์ตัว) ขั้นทำตนให้เป็นที่ปรากฏรับรู้ของคนอื่น และขั้นของการอยู่ร่วมกัน บัดนี้ก็มาถึงหลักการขั้นที่สี่ กล่าวคือ การตั้งคำถามจากผู้อื่น ถามซักไซ้ให้เกิดความฉงนฉงายเริ่มโดยถามในที่ด้วยความสัมพันธ์อย่างธรรมดา ก่อน แล้วจึงถามด้วยถ้อยคำจริง ๆ โดยตั้งเป็นข้อเสนอให้คิด พร้อมกันนั้นก็เสนอแนะทางเลือกให้แก่เขา แต่เป็นทางเลือกซึ่งมีเป้าหมายขั้นสุดยอดอยู่เพียงประการเดียวคือจะนำไปสู่องค์พระเยซูคริสต์ให้ได้ เขาจะต้องได้รับการปลุกเร้า (ให้เดินไปตามทางเลือกนี้)

(๖.๑๕๔-๑๕๕) การติดต่อสื่อสารในยุคปัจจุบันทำได้มั่นคงเป็นหลักฐาน ในลักษณะที่ชัดเจนที่มีชีวิตชีวาและเข้มข้นยิ่งกว่ายุคสมัยใด ทั้งนี้โดยอาศัยวิทยุและโทรทัศน์ เราควรตั้งคำถามกับผู้รับข่าวสาร (ให้สนใจต่อคริสต์ศาสนา) ซึ่งในการดำเนินการเช่นนี้ถึงแม้ว่าเราจะต้องเสี่ยงต่อการได้รับการโต้แย้ง แต่นี่ก็ดีกว่าที่จะไม่ตั้งคำถาม เราเลยซึ่งย่อมหยาบความว่า เราจะเจียบหายและถูกลืมไปเลย ทางหนึ่งที่จะทำได้คือจัดตั้งสถานีกระจายเสียงคาทอลิกขึ้นในรูปแบบเดียวกับสถานีวิทยุแห่งพระนครวาติกัน แต่นี่ยังเป็นการไม่เพียงพอ เพราะผู้ที่มิใช่ชาว

คริสต์จำนวนมากไม่สนใจที่จะรับฟังสถานีวิทยุของคาทอลิก เพราะฉะนั้นเราจะต้องดำเนินการให้มั่นใจได้ว่าการเสวนาใดอาลอสที่ซึ่งกระทำไปเพื่อประโยชน์ของคริสตศาสนาจะต้องมีโอกาสดูเผยแพร่ในการกระจายเสียงของรัฐบาลและของเอกชน ในหลาย ๆ รูปแบบ การกระทำเช่นนี้จะเปิดโอกาสเพิ่มขึ้นอย่างไม่อาจจะประมาณได้ในการที่จะเข้าถึงผู้ฟังที่มีใจชาวคริสต์

(๑๐.๒๒) ท่าทีของคริสตศาสนาจักรควรจะเป็นเช่นไร ในเมื่อบัดนี้เราได้เผชิญหน้าอยู่กับการฟื้นฟูและการขยายตัวของ พระพุทธศาสนา ท่าทีของเราควรเป็นมิตร มุ่งไปสู่การอยู่ร่วมกัน และการทำงานร่วมกัน นี่เป็นท่าทีซึ่งเป็นผลมาจากเจตนารมณ์ เอกภาพสากลในระหว่างชาวคริสต์ของสังคายนาวาติกันที่สอง และของสำนักเลขาธิการเพื่อศาสนาอื่น ๆ ที่มีใจคริสตศาสนา

(๑๐.๒๓) งานเผยแพร่ของพวกเรา (มิชชันนารี) จะต้องช่วยทำให้พวกเราเป็นที่รู้จักแก่ผู้นับถือพุทธศาสนา การที่จะให้ งานนี้สำเร็จผลได้ในสมัยปัจจุบัน จำต้องมีการปรับปรุงวิธีการ กันใหม่ในทั้งวิธีการแต่งบทสนทนาได้ตอบ วิธีสอนบทสนทนา นั้นและวิธีสื่อสารทางสังคม

ถ้าหากเราจำกัดตัวเองอยู่เพียงแต่การสอนบทสนทนา ก็จะเป็นการไม่เพียงพอที่จะทำให้ตัวของเราให้เป็นที่รู้จักกันทั่ว ไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่เราจะต้องเข้าไปร่วมใน กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ เราจะต้องเตรียม

การจัดทำวารสารทางวัฒนธรรมและหนังสือเกี่ยวกับวัฒนธรรม
ที่ก้าวหน้าเพื่อเสนอแก่ผู้มีใจชาวคริสต์

(๑๐.๒๔) อนึ่ง เรามีหน้าที่ที่จะต้องรู้จักผู้อื่นให้ดีขึ้น
ซึ่งในกรณีของเราก็คือรู้จักชาวพุทธให้ดีขึ้นเท่าที่เป็นอยู่ใน
ปัจจุบันนี้ ก่อนที่จะเริ่มงานเผยแพร่บรรดามิชชันนารีจะต้องเรียน
รู้อย่างช้าๆ เกี่ยวกับภาษาและสภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น
ที่ตนจะไปปฏิบัติงานเผยแพร่ จึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับ
พุทธศาสนาเป็นอย่างดีเพื่อจะได้รู้จักแบ่งแยกได้ถูกต้อง (ดังนั้น)
ในข้อเสนอเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมเผยแพร่ สมาสังคายนาวา
ติกันที่สองจึงได้แถลงถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ให้เพียงพอ
เกี่ยวกับศาสนาอื่นที่มีใช้คริสต์ศาสนา พร้อมกับกล่าวถึงความ
จำเป็นที่จะต้องมีการสอนความรู้ชนิดนี้ในสถาบันศึกษาต่าง ๆ
ของเรา และได้กล่าวย้ำถึงภาระหน้าที่ของผู้อำนวยการของโรงเรียน
อบรมผู้เตรียมจะเป็นบาทหลวง (สามเณรลัย์) ที่จะต้องจัดหาความรู้
เช่นนี้ให้แก่ผู้เตรียมจะเป็นบาทหลวง และจัดหลักสูตรการศึกษาโดยให้
ความสนใจมากยิ่งขึ้นต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น

ถึงแม้จะได้มีการจัดการศึกษาให้อย่างสมบูรณ์ในโรงเรียน
อบรมผู้เตรียมจะเป็นบาทหลวง แต่ก็เป็นการไม่เพียงพอที่จะ
จัดการกับปัญหาทางด้านวัฒนธรรม ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะ
ต้องตั้งสถาบันเพื่อการศึกษาขั้นสูงยิ่งขึ้นไปอีกในเขตงานเผย

แพร่มีชนชั้นทั้งหลายเพื่อให้เป็นแหล่งที่ บาทหลวง เจ้าหน้าที่ทางศาสนาและฆราวาส จะได้มีโอกาสเสริมความรู้เกี่ยวกับศาสนาอื่นของตนให้สมบูรณ์ขึ้น

(๑๐.๒๔-๒๕) การทำงานร่วมกัน เป็นบรรทัดฐานที่สภาสังคายนาวาติกันที่สองได้กำหนดไว้ด้วยเจตนารมณ์เอกภาพสากลในระหว่างชาวคริสต์ เราจะทำงานร่วมกันกับชาวพุทธให้มากที่สุดเท่าที่สภาพของศาสนาคริสต์ของเราและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของประเทศนั้น ๆ จะเอื้ออำนวยให้เราทำได้

การทำงานร่วมกันประการแรกที่จะทำได้ ก็คืองานปลูกเร้าความสนใจศาสนาให้เกิดขึ้นแก่คนหนุ่มสาวของประเทศนั้น ๆ พร้อมกับต่อต้านอิทธิพลของวัตถุนิยมและลัทธิไม่เชื่อในศาสนา เมื่อประชาชนตื่นตัวสนใจศาสนากีย่อมจะเป็นผลดีแก่งานเผยแผ่ของเราด้วยเพราะการพูดกับคนสนใจศาสนาย่อมได้ผลดีกว่าการพูดกับคนช่างสงสัยและคนไม่เชื่อในศาสนา

การทำงานร่วมกันได้กับชาวพุทธประการที่สอง คืองานด้านกิจกรรมทางสังคมที่มุ่งสร้างสรรค์ประเทศชาติของตนและในงานด้านสาธารณกุศล

ในหมู่ประชากรซึ่งอยู่ในสภาพเศรษฐกิจที่ล้าหลัง จะมีงานสังคมสงเคราะห์แก่คนจนให้เราทำได้มากมาย และจะต้องทำงานเหล่านั้นด้วยการใช้นักเผยแผ่ของเราร่วมกับพระภิกษุสงฆ์ชาวพุทธ

แต่การร่วมงานที่ได้ประโยชน์มากที่สุด ก็คืองานที่ผู้เชียว
ชาญของเราจะไปจัดไปทำเอาที่คัมภีร์และตำรับตำราทาง
พุทธศาสนา เพื่อจะได้ดูดกลืนเอาหลัก (ธรรม) ที่ดี ๆ เข้ามาไว้ใน
วัฒนธรรมคริสต์ของท้องถิ่น

(๑๕.๑๗๓) ขอให้เรามาทำการวิเคราะห์หิวัยพระคัมภีร์
ของเถรวาทและของมหายาน ซึ่งย่อมแน่นอนว่าจะต้องเป็นงาน
ศึกษาที่ใช้ความพากเพียรอย่างยิ่ง

ขอให้เราเปิดหน้าต่างแห่งความคิดนึกและแห่งจิตใจทุก ๆ
บาน เพื่อที่ว่าเราจะสามารถรับเอาแสงแห่งปัญญาที่พุทธศาสนา
จะสามารถสาดส่องให้เราได้

(๑๐.๒๕-๒๗) ในประเทศพุทธศาสนา การที่จะเอา
วัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นเครื่องทรงห่อหุ้มตัวได้นั้นคริสตศาสน-
จักรสามารถและจะต้องนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ดีของ
วัฒนธรรมพุทธมาใช้และเปลี่ยนรูปเสียใหม่ด้วยการให้ความ
หมายทางคริสตศาสนาลงไป ในวัฒนธรรมนั้นเพื่อที่จะดัดแปลงให้
เข้ากับชีวิตของชาวคริสต์

ในด้านศาสนธรรม ความเชื่อของชาวพุทธเกี่ยวกับชาติ
หน้า การต้องได้รับการตัดสินและลงโทษภายหลังจากตายไป
แล้ว การทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ตาย และการสวดมนต์เหล่านี้ล้วนแต่
เป็นสิ่งที่รับโอนเข้ามาเป็นความเชื่อและข้อปฏิบัติพิธีกรรมของ
คริสต์ศาสนาได้อย่างง่ายดาย

งานทางด้านสมณเพศ เราจะต้องใช้ความเพียรอย่างมาก ในการที่จะเรียนรู้จากพุทธศาสนาเกี่ยวกับ ความหวัง ความ โน้มเอียงทางจิตใจ และจิตวิทยาเกี่ยวกับสมณเพศ ของประชาชน ในท้องถิ่นเพื่อที่ว่าเราจะสามารถจัดตั้งหมู่สมณะแบบคริสต์ขึ้นมา บ้าง

ถ้าหากจะนำวิธีปฏิบัติกรรมฐานของพุทธศาสนามาดัดแปลงอย่างเหมาะสมและสุขุมรอบคอบแล้วเอาเข้ามาใช้ใน ชีวิตพรตภาวนาของชาวคริสต์ ไยเล่าเราจะทำไม่ได้

ถ้าหากเราจะเผยแพร่พระวรสารของพระเยซูคริสต์ โดยสรุปให้อยู่ในรูปแบบอริยสัจสี่ ทำไมหรือเราจะทำไม่ได้ กล่าวคือ ทุกข์ที่แท้ของมนุษย์คือบาปโทษ (sin) พระเยซูเสด็จมาไถ่ มนุษยชาติจากความทุกข์คือบาปโทษนั้น

ด้วยการร่วมงานทางด้านวัฒนธรรมอย่างก่อผลดีและ อย่างสร้างสรรค์นี้ หนทางที่จะประดิษฐานคริสตศาสนจักร คาทอลิกลงในประเทศพุทธศาสนาก็เป็นอันได้เปิดอ้าออกแล้ว คริสตศาสนจักรของเราจะมีใช่เป็นเพียงประดิษฐานมั่นคงด้วย ระบบสมณศักดิ์ที่เป็นของท้องถิ่นเองเท่านั้น แต่จะตั้งมั่นด้วย วัฒนธรรมคริสต์ที่เป็นของท้องถิ่นเช่นกันด้วย เมื่อใดพระวรสาร ของพระเยซูคริสต์ได้แทรกซึมเข้าไปในวิถีชีวิตทางด้าน

วัฒนธรรมของประชาชนได้แล้ว เมื่อนั้นก็หมายความว่าคริสตศาสนาจักรได้รับการสถาปนาขึ้นแล้วท่ามกลางประชาชนชาตินั้น

ดังนั้น เมื่อเผชิญหน้ากับการขยายตัวของพุทธศาสนาซึ่งมิใช่เป็นการขยายตัวคืบหน้าออกไปแต่เป็นเพียงการฟื้นฟูภายใน คณะนักเผยแผรมิชชันของคริสตศาสนาจักรก็จะขอใช้วิธีอยู่ร่วมกันอย่างฉันมิตรและทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

สิ่งที่สำคัญเหนืออื่นใดทั้งหมด ก็คือ เราจะใช้เจตนารมณ์เอกภาพสากลในระหว่างชาวคริสต์เป็นเครื่องชักนำให้งานเผยแผรมิชชันของเราเดินเข้าสู่วิถีทางที่ดีและถูกต้อง และช่วยให้เราวางรากฐานที่มั่นคงให้แก่คริสตศาสนาจักรในประเทศของเขาได้สำเร็จ

ตัวอย่างรายงานและข้อเสนอแนะของบาทหลวงต่อ คริสตศาสนจักรเกี่ยวกับสภาพการณ์ของพระพุทธศาสนา ในประเทศไทย

(๑๑.๑๑๔-๑๑๕) ในประเทศไทย มีวิถีชีวิตแบบพระภิกษุ การบวชเป็นพระภิกษุเป็นการทรงภาวะที่ได้รับการเคารพอย่างสูงส่ง แต่เราชาวคาทอลิกไม่ได้มีส่วนร่วมด้วยในวิถีชีวิตระบบนั้นเลย เราไม่มีระบบที่คล้ายคลึงกันเช่นนั้นที่จะเสนอให้แก่ประชาชนชาวไทย ดังนั้นจะไม่ใช่เป็นการดีแก่เราหรือในการที่จะดัดแปลงให้เกิดระบบเช่นนี้ของเราขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาของชาวพุทธ เราต้องพยายามนำเสนอคริสตศาสนาคาทอลิกในเปลือกหุ้มของวัฒนธรรมท้องถิ่น

ในการเตรียมตัวเพื่อให้มีการพุดจาเสวนากันได้อย่างจริงจังกับชาวพุทธไทยนั้น สิ่งแรกที่เราจะต้องทำก่อนคือต้องแก้ไขความเข้าใจผิดบางอย่างของเราที่มีต่อประเพณีและพิธีกรรมอันมากมายทางศาสนาของชาวไทย แล้วเอามาทำการดัดแปลงให้เข้ากับจิตวิทยาของประชาชน ตัวอย่างเช่น ในพระราชพิธีพืชมงคลแรกนาขวัญซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นองค์ประธาน มีพระภิกษุสงฆ์เข้าร่วมพระราชพิธีนั้นด้วย แล้วทำไมคาทอลิกเราจึงจะไม่ควรเข้าร่วมพระราชพิธีด้วยเพื่อที่จะได้ใช้โอกาสนั้นสมานเราเข้ากับประชาชนทั้งชาติ

เราควรเริ่มอภิปรายในเรื่องที่สมานกันก่อน เพื่อหาจุด
ร่วมต่าง ๆ ให้มากขึ้น

(๑๙.๕๖) ในเวียงจันทน์มีการตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธ
ศาสนาขึ้นโดยสภาอภิสโคปัลแห่งลาวและกัมพูชา วัดอุประสงค์
ของสถาบันนี้ก็เพื่อที่จะช่วยให้บาทหลวง สัตบุรุษ และฆราวาส
ชาวคาทอลิกได้ศึกษาเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับการสถาปนาและ
การพัฒนาครีตศาสนจักรในประเทศที่มีวัฒนธรรมแบบพุทธ

(๑๖.๒๕-๓๑) พุทธศาสนากำลังเป็นสิ่งล้ำสมัยหรือไม่
ศาสนาของชาวไทยไม่ใช่พระพุทธศาสนาบริสุทธิ์แต่เป็นลัทธิ
ประสมประสานโดยมีพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบพื้นฐานผสม
เข้ากับความเชื่อในเรื่องภูติผีวิญญาณซึ่งฝังรากลึกมาตั้งแต่ยุค
ก่อนพระพุทธศาสนาจะเข้ามา

คนหนุ่มสาวชาวไทยไม่สนใจและไม่เคยคิดถึงพระพุทธรูป-
ศาสนา พวกเขาใช้เวลาให้หมดไปกับการเรียน โทรทัศน์ วิทยุ
ภาพยนตร์ และงานบันเทิง

สมาคมยุวพุทธก็มีอยู่ แต่การทำงานยังคงไม่ค่อยได้ผล
และชาวพุทธส่วนมากก็ไม่รู้ถึงกิจกรรมเหล่านี้ องค์การพุทธ-
ศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกก็เช่นกัน นอกจากคนในวงจำกัดเพียง
เล็กน้อยแล้ว องค์การนี้เรียกได้ว่า ไม่เป็นที่รู้จักกันเลยในประเทศ
ไทย

การจัดองค์การของคณะสงฆ์ไทยมองดูเหมือนว่าจะมีระ-
บบการบริหารตามลำดับชั้นที่กระชับรัดกุม แต่ในความเป็นจริง

แล้ว แต่ละวัดมีความเป็นอิสระของตนเอง และทราบเท่าถึงบัดนี้ การปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีเอกภาพของคณะสงฆ์เป็นสิ่งที่เป็นไปได้เลย รายการวิทยุเกี่ยวกับพุทธศาสนาดำเนินงานกันบนพื้นฐานของงานอาสาสมัคร ไม่มีใครรับผิดชอบอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ

มีการจัดสัมมนา ซึ่งรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวเปิดประชุมว่า ข้อเท็จจริงที่สำคัญก็คือสังคมได้เปลี่ยนไปแล้ว หากศาสนายังคงอยู่อย่างเดิมไม่ปรับตัวให้ทัน ศาสนาก็จะตายหรือเป็นสิ่งที่ไร้ชีวิต สิ่งที่กล่าวถึงตลอดงานสัมมนาก็คือ ความกลัวว่าพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์กำลังกลายเป็นสิ่งที่ล้าสมัยยิ่งขึ้นทุกขณะสำหรับสังคมไทย

ทั้งพระสงฆ์และชาวบ้านต่างเห็นพ้องกันว่าการศึกษาของพระสงฆ์ไม่เพียงพอและจะต้องได้รับการปฏิรูป ในปัจจุบันนี้การศึกษาทั้งหมดของพระสงฆ์กระทำกันภายในวัด พระภิกษุไม่ได้รับอนุญาตให้เรียนในโรงเรียนของรัฐบาล หลักสูตรซึ่งใช้กันมาตั้งแต่อดีตถูกจำกัดอยู่เพียงเรื่องธรรมะและภาษาบาลีเท่านั้น มหาวิทยาลัยสงฆ์สองแห่งมีความยากลำบากอย่างยิ่งในการดำเนินงานในระยะต้น ๆ สาเหตุสำคัญก็คือการขาดครูที่มีประสิทธิภาพ ทั้งคณะสงฆ์และคฤหัสถ์ยังคงมีความเห็นคัดค้านอย่างมากมายต่อการที่จะให้พระสงฆ์เรียนวิชาการทางโลก พระสงฆ์ที่มีความคิดก้าวหน้าตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้อง

ปรับหลักสูตรให้ทันสมัย แต่ก็ยังไม่สามารถมองเห็นหนทางที่
แจ่มชัดในการจะสอดประสานให้กลมกลืนกันไ้ระหว่างความรู้
ทางธรรมะและภาษาบาลีเข้ากับวิชาการสมัยใหม่ ในสภาพที่
การศึกษาทางโลกได้ขยายไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นและหลักสูตร
การศึกษาของวัดก็ยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้บุคคลสามารถ
ใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสังคม ผู้ที่บวชเข้ามาเพื่อหวังความ
ก้าวหน้าทางการศึกษาก็จะมีจำนวนลดน้อยลงทุกที

โดยเหตุที่พระพุทธเจ้าไม่ใช่พระเจ้า แต่ทรงเป็นเพียง
บรมครูทางศีลธรรม ทำไมเราชาวคาทอลิกจะเคารพพระ-
พุทธเจ้าในฐานะที่ทรงเป็นครูผู้สอนศีลธรรม (เช่นเดียวกับ
ขงจื้อ) เช่นนี้ไม่ได้

ในไทยทุกหนทุกแห่งข้าพเจ้าพบว่าพระภิกษุและชาวพุทธ
ผู้มีการศึกษาเป็นผู้ที่มีความเป็นมิตรและเปิดเผยมาก พวกเขาเข้าใจ
ปัญหาของพุทธศาสนา แต่ว่าขาดผู้นำและขาดองค์การที่จะทำ
ให้การปฏิรูปที่เขาต้องการทำนั้นสำเร็จขึ้นมาได้ แต่ว่าพวกเขาก็
กำลังพยายามกันอยู่ มีความหวังกันอยู่ว่า ในอนาคตสักวันหนึ่งคง
จะสามารถพิสูจน์กันได้ว่าพุทธศาสนายังไม่ล้าสมัยสำหรับประ
เทศไทย แต่เท่าที่เป็นอยู่ขณะนี้ข้าพเจ้าคงจะไม่ยอมกล่าวว่า
พุทธศาสนาประสบความสำเร็จหรือกำลังได้รับการฟื้นฟูอย่าง
ใด ถึงแม้ว่าชาวไทยทุกคนจะคิดว่าตนเองเป็นชาวพุทธก็ตาม
ที่

สงครามศาสนา.....

ใครกันแน่ที่จะเป็นผู้เหย้าให้เกิดขึ้น ?

เมื่อมีเสียงอะอะร้องบอกกล่าวกันขึ้นมาว่า พระศาสนาประจำชาติไทย คือ พระพุทธศาสนา ได้ถูกกระทำในเชิงรุกรานล่วงละเมิด จากบุคคลและวงการต่างศาสนา อันได้แก่พวกคริสต์ฝ่ายโรมันคาทอลิก ก็มีเรื่องที่น่าสนเท่ห์และสังเวชใจเกิดขึ้น คือ มีคนบางคนบางพวก ได้แสดงอาการขวัญผวาออกมาอย่างลึกลับสติ คุณแล้วแทบไม่น่าเชื่อว่าจะมีได้ในหมู่คนไทย ซึ่งมีเลือดของความกล้าหาญและเด็ดเดี่ยวเป็นปรกติวิสัยประจำชาติคือ แทนที่จะตั้งสติดูเสียให้แน่ว่า มีอะไรมาทางเหนือหรือทางใต้ กลับไม่ฟังอื้อรำคำอิรม หันมาตาเขียวชี้หน้าฝ่ายที่อะอะบอกกล่าวให้รู้ข่าวร้ายว่า เป็นฝ่ายชอบหาเรื่อง ชอบก่อเหตุซึ่งจะทำให้เกิดสงครามศาสนาขึ้น ช่างไม่เฉลียวคิดกันเสียบ้างเลยว่า การที่หันกลับมาชี้หน้าฝ่ายที่กระทำการด้วยความประสงค์ดีต่อบ้านเมืองนี้ นี่แหละ คือ การช่วยปกป้องฝ่ายที่ทำผิดคิดร้าย อันจะมีผลบั่นปลายให้เกิดสงครามศาสนาขึ้นจริงๆ

ชัดตัวอย่างให้เห็นกันชัดๆ ก็ได้ เช่น.....

มีคนเขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน ฉบับประจำวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๒๕ ภายใต้วีธีข้อเรื่องว่า **“อย่าทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่”**

เพียงหัวข้อเรื่องเท่านั้น ก็ชี้ชัดแล้วว่า เขากำลังขวยฉวาเต็มที จนเกิดความเลอะเลือนเปื้อน ไม่รู้ว่าอะไรเล็ก อะไรใหญ่ เอาเลยทีเดียว

การทำผิดคิดร้าย ที่คนต่างศาสนาจงใจกระทำขึ้นด้วย เล่ห์เพทุบายอันลึกซึ้งแหลมคมเช่นนี้ โดยแท้แล้วต้องนับว่าเป็น เรื่องใหญ่ และใหญ่มากด้วย เพราะเป็นการกระทำอันกระทบต่อ ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ ไทย และเป็นการเหยียดหยามเหยียบย่ำจิตใจของคนทั้งชาติ นับแต่บรรพบุรุษในอดีตอันยาวนานเป็นต้นมาโดยตรง เขากลับ เห็นว่า เป็นเรื่องเล็ก

ส่วนการอะอะไววาย บอกให้รู้ข่าวร้าย ซึ่งมีน้ำหนักไม่ คู่ควรอะไรเลยกับเหตุร้ายที่เขาก่อกันขึ้น เขากลับเห็นไปว่า เป็นการสร้างเรื่องให้ใหญ่โตเกินเหตุ

ดูเอาเถอะว่า สภาพจิตใจของคนที่มีความเห็นไขว้เขวเช่น นี้ ีความเป็นปรกติดีอยู่หรือไม่?

ยิ่งพิจารณาเข้าไปถึงเนื้อถ้อยกระทงความในบทความ ของเขานั้นด้วยแล้ว ยิ่งเห็นชัดในความสับสนทางจิตใจและสติสัม-

ปรัชญาของบุคคลผู้นี้ยิ่งขึ้น เช่นเขาประพุดิตนเหมือนกับ
เป็นทนายแก้ต่างให้แก่ฝ่ายที่ทำผิดคิดร้าย โดยกล่าวว่า

**“จะแปลกอะไรเล่าครับ ถ้าคริสตศาสนิกชน นิกาย
โรมันคาทอลิก หรือนิกายใด จะเอาคำสั่งสอนของพระพุทธ-
เจ้าไปดัดแปลง”**

ฟังดูเถอะ ชาวพุทธที่เคารพ.....ฟังแล้วกรุณา
พิจารณาหื่อนี้ดูทีเถอะว่า ควรจะรับว่าถูกต้องและเหมาะสมที่
จะเป็นทัศนะของบุคคลระดับปัญญาชนชั้นผู้นำทางสติปัญญา
ของสังคมยุคออกหรือ?

การนำเอาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ไป
ดัดแปลงนั้น ผลก็คือ ก่อให้เกิดความเลอะเลือน เหลวแหลก อันเป็น
ลักษณะหนึ่งของการบ่อนทำลายโดยแท้

ในเเล่ เขาจึงกล้าพูดออกมาว่า **“จะแปลกอะไร ?”**

พูดแบบนี้ ก็หมายความว่า การบ่อนทำลายพระพุทธ-
ศาสนา อันเป็นสมบัติทางใจสูงสุดของบ้านเมืองไม่ใช่เรื่อง
สลักสำคัญนั่นเอง

ชาวพุทธ ที่ทนฟังถ้อยคำเช่นนี้อยู่ได้ โดยไม่นึกตำหนิแต่
อย่างใด ต้องนับว่าเป็นคนใจเย็นเต็มที ซึ่งความใจเย็นเช่นนี้
ถึงขีดที่ใครจะมาจับศีรษะเขย่าเล่นก็ไม่ว่ากระไรนั้นแหละ และ
คงจะทำให้มันดูได้ เมื่อจะมีใครเขามาตัดเศียรพระพุทธรูปไปทำ
ที่แขวนหมวก แขวนไม้เท้า

มีข้อความอีกท่อนหนึ่ง ซึ่งสื่อความสับสน ไขว้เขว
ยิ่งกว่านี้ คือ เขากล่าวเป็นคั่งเป็นแควว่า

**“พระพุทธองค์มีพระนามเต็มตามที่
ชาวพุทธกล่าวถึงโดยสักการะว่า พระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า คือ พระผู้ตรัสรู้โดย
พระองค์เอง
เมื่อศาสนาอื่นเขาอาจเห็นว่า พระองค์
เป็นประกาศกของพระเจ้า
ก็แปลได้ว่า เขายกย่องธรรมะที่พระองค์
ประกาศ ซึ่งเป็นธรรมอันพระองค์ตรัสรู้
ด้วยพระองค์เองนั้น เป็นธรรมะของ
พระเจ้า
เป็นการยกย่องพระพุทธองค์เป็นพระเจ้า
ตามคตินิยมทางศาสนาของเขา ซึ่งน่าจะ
เป็นการยกย่อง”**

ดูเอาเถอะว่า ผู้ที่แสดงตัวว่าเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาสมัย
นี้ เป็นกันไปได้ถึงเพียงนี้ทีเดียว

เขาเหยียบย่ำ กลับเห็นเป็นว่า เขายกย่อง แปลกดีแท้ๆ

การเขียนข้อความท่อนนี้ออกมา นอกจากจะแสดงความ
สับสนไขว้เขวทางความคิดแล้ว ยังสื่อเจตนาไม่ซื่อ พยายาม
บิดเบือนให้ผู้อ่านหลงผิดอีกด้วย

เพราะโดยเนื้อหาที่ฝ่ายคาธอลิกเขากล่าวจริงๆ นั้น มีลักษณะเหยียบย่ำชัดเจน คือ กล่าวว่าพระพุทธเจ้าเป็นเพียงผู้รับใช้กฤษฎาภรณคหบดีให้พระเป็นเจ้าของเขามาใช้สอย ผู้เขียนกลับเฉลียวใจบิดเบือนตีความไปได้ว่า เขายกย่องว่า พระพุทธเจ้าเป็นพระเจ้าของเขา ซึ่งเรื่องนี้จะเห็นชัดเมื่ออ่านข้อความของคาธอลิกทั้งหมด ไม่ใช่ดูแต่เพียงที่ผู้เขียนบทความตัดเอามาเท่าที่จะสนองเจตนาทูลจริตบิดเบือนของตนเท่านั้น คือ คาธอลิกกล่าวข้อความตอนนี้อย่างนี้

“ถือได้ว่า พระพุทธเจ้าเป็นประกาศกองค์หนึ่งของพระเจ้า ที่พระองค์ได้ทรงมอบภารกิจให้มาเตรียมประชาชนชาวตะวันตกอภินิหารพระคริสต์.....”

ข้อความอย่างนี้ ใครตีความว่า เขายกย่องพระพุทธเจ้าว่าเป็นพระเจ้า อย่างที่ผู้เขียนบทความนี้เข้าใจแล้ว บุคคลผู้นั้น ถ้ามิใช่ผู้มีเจตนาทูลจริตบิดเบือนแล้ว ก็มีอยู่สถานเดียว คือ ปัญญาอ่อนจนไม่รู้ภาษาคนที่เดียว

เมื่อถ้อยกระตังการความเพียงเท่าที่ยกมาวิเคราะห์ดูนี้ ย่อมแสดงชัดอยู่ว่า สติสังขของผู้นั้นไม่อยู่กับเนื้อกับตัว เกิดอาการสั่นเทาด้วยความกลัวว่า จะมีการก่อสงครามศาสนาขึ้นในเมืองไทย ทำให้ความคิดเลอะเลือน พุดจาไขว้เขว ขาวว่าเป็นดำ ส่วนดำกลับเป็นขาว นับว่ากำลังมีอาการขวัญผวาหนักมาก

และยังมีอีกหลายผู้หลายคนที่ยึดอยู่ในสถานะเช่นนี้ เพราะมีทัศนคติทำนองนี้ปรากฏอยู่ในที่อีกหลายแห่ง

ในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์อีกฉบับหนึ่ง ถึงกับร้องบอกออกมาตรงๆ ที่เดียวว่า **“ระวังแผนสร้างสงครามศาสนา”** หนังสือฉบับนี้มีชื่อว่า **“ปฏิญญา”** ปีที่ ๕, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ ดูที่ท่าทีจะเป็นหนังสือระดับคนมีสติปัญญา แต่ในใจจึงปล่อยอะไรออกมาในลักษณะของกระต่ายตื่นตูม มองเรื่องมองราวหมิ่นๆ เฝินๆ เช่นนั้นก็ไม่น่าทราบได้

เนื้อถ้อยกระเทวความในบทความเรื่องนี้ มีข้อที่น่าพิเคราะห์อยู่มากมาย แต่พูดไปก็ยาวความ เปลืองเวลาเปลืองกระดาษดินสอไปเปล่าๆ เอาเวลาอันมีค่ามาพิจารณาประเด็นที่มีสาระดีกว่า

จะขอฝากไว้แต่เพียงข้อสะกิดเตือนว่า ผู้ที่ร้องให้ผู้อื่นระวัง นั้น อย่าลืมระวังตัวเองไว้ด้วย เพราะการมองอะไรแต่เพียงหมิ่นๆ เฝินๆ แล้วก็ฉวยเอาไปแสดงอาการ ตื่นตูม ตะโกนออกมาว่า การที่มีคนเขามาชี้บอกว่า มีใครกำลังก่อการคิดร้ายกระทำการอันเป็นภัยอยู่ที่ไหน อย่างนี้ เป็นแผนการก่อสงครามศาสนาไปเสียเช่นนี้ ควรระวังตัวไว้ด้วยว่า ตัวเองนั้นแหละกำลังพลตกลำเพราะความจ้วงเจยเข้าไปเป็นแนวร่วมช่วยให้ฝ่ายคนที่คิดร้าย ก่อสงครามศาสนาขึ้น โดยไม่รู้ตัว เพราะมันเป็นการช่วยเขาให้หมดเครื่องกีดขวาง คือเมื่อแผนร้ายของเขามีคนมองเห็นและร้องทวาดทักท้วงออกไป ก็มีคนที่ไม่รู้โอ้โหน่โหน่ ออกมารับหน้าแทน คนที่คิดร้ายก็หัวเราะชอบใจไปเท่านั้นเองที่มีคนออกมาช่วยเขา โดยเขามีต้องจ้วงจวนแต่ประการใด เพียงตั้ง

แง่ให้ลงหวาดหวั่นกันไว้เป็นหลุมพลางว่า การตวาดทักท้วง
เขานั้น เป็นการก่อความแตกแยก เท่านั้น ก็ลงตกหลุมไปตามๆ
กัน

อันนั้นเป็นเชิงสู้ของเขา จำไว้

ระลึกไม่ได้หรือไร?

ครั้งกรุงศรีอยุธยาที่มอดไหม้เป็นถ้ำถ่าน มิใช่เพราะ
คนยิงปืนใหญ่ขัดขวางข้าศึก ถูกข้อหากรรจว่าเป็นผู้ผิดเพราะ
ทำให้พวกขวัญอ่อนที่นอนหลับอยู่ในกรุงตอกตกใจดอกหรือ?

คนที่ด่าและลงโทษทหารที่ยิงปืนใหญ่นั้น นั่นแหละ คือผู้
ร่วมมือสำคัญกับข้าศึกเผาผลาญกรุงศรีอยุธยาให้วอดวาย
จนกลายเป็นรอยซ้ำที่ลบไม่หายในประวัติศาสตร์ และถูกแซ่ซึก
หักกระดูกจากลูกหลานตราบกระทั่งกาลทุกวันนี้

แม้ระลึกได้กันบ้างแล้ว ยังจะประพฤติการเช่นนั้นกันอยู่
อีก ก็นับว่าบ้านเมืองเข้ายุควิปริตกันถึงขีดเสียแล้ว

ของจงได้โปรดทราบกันไว้เสียเลยว่า พวกที่เสี่ยงตาย
โอดออกมาร้องตวาดขัดขวางจนถูกหาว่าเป็นฝ่ายจะก่อสงคราม
ศาสนาชั้นนี้ แม้ว่าจะเป็นพวกหนึ่งบางอยู่สักหน่อย ที่ไม่
สามารถจะหลบลี้หนีตายยึดถือคติ ช่างมัน ช่างเถอะ หรือ รุระ
ไม่ไช่ อยู่ได้ ก็ขอให้เชื่อเถอะว่า มิใช่พวกโง่เขลาเบาปัญญา
หรือ คิดชั่วคิดร้าย ถึงขนาดจะมากัดก่อสงครามศาสนา เพื่อให้
เกิดวิบัติบรรลัยแก่ผู้คนและบ้านเมือง จนเกิดเป็นรอยร้าวรอย
ร้าว ที่ลบอย่างไรก็ไม่หายอยู่ชั่วมกัปแสนกัลป์ ดังที่กำลังเกิดอยู่ใน

บ้านเมืองอื่นนั้นดอก คนพวกนี้ ออกมาร้องทวาดเอะอะเรื่องนี้กัน
ขึ้น หลังจากที่ได้นั่งมองเรื่องนี้มานาน จากหลักฐานอันแน่ชัด
ด้วยการตรึกแล้ว ตรองเล่า ทบไป ทวนมา จนแน่ใจแล้วว่า สุดสิ้น
จริงๆ แล้ว สำหรับการจะทนนิ่งดูกันไป เพราะอีกฝ่ายหนึ่ง
กระทำการกำเริบเสิบสาน เสมือนหนึ่งว่าเห็นคนไทยโง่เง่ากัน
ไปหมดแล้วทั้งชาติ จึงพากันเสี่ยงตาย ถลันออกมาขึ้นร้องเอะอะ
โวยวายกันขึ้น เพื่อทวาดขัดขวางเหล่าหังการที่กำเริบเสิบสาน
นั้น

ถ้าต้องการคำสาบาล ก็สามารถสาบาลได้ว่า มิได้
มีความประสงค์เลยแม้แต่น้อยนิด ที่จะเห็นเปลวไฟสงคราม
ศาสนาลุกฮือขึ้นกลางบ้านกลางเมือง

ความประสงค์อันเป็นแก่นแท้ มีอยู่แต่เพียง ต้องการให้
ฝ่ายนั้นหยุดการกระทำละเมิดรุกร้าความบริสุทธิ์ บริบูรณ์แห่ง
พระพุทธานุภาพ พร้อมทั้งสารภาพบาป สารภาพผิดในสิ่งที่กระทำ
ไปแล้ว และพร้อมกันนี้ ก็หมายจะร้องขอมาตรการอันศักดิ์สิทธิ์
สักชั้นหนึ่ง อันจะมีผลปิดประตูมิให้เกิดมีพฤติกรรมอันน่าตำหนิ
เช่นนี้ขึ้นอีกในอนาคต เพื่อช่วยลูกหลานในภายหน้า ไม่ให้เขาต้อง
เดือดเนื้อร้อนใจเหมือนพวกเราอีก เท่านั้น มิใช่ต้องการจะสูดกลิ่น
ควาเล็ดผสมควันป็นเลย

ส่วนว่า จะมีใครคิดร้ายสวมรอยก่อให้เกิดเรื่องเช่นนี้
ขึ้น อันนั้นเป็นประเด็นปลีกย่อยที่เชื่อกันว่า อยู่ในวิสัยที่จะระวัง
ได้ ป้องกันได้ และมีมือของผู้ถืออำนาจรัฐในขณะนั้นก็มิวิสัยที่จะ

สะกิดกันได้ คนชนิดนั้นในขณะนี้ แม้จะมีอยู่ก็พอจะมองเห็นหัว
เห็นตัวเขา และเขาเล่นบทๆให้รำดำให้รำกันอยู่ ก็มีจุดประสงค์
ส่วนใหญ่อยู่ที่การเอาไปใช้เป็นข้ออ้าง เพื่อแบมือขอเงินค่าบริการ
อันโสมมของเขาเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความเสี่ยงภัยอยู่บ้างจากบุคคล
ประเภทนี้ มันก็มีแง่ที่จำต้องคิดย้อนกลับที่ทำให้เห็นว่า สุดที่จะทน
นั่งอยู่ต่อไปได้อยู่แน่นอน คือ ถ้าไม่ชิงร้องทวาดขัดขวางขึ้นเสีย
ก่อนในขณะนี้แล้ว พวกที่ดัดร้ายต่อพระพุทธศาสนา ก็จะทำร้าย
ความหวานเกรงการผสมโรงของเหล่าร้ายอีกพวกหนึ่ง ที่คนทั้ง
หลายมีอยู่นี่เอง เป็นหนทางปลอดอุปสรรคแล้วรุดหน้าต่อไป
จนถึงขีดสุดจนจริงๆ ในวันข้างหน้า ซึ่งเขาก็กำลังเติบโตกล้าเพียง
พอแล้ว นั่นแหละ จุดที่จะเกิดสงครามศาสนาขึ้น ชนิดสุดที่จะ
หลีกเลี่ยงได้

ขอให้ลองใช้ความฉลาดสักเล็กน้อยแล้วพิจารณาดูสถาน
การณ์ที่เกิดขึ้นนี้เถอะ จะเห็นว่าคนสองฝ่ายนี้ คือ ฝ่ายรุกราน
พระพุทธศาสนา กับ ฝ่ายคอยผสมโรง เขากำลังโคจรมาพบกัน
ตรงจุดประโยชน์ร่วม และเดินทับทางกันไป อย่างสนิทที่
เดียว ถ้าไม่ชิงผลักฝ่ายหนึ่งให้หันกลับไปแล้ว เราจะพบแรงร่วม
สร้างความพินาศสองแรง กลายเป็นแรงเร่งให้เกิดความรวดเร็ว
และรุนแรงยิ่งขึ้น หากไม่เชื่อ ก็ขอให้เลื่อนไปดูที่เมืองญวนโนนก็ได้

เพราะฉะนั้น ถ้าพอจะมีสายตาที่สดใส และจิตใจที่เจิดจ้าอยู่บ้างแล้ว ก็นำที่ทำนวิญญชนทั้งหลายจะมองเห็นว่า พวกที่ออกมาร้องวาด ขัดขวางนี้ ไม่ใช่พวกปากเปราะ ชอบหาเรื่อง ชอบก่อสงคราม แต่เนื้อแท้แล้วเป็นพวกเสียงภัยออกมา **กันสงคราม** โดยเอาตัวเองออกมาขัดขวางไม่ให้พวกที่มุ่งกระทำการอันจะมีผลให้เกิดสงคราม ศาสนาในปลายมือ กระทำการร้ายได้สะดวก

เพื่อนที่อุตสาหกรรมเสี่ยงบอกว่าขโมยจะเข้าบ้าน ขัดขวางไม่ให้ขโมยเข้าบ้าน กลับได้รับรางวัลด้วยถ้อยคำไม่เป็นมิตร โปรดคิดสักนิดเถอะว่า เพื่อนผู้เสี่ยงบอกจะฉลาดใจสักเพียงไร

ไหนๆ ก็พูดกันมาแล้ว ขอพูดให้ถึงแก่นอีกสักหน่อยเถอะ คือ คนเรานั้น ถ้าอยู่ในวิสัยของคนที่มีสติปัญญาอยู่บ้างแล้ว ย่อมจะไม่มองอะไรหมิ่นๆ เนิญๆ เพียงเท่าที่ตาเห็นว่า..... ใคร กำลังทำอะไร.....เท่านั้น เพราะมองเพียงแค่นี้ ง่ายนักที่จะถูกหลอก ถูกต้ม

คนที่มีสติปัญญา ย่อมจะต้องมองอะไรให้ลึกเข้าไปอีก ไกลโชนทีเดียว อย่างที่พูดกันว่า มองให้เห็นเบื้องหน้า เบื้องหลังนั้นแหละ

มีผู้เสนอหลักการในเรื่องนี้ไว้ว่า.....เมื่อจะมองอะไรให้
เห็นถึงแก่นแท้ของความเป็นจริงแล้ว จะต้องมองให้กว้าง หยั่งให้
ลึก นึกให้ไกล

ในกรณีของเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ จะต้องมองเข้าไปให้ชัด
ว่า ที่ใคร เขาทำอะไร นั้น

- เขาทำอะไรอะไร?
- เขาทำด้วยกำลังวังชาขนาดไหน เพียงไร?
- เขาทำกันเองหรือทำตามสายสนกลในของใคร จากไหน?
และที่สำคัญที่สุดก็คือ
- ผลแห่งการกระทำของเขานั้นมันจะเกิดขึ้นอย่างไร แก่คน
ทั่วไปและบ้านเมือง?

ต้องมองให้ลึกแบบนี้ จึงจะนับว่าเป็นคนที่มีสติ มีปัญญา
การฟังคำของเขาเพียงแว่วๆ แล้วก็เอาไปตีความว่าเขายกย่อง
สรรเสริญ ทั้งๆ ที่คนพูดเองเขาใส่เจตนาของการดูหมิ่นเหยียด
หยามไว้อย่างชัดเจน.....แบบนี้ เป็นนิสัยของคนชนิดใด ก็น่าจะรู้
กันอยู่แล้ว และรู้ไปถึงไหน ก็อย่าเขาไปถึงนั้นเสียด้วย

การมองเห็นคนที่เดินเลห์เกทุบายมุ่งจะก่อสงคราม ว่า
เป็นคนรักดีใฝ่สงบ ส่วนคนที่เห็นเลห์เหลี่ยมกลโกงของคน
พวกนั้นแล้วตะโกนบอกให้รู้ตัวกันไว้ เพื่อไม่ให้เกิดเหตุเภทภัย
บ้านแตกสาแหรกขาด กลับถูกหาว่าเป็นคนหาเรื่อง ชอบก่อ
สงคราม

แบบนี้แหละคือ พฤติการณ์อันชั่วช้าถึงการ หย่อนสติ และเบาปัญญา มีขีดความสามารถอยู่แต่เพียงพอจะเห็นว่า ใคร ทำอะไร เท่านั้น

เขาทำเพื่ออะไร ไปจนกระทั่งว่า มีผลดีผลร้าย แน่แท้ อย่างไร ในปลายมือ มองไม่เห็น

บ้านเมืองหักพับยับย่นมาเสียเท่าไรต่อเท่าไรแล้ว เพราะ เป็นกันเสียแบบนี้ น่าจะระลึกกันไว้บ้าง

ว่ากันไปแล้ว การที่จะมองให้ออกว่า ใคร เป็นฝ่ายที่ก่อสงคราม หรือกันสงครามกันแน่ใน กรณีนี้ ก็มีใ้เรื่องเร้นลับ ถึงขนาดที่จะต้องรวบรวม สติปัญญาอันล้ำเลิศมาใช้สำหรับไตร่ตรองมองให้ เห็น เพราะมีหลักมีเกณฑ์ง่ายๆ ที่สามารถจะนำ เอาไปใช้ได้ โดยไม่มีใครหวงห้ามแต่อย่างใด

หลักเกณฑ์ที่ว่านี้ก็คือ.....ใช้เรื่องราวและเหตุการณ์อัน เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในข่าวประจำวัน และที่มีบันทึกไว้ใน ประวัติศาสตร์ เป็นเครื่องพิสูจน์ยืนยัน “วิสัย” ว่าใครแน่ เป็น ฝ่ายที่มีพื้นเพน่าเชื่อว่าจะเป็นผู้ก่อสงครามศาสนา และเพื่อความ หนักแน่นชัดเจนยิ่งขึ้น ก็นำเอารูปร่างแนวทางของเขามาเป็น เครื่องพิสูจน์ยืนยันอีกชั้นหนึ่ง สำหรับ “วิสัย” ดังกล่าวนั้น

ใช้สติปัญญาเพียงธรรมดาๆ เท่านั้น ก็สามารถจะมองเห็น ได้ว่า ใครกันแน่ที่อยู่ในฐานะเป็นตัวการเอาศาสนามาเป็น คบเพลิงจุดไฟสงครามขึ้น

ลองสาริตหลักเกณฑ์เช่นว่านี้กันดูสักหน่อยก็ได้

ย้อนหลังกลับไปในประวัติศาสตร์เกือบพันปีมาแล้ว คือเมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๖๓๙ (ค.ศ. ๑๐๙๖) ก่อนยุคสุโขทัยของเรา ได้เกิดสงครามใหญ่ที่ยืดเยื้อยาวนานขึ้นในโลก รอบกันเป็นพักๆ ถึง ๗ ยก ๗ ครา ด้วยชื่อและความมุ่งหมายอันเดียวกันเป็นเวลาเกือบ ๒๐๐ ปี โดยมาจบลงเมื่อ พ.ศ. ๑๘๓๔ (ค.ศ. ๑๒๙๑) นับว่าเป็นสงครามที่มนุษย์คิดจองล้างจองผลาญกันด้วยระยะเวลาอันยาวนานที่สุดในโลก

สงคราม เป็นสงครามศาสนาโดยเฉพาะ คือ เป็นสงครามที่ชนเผ่าล้างผลาญกันระหว่างคนต่างศาสนาและมีปัญหาทางศาสนาเป็นมูลเหตุโดยตรง พร้อมทั้งยกกองทัพกันมาในรูปของกองทัพศาสนาเต็มรูปอีกด้วย โดยชาวคริสต์ในยุโรป ยกกองทัพมาล้างผลาญชาวเอเชีย ซึ่งถือศาสนาอิสลาม ในลักษณะที่ว่าแห่กันมาล้างผลาญถึงมุ้งของชาวมุสลิม.....ทีเดียว

ข้อที่พึงสังเกตอย่างยิ่งก็คือ ผู้ที่ชูคบเพลิงสงครามครั้งนี้ขึ้นเป็นคนแรก และพากเพียรที่จะเติมเชื้อให้แก่เพลิงสงครามนี้ อยู่ตลอดเวลา ไม่ยอมให้ดับเย็นลงได้ เน้นนานเกือบ ๒๐๐ ปีนี้หาใช่บุคคลที่ใครจะสามารถชี้หน้าได้ว่าเป็นพวกทมิฬหินชาติจากป่าดงดิบที่ไหนไม่ หากแต่เป็นบุคคลที่หนึ่งอยู่บนยอดสูงสุดแห่งฐานะของนักบุญและผู้นำทางจิตใจของชาวโลกส่วนใหญ่ ส่วนหนึ่งนั่นเอง ท่านผู้นี้คือ.....

พระสันตปาปา เออร์บัน ที่ ๒ ผู้ครองบัลลังก์แห่งรัฐ
ศาสนานี้มีนามว่า วาติกัน เมื่อ ค.ศ. ๑๐๘๘

โดยท่านผู้นี้ได้แสดงสุนทรพจน์ปลุกเร้าให้คนบ้าเลือด
ลืมหูลืมตา ฉวยอาวุธยกทัพไปทำสงคราม ณ ที่ประชุมใหญ่เมือง
แคลร์มอนท์ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๑๖๓๘ (ค.ศ.
๑๐๙๕) หลังจากนั้น กองทัพศาสนาจากยุโรปก็ยกธงรบและ
บุกตลุยมาล้างผลาญชาวมุสลิมในตะวันออก

ไม่เพียงแต่คำปลุกเร้าที่หลุดพ้นจากปากแล้วก็จ้วงหอย
ไปเท่านั้น อุบายที่จะปลุกเร้าใจคนตลอดเวลาให้บ้าบิ่นในการ
ล้างผลาญผู้อื่นที่ถูกชี้หน้าแนะนำบอกว่าเป็นศัตรู ยังมีอยู่อย่าง
ตรึงตราติดตัวชัดเจนอีกด้วย คือ นักรบทุกคนมีเชื้อสงครามประ
ทับติดที่หน้าอกเสื้อเป็นรูปไม้กางเขนอันเป็นสัญลักษณ์สูงสุด
ของคริสตศาสนา ดังนั้น สงครามครั้งนั้นจึงมีชื่อติดพื้นพิภพว่า
สงครามครูเสด แปลได้ว่า **“สงครามไม้กางเขน”**

สำหรับเหตุผลที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างบังหน้าเพื่อปลุกเร้า
ผู้คนให้บ้าเลือดนั้น คือ การโยนความชั่วความผิดไปให้แก่ฝ่าย
ตรงกันข้าม ซึ่งได้แก่พวกเตอร์ก ที่แผ่อำนาจจักรยึดครองดินแดน
อันเป็นที่ตั้งเมืองศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวคริสต์อุปโลกน์เอาว่าเป็นของตน
ได้แก่เมืองเยรูซาเล็ม ดังปรากฏในสุนทรพจน์สำคัญนี้ว่า

“เราได้ยินแล้ว พี่น้องที่รักยิ่ง และท่านก็ได้ยิน
สิ่งที่เราไม่สามารถจะกล่าวซ้ำโดยปราศจากความเศร้า
สลดอย่างสุดซึ้ง ด้วยความเจ็บปวดอย่างยิ่ง และความ

ทุกขัทรมานอย่างสุดแสน ว่าพี่น้องคริสตของเรา สมาชิก
ของพระเยซูได้ถูกโบยตี ทรมาณ กดขี่ และถูกทำให้บาดเจ็บ
อย่างไรบ้างในเมือง เจริฐาเล็ม ในแอนด็อก และ
เมืองอื่นๆ ทางตะวันออก”,

แต่เนื้อแท้ที่ล้าลึก อำพรางซ่อนเร้นนั้น เป็นอีกอย่างหนึ่ง
ซึ่งว่าโดยสรุปก็คือ ผลประโยชน์ของวาทิกัน ซึ่งเรื่องนี้ นัก-
ประวัติศาสตร์ได้ให้ข้อวิเคราะห์ไว้ แม้จะในรูปของการรักษา
มารยาทเป็นที่สุด ก็ไม่เหลือวิสัยที่จะมองออกมา มันคืออะไรแน่

ผลประโยชน์ดังกล่าวนั้น มีอยู่หลายแง่หลายมุม จะยก
มาชี้ให้ดูพอเป็นตัวอย่างเพียง ๒ ประการเท่านั้น

ประการหนึ่ง เป็นเรื่องของการแสวงหาอาณานิคม ดังที่
นักประวัติศาสตร์ได้แสดงเหตุการณ์เป็นข้อชี้บ่งไว้ว่า

“การจาริกแสวงบุญไปยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็น
ความใฝ่ฝันสูงสุดของชาติคริสต์ในคริสต์ศตวรรษ ที่
๑๑ นิยมเดินทางไปทางตะวันออกให้ถึงปาเลสไตน์ ดัง
ปรากฏว่า มีพระชาวเยอรมันเคยพาผู้แสวงบุญถึง ๗,๐๐๐
คน ไปยังเยรูซาเลม ความศรัทธาในการจาริกแสวงบุญนี้
ย่อมทำให้เกิดความสนใจกระตือรือร้นและมุ่งมั่นที่จะ
เอาชนะให้ได้ดินแดนศักดิ์สิทธิ์กลับคืนมาประการหนึ่ง”
(วารสารประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ มกราคม - เมษายน
๒๕๒๔ หน้า ๑๐๕)

ถ้อยคำของนักประวัติศาสตร์นี้ ส่งความให้เห็นว่า เขาพากันมาเห็นดินแดนตะวันออกกลาง ที่เขาโมเมเอวว่าเป็นของเขานี้แล้วก็อยากได้ ซึ่งความอยากได้ดินแดนนี้เอง ได้ก่อตัวขึ้นเป็นความกระหายร่วมกัน จนวาทิกันเห็นช่องทางที่จะปลุกเร้าผู้คนแล้วพาไปแย่งยึดดินแดนนั้นได้ ถ้าแย่งยึดได้แล้ว ก็ไม่ไปไหนเสีย

อีกประการหนึ่ง เป็นเรื่องของการแผ่อิทธิพลเพื่อครอบงำพวกเดียวกันเอง โดยฉวยโอกาสเอาสงครามเป็นเครื่องมือ

คือชาวคริสต์นั้น แม้ในยุคต้นๆ ก็มีใช้จะมีอยู่แต่พวกเดียวที่มีศูนย์กลางอยู่ที่วาติกันเท่านั้น แต่แบ่งแยกเป็นสองส่วนใหญ่ๆ ซึ่งไม่ยอมลงหัวให้แก่กัน คือ ส่วนหนึ่งเป็นพวกกรีก ซึ่งถือตัวว่าเป็นต้นตระกูลเดิมของชาวคริสต์ ตั้งอาณาเขตเป็นเอกเทศอยู่ทางยุโรปตะวันออก อันมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล พวกนี้มีนิกายเป็นสัดส่วนต่างหาก ไม่ยอมขึ้นกับวาติกัน โดยมีชื่อนิกายระบุฝ่ายอย่างชัดเจนว่า **“กรีก ออร์ทอดอกซ์”** อีกส่วนหนึ่งเป็นส่วนโรมัน ได้แก่ โรมัน คาธอลิก

ในครั้งที่เกิดสงครามครูเสดนั้น พวกกรีกออร์ทอดอกซ์ถูกรังควานอย่างหนักจากพวกเตอร์ก เพราะอยู่ในดินแดนใกล้ชิดกับพวกเตอร์กประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่ง พวกกรีกออร์ทอดอกซ์ มีการยึดกุมกันไม่แข็งแรงมั่นคงเหมือนกับพวกโรมันคาธอลิก ซึ่งมีวาติกันเป็นศูนย์กลาง จึงอยู่ในสภาพอ่อนแอเมื่อถูกรังแกก็ร้องร่ำคร่ำครวญเรียกหาผู้ช่วยเหลือ ทำให้

วาติกันเห็นช่องที่จะรวบเอาพวกกรีก ออร์ทอดอกซ์ เข้ามาไว้เสีย
ในอ้อมอกแห่งอิทธิพลของตนให้ได้ จึงคิดการเกณฑ์กองทัพยุโรป
ไปทำสงครามกับพวกเตอร์ก ในนามว่าไปช่วยเหลือพวกกรีก
ออร์ทอดอกซ์อยู่ในที โดยหมายว่าในปลายมือ พวกที่ได้รับการ
โอบอุ้มช่วยเหลือนี้ ก็จะไม่ไปไหนเสีย

นักประวัติศาสตร์ได้ให้ข้อวิเคราะห์เรื่องราวอันนี้ไว้
ดังนี้

“เมื่อ เออร์บันที่ ๒ ขึ้นดำรงตำแหน่ง ทรงมีความ
ใฝ่ฝันที่จะให้การรวมชาวคริสต์ทั้งมวลและทุกชั้นให้มุ่ง
สนับสนุนศาสนา และถ้าเป็นไปได้ ทรงหวังที่จะให้มี
การรวมคริสต์ฝ่ายตะวันออกและตะวันตกให้เป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกัน ด้วยการทำสงครามต่อต้านพวกนอกศาสนา
เพื่อรื้อฟื้นสถานศักดิ์สิทธิ์ให้พ้นจากความอับยศ...”
(ที่อ้างมาแล้ว หน้า ๑๐๖)

ข้อวิเคราะห์ของนักประวัติศาสตร์นี้ ชี้ให้เห็นว่า สงคราม
ศาสนาครูเสด นั้นมีผลมุ่งแอบแฝงที่จะใช้เป็นเครื่องมือสำหรับ
ใช้ครอบคลุมนพวก ออร์ทอดอกซ์ซึ่งเป็นฝ่ายตะวันออกอยู่ด้วย
เพราะการรวมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้น ถ้าเป็นการรวมกัน
เพื่อให้พวก กรีก ออร์ทอดอกซ์ เป็นผู้นำแล้ว วาติกันย่อมจะไม่
ปรารถนาเป็นแน่นอน มันจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้
อิทธิพลซึ่งนิวบัญชาของวาติกัน จึงจะเข้าท่าและ โอ.เค.

ด้วยจุดมุ่งหมายอันแอบแฝงอยู่เบื้องหลังกุศลเจตนาที่ฉาบ
โลอยู่เบื้องหน้าแบบนี้แหละ สงครามบักลิ่งเกือบ ๒๐๐ ปี จึงได้
เกิดขึ้น และล้างผลาญชีวิตผู้คนและทรัพย์สินเสียจนสุดที่จะ
ประมาณได้ โดยวาทิกันเป็นผู้จุดชนวนสงครามขึ้น และคอยเติม
เชื้อ ไม่ยอมให้ไฟสงครามอันเหตุโหดนี้ มอดดับลงได้เสียด้วย
แม้กระทั่งคนที่ถูกยั่วยุให้ไปฆ่ากัน เกิดความสำนึกอยากจะเลิก
ฆ่ากัน วาทิกันก็ไม่ยินยอมใช้อำนาจข่มขู่บีบบังคับให้ฆ่ากันต่อ
ไป ดังเช่นในสงครามครูเสดครั้งที่ ๓ ระหว่าง พ.ศ. ๑๗๓๒
ถึง ๑๗๓๕ ซึ่งมีพระมหากษัตริย์ของยุโรปถึง ๓ ประเทศยก
กองทัพไปช่วยรบด้วยพระองค์เองคือ พระเจ้าเฟรดเดริก ที่ ๑
ของเยอรมัน พระเจ้าฟิลิปป์ ออگุสต์ ของ ฝรั่งเศส และพระเจ้า
ริชาร์ด ใจสิงห์ ของอังกฤษ ในระหว่างสงคราม พระเจ้าริชาร์ด
ใจสิงห์ แทนที่จะไปรบกับพวกเตอร์ก กลับไปทำไมตรีกัน และ
เลี้ยงดูกันสนุกสนานกับพวกเตอร์ก และเป็นมิตรกันถึงขนาด
ที่พระเจ้าริชาร์ดตกปากลงคำที่จะยกน้องสาวของพระองค์ให้แก่
หัวหน้าพวกเตอร์ก เพื่อเป็นโซ่ทองคล้องรัดสัมพันธ์ไมตรีที่เดียว
แต่แล้วเมื่อความเรื่องนี้รู้ไปถึงหูของพระสันตปาปาที่วาทิกัน
พระทรงพิโรธหนัก ถึงขนาดยื่นคำขาดต่อพระเจ้าริชาร์ดว่า
ขึ้นทำอย่างนั้นเป็นโดนปัพพาชนียกรรมเป็นแน่นอน

ปัพพาชนียกรรม คือ ถูกขับออกเป็นคนนอกศาสนา
อันจะพาให้มีผลทางการเมืองอย่างร้ายแรง คือเป็นเหตุให้ถูก

ปฏิวัติโค่นล้ม เพราะราชกรูชิงชัง ผลจึงปรากฏว่า ราชเจ้า
ริชาร์ด แม้จะมีนามว่า ใจสิงห์ ก็สยบต่อคำขู่ของวาติกัน

พฤติกรรมอันเป็นข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ที่หยิบออก
มาวางให้ดูเพียงเล็กน้อยและย่นย่อนี้ ย่อมจะชี้ให้เห็นชัดเพียงพอที่
เดียวว่า....

ใครกันแน่ คือ ผู้อยู่ในวิสัยที่จะเหยยให้สงครามศาสนาเกิด
ขึ้นได้

พระพุทธศาสนาไม่เคยมีเรื่องเช่นนี้ มีแต่ในทางตรงกัน
ข้าม คือ พระเจ้าอโศกมหาราช ผู้เป็นนักรบผู้ยิ่งใหญ่แห่ง
ชมพูทวีป พอได้ทรงอาบแสงธรรมแห่งพระพุทธศาสนา ทรงวาง
พระแสงดาบลงแล้วทรงประกาศหลักธรรมวิชัย คือ ทรงมุ่งที่จะ
ครองใจคนด้วยคุณธรรมความดีสถานเดียว

เอละ ถ้ายังมีข้อกลางแกลงใจในแง่ที่ว่า ประวัติศาสตร์
เป็นของที่เก่าแก่เนิ่นนานมาแล้ว จะเชื่อได้ก็เพียงเชื่อครึ่งไม่เชื่อ
ครึ่ง ดังนี้แล้ว ก็หาเป็นไรไปไม่ เพราะเหตุการณ์สด ๆ ใหม่ ๆ
ที่เกิดอยู่ในทุกวันนี้และเดี๋ยวนี้ ก็มีอยู่เป็นเครื่องสำหรับที่จะเอามา
ยืนยันได้อย่างสบาย ซึ่งเหตุการณ์ปัจจุบันที่ว่านี้ มีกราก
สืบสาวเข้าไปถึงประวัติศาสตร์ลึกซึ้งถึงร้อยปีพันปีด้วย

เช่นในประเทศไอร์แลนด์ อันเป็นส่วนที่เรียกว่า ไอร์แลนด์
เหนือ ซึ่งยังตกอยู่ในเขตอิทธิพลยึดครองของอังกฤษอยู่นี้ แม้ขณะ

นี่ก็มีการรบราฆ่าฟันกัน ซึ่งมีความเหี้ยมโหดรุนแรงนอง ๆ สงครามเข้าไปเหมือนกัน เหตุการณ์ร้ายอันชวนเศร้าชวนสลดนี้ มีรกรากยึดโยงอยู่กับเรื่องทางศาสนา และเป็น เรื่องของศาสนาเดียวกัน ที่ถือพระเจ้าและพระศาสดาองค์เดียวกันเสียด้วย คือ เป็นการรบราฆ่าฟันกัน ระหว่างชาวคริสต์ที่ถือนิกายต่างกัน โดยฝ่ายหนึ่งถือนิกายโรมันคาทอลิก อีกฝ่ายหนึ่ง ถือนิกายโปรเตสแตนต์

เรื่องย่อ ๆ ก็มีอยู่ว่า ประเทศไอร์แลนด์นั้น แต่เดิมมาเป็นดินแดนของผู้คนที่ถือคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ต่อมาเมื่อเกิดนิกายโปรเตสแตนต์ขึ้น โดยมีฐานกำเนิดสำคัญในอังกฤษ คนในประเทศอังกฤษก็ค่อย ๆ ยกหัวใจถวายแก่ฝ่ายโปรเตสแตนต์ ซึ่งแสดงท่วงท่าเคร่งครัดน่าเลื่อมใสกว่าพวกคาทอลิกที่กำลังเลอะเทอะ จนกระทั่งอังกฤษกลายเป็นดินแดนสำคัญของโปรเตสแตนต์ไป เป็นผลให้ไอร์แลนด์เหนือ ซึ่งตกเข้าไปอยู่ใต้การยึดครองของอังกฤษกลายเป็นดินแดนโปรเตสแตนต์ไปด้วย และแล้วนิกายศาสนา ก็ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในงานอาชีพของประชาชนพลเมือง และ การเมือง จนทำให้พวกคาทอลิกซึ่งมีอยู่แต่เดิมและไม่ยอมเปลี่ยนไปเป็นโปรเตสแตนต์กลายเป็นประชาชนชั้นสอง ประสบความคับแค้นจนเกิดความคับแค้นในอาชีพการงาน เพราะถูกกลาภเอานิกายศาสนามาเป็นขวากหนามกีดกันเมื่อความคับแค้นมันถึงจุดระเบิด ก็ระเบิดออก

มา กลายเป็นการต่อสู้ล้างผลาญกันอย่างถึงเลือดถึงน้ำตา พอสิ้น
เรี่ยวสิ้นแรงก็รามือกันไปพักหนึ่ง เมื่อได้ลมได้น้ำแข็งขึ้น ก็ฆ่า
ฟันล้างผลาญกันต่อไป เป็นมาอย่างนี้นานมาแล้ว ดังเช่นพยาน
ยืนยันที่ปรากฏอยู่ในข่าวประจำวันเสมอ ๆ นั่นแหละ

นี่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบันทันตาเห็น เป็นข้อเท็จจริงที่ดำดา
อยู่ ซึ่งเหตุการณ์ที่คนศาสนาเดียวกันนั้น ฆ่ากันด้วยสาเหตุที่ต่าง
นิกายกัน เคยมีมาแล้วในประวัติศาสตร์ เช่นพระเจ้าฟิลิปปีที่
๒ แห่งสเปน ซึ่งยึดมั่นอยู่ในนิกายโรมันคาทอลิก ได้ถือเอาเรื่อง
นิกายเป็นสำคัญ ยกกองทัพไปฆ่าผู้คนที่เป็นพวกโปรเตสแตนท์
เสียมากมายก่ายกอง ในแถบประเทศฮอลแลนด์และเบลเยียม
เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๐๑๙

เหตุการณ์อันน่าเศร้าสลดทั้งที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันและ
ในอดีตเช่นนี้ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า เลือดในอกของมนุษย์ที่ย่อม
ด้วยคำสอนของศาสนาเช่นนั้น ไม่มีข้อขัดข้องอันใดที่จะพลุ่ง
พล่านออกมาจนทำให้คนบ้าคลั่งแล้วโลดแล่นออกไปล้างผลาญกัน
อย่างบ้าเลือด ทั้ง ๆ ที่เขาทั้งสองฝ่ายนั้น ยกมือขึ้นวันทาพระเป็น
เจ้า และ พระศาสดาองค์เดียวกันแท้ ๆ

ดูเถอะว่า ใครกันแน่ ที่อยู่ในวิสัยจะทำสงครามศาสนา
ได้ โดยไม่สะทกสะท้านแต่ประการใด?

อีกจุดหนึ่งบนพื้นโลก ซึ่งกำลังปรากฏบทบาทประกาศ
สัจธรรมในเรื่องนี้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนยิ่งนัก คือประเทศ

เลบานอน ผู้คนในประเทศนั้น กำลังแบ่งฝ่ายฆ่ากันอย่างเหี้ยมโหด
รุนแรงมา ๘-๙ ปีแล้ว โดยนักแสงสันติภาพยังถ่ายทอด
ฉากตรองไม่คิดว่า จะทำให้เหตุร้ายนั้นสุดสิ้นลงด้วยการ
ใด

อันที่จริงคนที่ตั้งหน้าตั้งตาฆ่ากันอยู่ในเลบานอนนั้น ว่าไป
แล้วก็ไม่ใช่คนแปลกหน้ามาจากไหน เขาเป็นคนที่มิเพิกเถา
เหล่ากอเดียวกันมาแต่โบราณกาลหลายพันปีนั้นเอง แต่เรื่องของ
ศาสนาได้เข้ามาผ่าซีกพวกเขาออกไปเป็นคนละพวกคนละ
ฝ่าย คือ เป็นคริสเตียนพวกหนึ่ง เป็นมุสลิมพวกหนึ่ง แล้วก็เข้ากัน
ไม่ได้ พูดกันไม่รู้เรื่อง ถึงกับต้องขีดเส้นเขียวแบ่งเมืองกันอยู่
พอมีอะไรกระทบกระทั่งกันเข้าหน่อย ก็วิ่งรีเข้าหาหั่นกันได้
เหมือนโกรธกันมาสักพันปี

เหตุการณ์ร้าย สด ๆ ใหม่ ๆ ที่ก่อความสะเทือนขวัญ
ผู้คนไปทั่วโลกก็คือ ชาวมุสลิมถูกกระทำทารุณกรรมอย่างน่า
เอนจอนาที่สุด โดยพวกยิวบุกทะลวงทำลายล้างผู้คนเข้าไปจน
ถึงใจกลางเมืองหลวง กรุงเบรุต โดยรัฐบาลซึ่งอยู่ใต้อำนาจการ
บัญชาของพวกคริสเตียน เจียบเรียบเหมือนกับไม่มีตัวมีตน
อยู่ ครั้นแล้วเมื่อพวกยิวถอยจะออกมาเพราะการบีบบังคับของ
สหประชาชาติ ก็ปรากฏเหตุการณ์ร้ายขึ้นมาอีก คือ พวกมุสลิม
ในค่ายอพยพถูกล้างผลาญเสียพระรีกัพะเรอ นับเป็นพันคน เด็ก
เล็ก คนแก่คนเฒ่า ไม่ละเว้น ซึ่งการกระทำครั้งนี้ มีเค้าว่าเป็น
ฝีมือของกองทหารฝ่ายคริสเตียนนั้นเอง

พฤติกรรมอันสุดจะเหี้ยมโหดนี้ ไม่น่าเชื่อจริง ๆ ว่า จะเกิดขึ้นได้ด้วยน้ำมือของมนุษย์ และเป็นมนุษย์ที่ซุกซ่อนศาสนาขึ้น เป็นเครื่องประกาศฝักฝ่ายของตัวเองเสียด้วย

แต่เมื่อสืบสาวเข้าไปดูบนเส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ของเขาแล้ว ก็ไม่มีข้อที่จะต้องสงสัยแต่อย่างใด เพราะคนเผ่าเดียวกันในดินแดนเดียวกันแห่งนี้ เขาใช้ศาสนาเป็นเส้นบันไดให้กลายเป็นคนละพวกคนละฝ่าย และฆ่ากันมาแบบนี้ นับเวลาเป็นพันปีมาแล้ว

ลองเจาะลึกเข้าไปดูกันสักหน่อยก็ได้

คือชนชาติที่เรียกว่า ชาวเลบานอนนี้ ไม่ใช่ชนมุสลิม กระทั่งกระแบบจับพลัดมารวมกัน หากแต่เป็นเจ้าของถิ่นดั้งเดิม ที่ลงรากปักมั่นอยู่ที่นั่นมาช้านานเต็มที โดยนักประวัติศาสตร์กล่าวว่า **“เขาไหล่น้ำออกมาแสดงบทบาทในประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคก่อนศาสนาคริสต์เกิดไม่น้อยกว่า ๒,๕๐๐ ปี”** โดยไหล่น้ำออกมาในนามว่าพวก **“คานาอะไนท์” (Canaanites)** มีเทือกเถาตามหลักการแบ่งแยกของนักโบราณคดีว่า เป็นพวกเซมิติก อันได้แก่เผ่าพันธุ์ของพวกที่มีถิ่นกำเนิดในดินแดนตะวันออกกลาง

อันนี้คือข้อยืนยันว่า พวกเลบานอน นี้ รกรากดั้งเดิมเป็นคนละพวกกับฝรั่งในยุโรป และมีลัทธิศาสนาของตนเองมาก่อนตามลักษณะของคนในตะวันออกกลางทั่วไป

พวกเลบานอนนี้ มีดินแดนทางตะวันตกติดกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน จึงเป็นนักเดินเรือที่สามารถ มีอาชีพหลักคือ การติดต่อค้าขายกับพวกยุโรป โดยเฉพาะคือ พวกกรีกที่อยู่ชายแดนสุดทางตะวันออกของยุโรป จนประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่า พวกเลบานอนนี้ เป็นครูในวิชาเดินเรือของพวกกรีก และด้วยความสนิทสนมกับพวกกรีกแบบนี้ ต่อมาเมื่อพวกกรีกกลายเป็นพวกถือคริสตศาสนา จนตั้งนิกาย กรีกออร์ทอดอกซ์ขึ้น พวกเลบานอนก็ค่อย ๆ รับอิทธิพลของศาสนาคริสต์แบบกรีกเข้ามา ถือไว้ด้วย ทำให้ชาวเลบานอนกลายเป็นชาวคริสต์ไป

ต่อมาได้รับอิทธิพลคริสตศาสนาจากกรุงโรม โดยผ่านมาทางซีเรีย เนื่องจากเลบานอนได้ตกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของซีเรีย และกษัตริย์ซีเรียองค์หนึ่ง ถือคริสต์แบบโรม ทำให้พวกเลบานอนกลายเป็นประชาชนชาวคริสต์ไปอย่างสมบูรณ์เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ ๔

ครั้งถึงศตวรรษที่ ๗ ระหว่าง ค.ศ. ๖๓๔ ถึง ๖๔๐ เริ่มประวัติศาสตร์การกินเลือดกินเนื้อกันระหว่างชาวเลบานอน คริสเตียน กับ ชาวเลบานอนมุสลิม คือ กองทัพมุสลิมจากอาหรับ ได้รุกรานเข้าไปยึดครองซีเรียและเลบานอน เป็นผลให้พวกคริสเตียนแตกกระจัดกระจาย กระเจิดกระเจิง และเกิดพวกเลบานอนมุสลิมขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางตอนใต้และแผ่ขยายกว้างขวางออกไปทุกที่ ตามแนวทางของศาสนาที่ถือว่า ดาบเป็นกุญแจไขไปสู่ประตูสวรรค์

พวกคริสเตียนที่แตกกระจายไปนั้น มีกลุ่มเล็ก ๆ อยู่กลุ่มหนึ่ง หลบขึ้นไปลงรากปักมั่นใต้แถบเหนือของเทือกเขาเลบานอน โดยผู้นำซึ่งเป็นนักบวช ซึ่งต่อมาท่านผู้นี้ ได้รับสถาปนาขึ้นเป็นประมุขสูงสุดที่เรียกว่า **พาทริอาร์ช ปิเอของท่านผู้นี้คือ “โจอันเนส มาโร” (Joannes Maro)** สำเนียงอังกฤษเรียกว่า **“จอห์น มาร์อน” (John Maron)** ฉะนั้น คณะชาวคริสต์ซึ่งตั้งขึ้นนี้ จึงมีชื่อว่า **“มารอนไนท์ส” (Maronites)** โดยต่อมาได้ขยายตัวใหญ่โตและมีอิทธิพลที่สูงสุดในเลบานอน

ภาพของการแตกแยกอันนี้แหละ คือร่องรอยอันล้ำลึกที่ทำให้ชาวเลบานอนด้วยกัน ชว่กันมาจนกระทั่งทุกวันนี้ เพราะนอกจากจะมีผลทางสังคมแล้ว ยังมีผลทางการเมืองของประเทศอย่างชัดเจนอีกด้วย คือเงื่อนไขทางศาสนา ได้ถูกนำไปกำหนดเป็นหลักการสุดยอดของการปกครองบริหารประเทศ คือแย่งกันเข้ายึดอำนาจบริหารประเทศ โดยใช้ศาสนาเป็นเงื่อนไข จนกระทั่งต้องมีการจัดสรรโควตาผู้แทนกันตามนิกายศาสนา คือผู้แทนทั้งหมดมี ๖๖ ที่นั่ง ๒๐ ที่นั่งเป็นของ มารอนไนท์ส ๑๔ ที่นั่งเป็นของมุสลิมซุนไนท์ส ๑๒ ที่นั่งเป็นของซีไอท์ส ๗ ที่นั่งเป็นของ กรีก ออร์ทอดอกซ์ ๔ ที่นั่งเป็นของดรูสส์ ๔ ที่นั่งเป็นของกรีกคาทอลิก ๓ ที่นั่งเป็นของอาร์เมเนียนออร์ทอดอกซ์ ๑ ที่นั่งเป็นของ อาร์เมเนียน คาทอลิก และ ๑ ที่นั่งเป็นของพวกกระเจองก่องอย โดยนัยนี้ จะเห็นว่า พวกมุสลิมได้ตกเป็นชนส่วนน้อยแม้ในทางการเมือง ทำให้เสียเปรียบวันยังค่ำ มี

๑๔๖

หน้าข้ายังมีข้อกำหนดตายตัวในฝ่ายบริหารเสียอีกด้วยว่า ประธานาธิบดี จะต้องเป็นพวกมารอนไนท์สเสมอไป ส่วนมุสลิม นั้น ได้แค่นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นเพียงแม่บ้านที่ไม่เคยมีบทบาท ในสายตาโลก ข้ายังจำกัดด้วยว่า มุสลิมที่จะได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น ต้องเป็นมุสลิม ชุนไนท์ เท่านั้น

คงจะเห็นแล้วว่า บทบาทศาสนาได้เข้ามาสร้างร่องรอย แห่งความแตกแยกล้าลึกเพียงไร เมื่อมีอะไรกระทบเข้าหน่อย ก็ไม่มีอะไรอื่น นอกจากหลับลับลับตามากันอย่างขุติรากร ถอนโค่นเท่านั้นเอง

นิกายมารอนไนท์ ซึ่งครองอำนาจและเป็นตัวตั้งตัวตี สำคัญของเหตุการณ์อันน่าเศร้าสลดในเลบานอนทุกวันนี้ ว่าไป แล้วก็ป็นนิกายภายในของเลบานอนเขาโดยเฉพาะ แต่ว่าใน ประวัติศาสตร์ก็ระบุว่า มีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับฝ่ายโรมัน - คาธอลิกในกรุงโรม คือประวัติศาสตร์กล่าวไว้ว่า ในระหว่าง สงครามครูเสด พวกมารอนไนท์ ได้สถาปนาความสัมพันธ์ ฉันทมิตรกับ วาติกัน แต่ก็เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่แน่นแฟ้นอะไร นัก จนกระทั่งต่อมาเมื่อ ค.ศ. ๑๗๓๖ ได้มีนักศึกษาคนหนึ่ง ของมารอนไนท์เดินทางไปศึกษาที่กรุงโรม มีคนสำคัญคนหนึ่ง ในบรรดานักศึกษาคนนั้น ซึ่งกระทำการเป็นผลสำเร็จ ทำให้ มารอนไนท์ กับ กรุงโรม กลายเป็นหยอกล้อกับลูกกระเดือก เขาผู้นี้มีชื่อพอจะอ่านให้สบาย ๆ हुได้ว่า “ยูซุฟ สมาน อัล

สัมมะนี" (Yusuf Sam'ān al-Sam'āni) เมื่อเรียนจบกลับมาบ้าน
มาเมืองแล้ว พ่อยูซุฟ สมาน ก็มาสร้างงานนิพนธ์ใหญ่โตมโหฬาร
ในทางศาสนา ทำนองเอาความรู้ที่ได้มาจากวาติกันออก
ถ่ายทอดเผยแพร่อย่างเอาเป็นเอาตายในלבานอน งานนิพนธ์ของ
เขานี้ เป็นหนังสือชุดใหญ่ ซึ่งถ้าเอามาทำในเมืองไทยยุคนี้
ทุนก้อนใหญ่จากมูลนิธิอันสูงส่ง ก็อยู่ในอั่งมือ และตำแหน่ง
ราชบัณฑิตอันน่าภาคภูมิใจสูงสุดของนักวิชาการ ก็เป็นหมอยู่
ในอวย ไม่ต้องดิ้นรนกระเสือกกระสนอะไร ก็มาเอง เหมือนเลื่อน
ลอยมาจากนภากาศฉะนั้น

หนังสือของเขามีชื่อว่า ไบบริโอเธกา ออเรียนเตลลิส
(**Bibliotheca Orientalis**)

มีคนเขาเคยพูดว่า การยึดครองทางสติปัญญา คือ แนว
หน้าของการยึดครองทางการเมือง

**(A movement that began on intellectu level before
become political)**

จะเท็จจะจริงเพียงไร ก็ลองดูกันไปเถอะ

แต่ที่จริงแท้แน่นอน เพราะเห็นดำตาดูอยู่ทุกวันนี้ก็คือ
พวกคริสเตียนในלבานอน กำลังตั้งหน้าตั้งตาล้างผลาญพวก
มุสลิม ซึ่งเป็นคนต่างศาสนาแม้จะเทือกเถาเผ่าพันธุ์เดียวกัน
ชนิดที่ส่อเจตนาจะล้างกัลล้างเหล่ากันทีเดียว ซึ่งพฤติกรรมอัน
นี้ ย่อมชี้ชัดว่า ชาติผู้แท้ในจิตใจของบุคคลที่ออบร้อมาด้วยคำสอน
ชนิดนี้ อยู่ในวิสัยอย่างแน่นอน ที่จะก่อสงครามศาสนาขึ้นได้

ไม่ว่าที่ใดในโลก เขาจะรอคอยก็แต่ จังหวะและความพร้อมของเขาเท่านั้น

ซึ่งจังหวะและความพร้อมนั้น ก็มีใช้จะมากมายใหญ่โตอะไรนัก เพียงว่าเขามีฐานอำนาจจากมวลชนสัก ๑๐ หรือ ๒๐ เปอร์เซนต์ และเข้ายึดอำนาจรัฐในจุดสำคัญได้พอสมควรเท่านั้น เขาก็จะรุกเข้าตั้งหลักและหันหน้าออกมาทำจัดกวาดล้างฝ่ายอื่นทันที จุดนี้แหละ คือ จุดปะทุของสงครามศาสนา ซึ่งเมื่อปะทุขึ้นแล้ว อย่าหวังเลยว่าจะมีอิทธิปาฏิหาริย์อะไรมาดับลงได้

ที่เช่นให้เห็นชาติดังนี้แล้ว ก็น่าจะเข้าใจกันได้แล้วเป็นอย่างดี แต่เอาเถอะ ถ้ายังจะงงอยู่อีก ก็จะมีอีกสักจุดหนึ่ง เอากันเพียงย่อ ๆ คือในด้านรูปร่างแนวทางของเขา

โปรดสังเกตให้ดี รูปร่างแนวทางของศาสนาชนิดนี้ จะเอารูปร่างแนวทางของพระพุทธรศาสนา ที่คุ้นอยู่แก่ใจไปยึดถือเป็นความเข้าใจ ไม่ได้เป็นอันขาด เพราะรูปร่างแนวทางแห่งองค์การศาสนาของเขานั้น มันมีโครงสร้างและทางเดิน เป็นการเมืองเต็มรูปเต็มแบบ

คือศูนย์กลางใหญ่ในกรุงโรมของเขานั้น จัดรูปเป็นรัฐ ๆ หนึ่ง มีโครงสร้างทางการปกครองบริหาร ไม่แตกต่างอะไรเลยกับประเทศอิสระทั้งหลายในโลก มีการใช้สิทธิทางการเมืองระหว่างประเทศ ถึงขนาดแต่งตั้งทูตานุทูตไปประจำอยู่ทั่วโลก โดยทูตานุทูตนั้น เป็นนักบวช และมีการแสดงบทบาททางการ

เมืองระดับนานาชาติให้เห็นอยู่ในข่าวคราวเสมอ ๆ ซึ่งรูปร่าง
แนวทางเช่นนี้ คนไทยภายใต้ร่มเงาของพระพุทธศาสนา ยากที่
จะมีใครสนใจสังเกตสังกา เพราะศาสนาของเรา ไม่เคยมีอะไรใน
ทำนองนี้มาเลย ไม่ว่าจะเป็นในประวัติศาสตร์หรือในเหตุการณ์
ปัจจุบัน

เมื่อเขามีรูปร่างแนวทางเป็นรัฐ ๆ หนึ่งอย่างนี้ ก็เป็น
ธรรมดาเหลือเกินในเรื่องที่จะเดินเล่นเดินกลเพื่อแสวงหาอาณานิคมทางศาสนา ซึ่งเล่นกลอันนี้ ก็มีหลักอยู่ที่การเผยแพร่ศาสนาเกินแดนของผู้อื่น แบบเดียวกันที่เขาเล่นกันอยู่ในทางโลกคือใช้อำนาจทหารรุกเข้าไปกินแดนใช้อำนาจเศรษฐกิจรุกเข้าไปกินแดน และใช้อำนาจทางการเมืองรุกเข้าไปกินแดน

เมื่อมีการกระทำแบบนี้ สงครามศาสนาจะหนีไปไหนพ้น เพราะเล่นรุกรานผู้อื่นเขาแบบนี้ สักวันหนึ่งก็ต้องถึงจุดที่เขาสุดทน แล้วมันจะมีอะไรอื่นเล่า นอกเสียจากฟาดกันยับ จนกลายเป็นสงครามศาสนา

เพราะฉะนั้น ก่อนที่วิสัยแห่งสงครามศาสนาที่เขาพากเพียรซ่อนพรางก่อกำขึ้นจะถึงขีดสูงงอมเต็มที มันเป็นการไม่บังควรดอกหรือ ที่คนพวกหนึ่งซึ่งหูสว่างตาสว่าง จะประพடுத்தัวเป็นคนปากสว่างร้องบอกพวกกันเอง และตวาดพวกคิดร้ายทั้งหลายให้หยุดกำเรีบก่อเรื่อง

กลัวสงครามศาสนา ทำไม่ไม่โดดออกมาผีนึกกำลังกัน เพื่อให้เกิดอำนาจต้านทานอย่างมีผลเล่า ?

เหมือนกล้วยโมย ก็ต้องออกมาช่วยกันตะโกนขับขโมย
ที่ครับ จึงจะถูกเรื่อง นี่กลับมาช่วยพวกขโมยหันมาด่าพวกเดียว
กันเองเสียอีก ไม่รู้ว่า กล้วยโมย หรือมีส่วนขบิบบุขบิบบิตากับ
ขโมยกันแน่

**บออย่าได้ลืมนั่นเป็นอันตราย ในเมืองญวนนั้น ไม่
ว่าจะเป็น โง่คนเดียวม เหยียนวันเทียว หรือเหยียน
เกากี้ ล้วนแต่เป็นผู้เคร่งศาสนาแบบนไม้กางเบน
ติดตัวทั้งสิ้น เมื่อเขาครองอำนาจรัฐ เขาสร้างอะไรไว้
เป็นเครื่องค้ำยันจนสุดทนของประชาชนที่ถือศาสนา
ต่างจากเขา จนกระทั่งเกิดการต่อสู้กันด้วยเงื่อนไขทาง
ศาสนา แล้วก็รุกรลามไปจนกลายเป็นสงครามล้นชาติ
ในที่สุด**

ทั้งหมดที่ว่ามานี้ มิได้มีความประสงค์
จะชี้หน้าด่าประจานใคร หมายถึงแต่เพียงจะชี้
ให้คนไทยดูข้อเท็จจริงที่ใครจะปฏิเสธไม่ได้
เพื่อจะได้หายงัวเงียมะงุมมะงาหรากันเสียที่
บ้านเมืองจะได้รอดพ้นจากโอกาสปั่นป่วน
เพราะไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร และ ใครเป็น
ใคร.

“ขำนิ มโนรม”

มองดูให้ชัด

แล้วจะรู้ถึงเจตนาที่แท้จริง

พฤติกรรมต่าง ๆ ของคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่ได้กล่าวมาโดยสรุปบางประเด็นนั้น ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นถึง “ก้นบึ้งแห่งจิตสำนึกของชนเหล่านี้บางคน” ว่า พวกเขาเป็นคนที่สองอาณาจักร คือ ไทยเป็นอาณาจักรทางกายของเขา แต่อาณาจักรแห่งจิตวิญญาณของเขา คือ “กรุงวาทิกัน” พฤติกรรมของคนบางคนในศาสนานี้จึงพร้อมที่จะบิดเบือน ย่ำยี สิ่งที่เคยเคารพสักการะของคนอื่นเสมอมา แม้ว่าบางเรื่องจะเป็นการขาดหลักเหตุผล หลักฐาน และความจริง ก็พร้อมที่จะกระทำดังตัวอย่างที่ได้ยกมาในตอนต้นนั้น อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า บาทหลวง และนักวิชาการคริสต์บางคน พร้อมเสมอที่จะ

“คูห้มีนพระพุทธรเจ้า เอาพระธรรมเจ้าไปเป็นของตน ย่ำยีบุคคลในสถาบันสงฆ์ ตั้งแต่พระธรรมดา จนถึงสมเด็จพระสังฆราช ไทยเรามีสมเด็จพระสังฆราช เขากลับมีอัครสังฆราช คือจอมแห่งสังฆราช เพื่อให้สามัญชนทั่วไปเข้าใจว่าเขาเหนือกว่า สูงกว่า”

บางคราวยังมีการกระทำในลักษณะดังฟ้าผ่า อย่างน่าละอายที่สุด ขอนี้่ฟังดูตัวอย่างจากหนังสือ “อุดมศาสนาต์” ของสภาพระสังฆราช ประจำเดือนเมษายน 2525-1982 หน้า 15

ซึ่งอ้างว่าเป็นข้อความที่แปลมาจากภาษาฝรั่งเศส เล่าเหตุการณ์
ในปี 2405 ซึ่งตรงกับรัชกาลที่ 4 ของไทย ตอนหนึ่งว่า

5. ทรงพระอนุเคราะห์งานปลงศพพระสังฆราชปัล- เลอควัส

หลังจากดำรงตำแหน่งพระสังฆราชเป็นเวลา 24 ปี ที่สุด
พระคุณเจ้าปัลเลอควัส ก็ถึงแก่กรรม ณ ภาพเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน
2405 อายุ 58 ปี พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงมีพระราชประสงค์ ให้งานปลงศพพระสหายของพระองค์
เป็นไปอย่างสง่าสมเกียรติ

ฉะนั้น ในวันที่ 1 กรกฎาคม เวลาบ่าย 3 โมง คณะสงฆ์
คริสตัง กงสุลฝรั่งเศส และสัตบุรุษจำนวนมาก ได้มายัง
“ตำหนักพระสังฆราช” เพื่อเชิญศพเข้าสู่โบสถ์อัสสัมชัญ ที่
นั้นได้จัดที่ตั้งศพสูงจนเกือบจดเพดาน

เช้าวันรุ่งขึ้น ข้าราชการจำนวนมาก ได้มาสมทบกับบรรดา
คริสตัง ประชุมกันในโบสถ์อัสสัมชัญ ประกอบพิธีสวดภาวนา
ไว้อาลัย รอบหีบศพอย่างสง่า แล้วแบกวอดังศพมาที่ริมแม่น้ำ
เรือหลวงสองลำผูกขนานติดกันเป็นพื้นราบเพื่อตั้งวอ แล้วมี
เรือจากพระราชวังหลายลำ พ่วงเรือศพแล่นขึ้นไปตามแม่น้ำ
คณะสงฆ์คริสตัง ข้าราชการ และสัตบุรุษ ลงเรือลำอื่นแล้ว
เคลื่อนขบวนศพ นำโดยเรือใหญ่ลำหนึ่ง เป็นเรือของนักดนตรี

ติดตามโดยเรืออีก 2 ลำ มีคนพายลำละ 40 คน ต่อจากนั้นถึงเรือคณะคริสตังที่กรุงเทพฯ เรือคณะครูสอนคำสอน และ “เรือพระสงฆ์โดยมืองค์ละลำ” ถัดไปเป็นเรือข้าราชการไทย และต่อจากเรือบรรพทุกศพก็ถึงเรือของสัตบุรุษ

โดยที่เวลานั้นเป็นเวลาน้ำลง ขบวนศพมาถึงพระบรมมหาราชวังเวลาบ่าย 2 โมง “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ โดยฉลองพระองค์ไว้ทุกข์ โทนพระเศียร ได้เสด็จพระราชดำเนินลงในเรือริมฝั่ง และเมื่อศพพระสังฆราชผ่านมาถึง พระองค์ทรงกราบสักการะ 3 ครั้ง”

ศพพระสังฆราชไปถึงวัดคอนเซ็ปชัญเวลา 5 โมงเย็น เข้าวันรุ่งขึ้นจึงประกอบพิธีทางศาสนา แล้วบรรจุศพลงในหลุมที่เตรียมไว้ “ป็นใหญ่ยิ่งไว้อาลัย 15 นาที”

จากข้อความที่ยกมาทั้งหมดนี้จะเห็นว่า สังฆราชของคริสต์โรมันคาทอลิกใหญ่โตมากจริง ๆ คนที่นับถือคริสต์นิกายนี้ในต่างประเทศอ่านแล้ว คงชื่นชมกันมากทีเดียว แต่ปัญหาที่ขอให้นักวิชาการ นักประวัติศาสตร์ ท่านผู้มีความรอบรู้ในพระราชพิธี ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทย ลองคิดตอบปัญหาเหล่านี้สักหน่อย คือ

1. ที่อยู่ของคนระดับใดขึ้นไปท่านจึงใช้คำว่า “ตำหนัก” คนขาดประมุขมิสซังอยู่ในที่ใด ที่นั้นเรียกตำหนักด้วยไหม?

2. ข้อความข้างต้นใช้คำว่า “คณะสงฆ์คริสตัง” แต่ใน
เรื่องขบวนใช้คำว่า “พระสงฆ์” ต้องการจะแสดงความยิ่งใหญ่
ของตนว่า แม้พระภิกษุในพระพุทธศาสนา ก็ต้องไปเข้าขบวน
แห่ศพพวกตนด้วยใช่ไหม?

3. ทราบมาว่าเมื่อพระเจ้าแผ่นดินสวรรคต ราษฎรจะ
โกนหัวแต่งตัวไว้ทุกข์กันในสมัยก่อน แต่บอกว่าบาทหลวงตาย
คนหนึ่ง พระเจ้าแผ่นดินไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชน โกนพระ-
เศียรแต่งพระองค์ไว้ทุกข์นั้น มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่
ไหนบ้าง?

4. ตามปกติการไหว้ศพเขาไหว้กันครั้งเดียว ไหว้พระ
รัตนตรัยไหว้สามครั้ง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ซึ่งเป็นนักปราชญ์ ไหว้ศพพระมุขมิตขังฝรั่งตั้ง 3 ครั้ง เชียว
หรือ? พระองค์ไม่ทรงทราบหรือว่า คริสต์ไม่ถือว่าการกราบ
เป็นการแสดงความเคารพ แปลกไหม?

5. ท่านที่ทราบธรรมเนียมการยิงสลุต พอจะบอกได้ไหม
ว่ามีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ไหนบ้าง ที่งานศพนักบวช
ระดับใดก็ตามมีการยิงปืนใหญ่ไว้อาลัยถึง 15 นัด?

แน่นอนข้อความเหล่านี้ ต้องมีการบันทึกตามแบบของคน
พวกนี้ ซึ่งมีการยกตนข่มท่าน เพื่อแสดงให้เห็นความยิ่งใหญ่
ของตน ยิ่งส่งไปเผยแพร่ รายงานถึงต่างประเทศยิ่งสบายมาก

แต่คนที่นำมาเผยแพร่ นั้น ไม่มีวิญญูณของคนไทยที่
ภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เคารพความจริงทางประ-
วัติศาสตร์บ้างเชียวหรือ? หรือคิดว่าบัญญัติ 10 ประการ
บอกว่า

“จงอย่าเป็นพยานเท็จ” เท่านั้น ไม่ได้ห้ามการบิดเบือน
ยกตนข่มท่าน เพื่อแสดงว่าตนเอง พวกตน ต้องดีพิเศษกว่า
คนอื่นไปทุกกรณี แต่เพราะเรื่องนี้มีการบันทึกไว้จริงตามหลัก-
ฐานที่เขาอ้างไว้ จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า

“การบิดเบือน ยกตนข่มท่าน แสดงความยิ่งใหญ่วิเศษเหนือ
คนอื่นนั้น คนพวกนี้บางคนมีความกตัญญูมาก และเคยทำกับสิ่ง
เคารพสักการะของคนไทยมานานแล้ว กำลังทำอยู่ในปัจจุบัน และ
ไม่มีเค้าว่าจะเลิกกระทำ ถ้าเป็นอย่างนี้ต่อไป คำว่า เรารักกัน
ไม่ได้คงมาถึงเข้าสักวันแน่”

ชาวพุทธควรทำตนอย่างไร ท่ามกลางอันตรายที่คุกคามรอบทิศทางอย่างนี้

1. ทุกคนต้องสำนึกว่า ความรับผิดชอบต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เป็นหน้าที่ของชาวพุทธทุกคน ทั้งพระ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ไม่ใช่คิดว่าพระพุทธศาสนาคือ พระภิกษุ ดังที่เข้าใจกันส่วนมาก คำว่า พุทธมามกะ พุทธ-มามิกา แปลว่าผู้ที่ยึดถือว่า พระพุทธเจ้าของเรา พระพุทธศาสนา จึงเป็นของท่านที่ชื่อว่า เป็นพุทธศาสนิกทุกคน

2. ควรทบทวนบทสวดมนต์ ที่สวดกันมาแล้วในข้อที่ว่า “พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นผู้ใหญ่ของเรา เรา ขอเป็นผู้รับใช้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราขอมอบ กาย ถวายชีวิตนี้แด่พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์” นั้น ตั้งใจจะทำอย่างนั้นจริง ๆ หรือเปล่า?

3. เราได้ความรู้ ได้หลักแห่งการดำรงชีวิต ความอบอุ่น ความสุข ความสงบเป็นต้นจากพระรัตนตรัย เราได้รับผลจาก พระรัตนตรัยมากแล้ว ต่อไปนี้เราจะให้อะไรแก่พระรัตนตรัย กันบ้างเล่า?

4. ท่านที่เข้ามาบวชเป็น ภิกษุ สามเณร ควรจะเพิ่ม บทบาทอันเป็นหน้าที่หลัก คือ “ศึกษาคำสั่งสอนของพระ-พุทธเจ้า ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และ สอน บุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าด้วย” ให้ สูงขึ้น จะทำงานกันอย่างสบาย ๆ ไม่ได้อีกแล้ว

5. ท่านที่เป็นอุบาสก อุบาสิกา ที่ถือว่าตนเป็นชาวพุทธ ควรพยายามให้สัมผัสพระพุทธรศาสนา ในรูปคำสอนกันให้สูงขึ้น แทนที่จะติดแค่ศาสนพิธีอย่างเดียว ด้วยการปลูกฝังศรัทธา รักษาศีล ไม่เชื่ออะไรมากในลักษณะตื่นตูม ตื่นเต้น ตื่นตามกันมากนัก ทำสิ่งที่เป็บบัญในขอบข่ายคำสอนของพระพุทธรศาสนา เท่านั้น ไม่แสวงหาบุญนอกคำสอนของพระพุทธรศาสนา

6. คณะสงฆ์น่าจะทบทวนสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ในปัจจุบันว่า งานของพระพุทธรเจ้านั้นทรง “สร้างคนด้วยระบบการศึกษาและปฏิบัติ เมื่อได้คนที่มีคุณภาพดีแล้ว มอบหมายให้ทำงานเผยแผ่พระพุทธรศาสนา การปกครองมาทีหลังและเป็น การง่ายสำหรับคนที่ศึกษาและปฏิบัติดี ส่วนการก่อสร้างนั้น เมื่อพระรู้ดี ปฏิบัติดี ทำหน้าที่ของตนดีแล้ว ย่อมมีผู้ศรัทธา สร้างที่ให้อยู่เอง สถาบันสงฆ์ ได้ให้ความสำคัญตามลำดับก่อน หลังของงาน ศึกษา เผยแผ่ ปกครอง สาธารณูปการ ตามรอยพระบาทพระพุทธรองค์หรือไม่?

7. แม้โดยนิตินัยรัฐธรรมนูญไม่ได้บอกว่า รัฐบาลจะต้องเป็นพุทธมามกะ อย่างพระมหากษัตริย์ก็ตาม แต่ส่วนมากก็เป็นชาวพุทธ จึงน่าจะทบทวนแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่ขาดการให้ความสำคัญแก่พระพุทธรศาสนา ธรรมจริยา และศีลธรรม ไปว่า ควรจะเน้นเรื่องศาสนากันได้หรือยัง ถ้าต้องการจะเห็นคนในชาติสมบูรณ์ด้วยความรู้และความประพฤติ อันจะนำไปสู่การมีประชากรที่ทรงคุณภาพ และลดปัญหาอาชญากรรม ควรจะคิดถึงเรื่องนี้กัน และลงมือทำกันอย่างจริงจังได้แล้ว และควรจะสอนศาสนธรรมกันทุกระดับการศึกษาด้วย

8. เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา รัฐบาลควรจะทบทวนนโยบายในการสร้างความมั่นคงในด้านต่าง ๆ โดยยึดหลักพระพุทธศาสนาเป็นแกนนำ ในการสร้างสามัคคี เอกภาพ ภายในชาติ โดยให้ความสนใจ และความสำคัญแก่ชาวพุทธที่มีถึง 90 กว่าเปอร์เซ็นต์ของจำนวนประชากรทั้งหมด มากกว่าที่เคยทำมาในอดีต

9. การศึกษาของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน ไม่มีลักษณะกระตุ้นเร่งเร้าให้เกิดความสนใจ และกระตือรือร้นที่จะศึกษา ทั้งไม่มีลักษณะอำนวยให้สามารถสร้างบุคคลากรที่มีคุณภาพ เหมาะสมแก่ยุคสมัย ควรจะมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติมกันได้แล้ว

10. งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ และ สมาคมพุทธต่าง ๆ ควรจะร่วมมือกันในการสร้างนักเผยแผ่ กำหนดแนวในการอธิบายหลักธรรม เป้าหมายในการทำงาน ด้วยวิธีเข้าหาประชาชน โดยการรื้อฟื้นหน่วย ก.อ.ช. ขึ้นมาแล้วปรับปรุงดำเนินการใหม่ ควรทำงานในรูปประสานกันกับ สำนักวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมการศาสนา สภาสังคมสงเคราะห์ และกรมอนามัย เป็นต้น เพื่อรื้อฟื้น เสริมสร้างเอกลักษณ์ไทยให้เด่นชัดขึ้น

11. มหาเถรสมาคม น่าจะใช้อำนาจตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เลือกพระเถระที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเสียสละ และพร้อมที่จะสนองงานพระศาสนา ตั้งขึ้นเป็นคณะทำงาน รับผิดชอบด้าน ศึกษา เผยแผ่จากส่วนกลาง ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล ลงไปตามลำดับ เพื่อ

ช่วยกันทำงาน และ สร้างศาสนทายาท ที่มีคุณภาพเหมาะสมแก่ยุคสมัย

12. กรมการศาสนา ซึ่งอันที่จริงแล้ว เป็น กรมพุทธศาสนา เพราะเงินที่ใช้ในกรมนี้นั้นจำนวนหนึ่งเป็นเงินจากศาสนสมบัติกลางของพระพุทธศาสนา ควรจะสร้างจรรยาบรรณสำหรับเจ้าหน้าที่ทุกระดับในกรมนี้นี้ เพื่อให้ได้คนที่มีความรู้ ความประพฤติ เหมาะสมแก่ลักษณะงาน ผู้บริหารสูงสุดของกรมการศาสนา ก็ควรเลือกคนที่มีวิญญูณแห่งผู้รักพระพุทธศาสนาจริง ๆ ไม่ควรจะเป็นกรมการเมืองอย่างที่ผ่านมา ๆ มาบางยุค

13. รัฐบาลควรมีมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้การเผยแผ่ศาสนาของแต่ละศาสนา ได้อยู่ในแนวทางของตน เมื่อมีการกล่าวอ้างหรือพูดถึงศาสนาอื่น ควรพูดถึงอย่างที่เขาเป็นจริง ๆ ไม่ควรดูหมิ่นบิดเบือน หรือขโมยหลักธรรมในศาสนาหนึ่ง ไปอ้างว่าเป็นของตน

14. ปัจจุบัน ไทวาทัน วิทย์ มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนในชาติสูงมาก กรมการศาสนา สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรจะประสานงานกับคณะสงฆ์ มีสถานีวิทย์ การพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยขึ้น เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาและเผยแผ่ธรรมะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย เพื่อรักษาเสริมสร้างเอกลักษณ์แห่งชาติให้ดำรงอยู่สืบไป

แม้เราจะต่างศาสนากัน แต่ก็เป็นคนภายใต้ร่มธงใต้วงศ์เดียวกัน สามารถจะอยู่ร่วมกันฉันมิตร ร่วมถึงการทำงาน ร่วมผลประโยชน์กันได้ หากเคารพในศักดิ์ศรีของกันและกัน